

Карпос
РУІС САФӨН

Володар^{*} Тұманды

Карлос РУІС САФОН

Віолофід Туману

Переклад з іспанської
Сергія Борщевського

Київ

2011

УДК 821.134.2–312.9

ББК 84.4Ісп

Р83

Всі права застережено. Жодну частину цієї публікації не можна відтворювати, зберігати в системі пошуку інформації чи передавати в будь-якій формі будь-яким способом — електронним, механічним, ксерокопіюванням або іншим способом — без попереднього письмового дозволу власника.

Перекладено за виданням:

Carlos Ruis Zafón. El Príncipe de la Niebla. —
Barcelona (Espanya) : Editorial Planeta, S. A.,
2006. — 230 p.

Руїс Сафон К.

Р83 Володар Туману / Карлос Руїс Сафон ; Пер. з ісп. С. Борщевського. — К. : KM Publishing, 2011. — 224 с.

ISBN 978-617-538-041-3

Коли, підхоплена війною, родина Карверів змушена переселитися з міста в невелике селище на морському узбережжі, ні юний Макс, ні його старша сестра Алісія навіть не уявляють, які моторошні пригоди на них очікують. Та щойно вони облаштовуються в новому домі, де багато років тому сталася трагедія, і Макс випадково напрапляє на загадковий сад статуй, маючи неймовірних подій починає розкручуватися, і стримати його вже не зможе ніщо... Карлос Руїс Сафон, один із найвідоміших сучасних іспанських письменників, автор світових бестселерів «Тінь вітру» та «Ігри янгола», своїм романом «Володар Туману» не розчарує найвибагливішого читача.

УДК 821.134.2–312.9

ББК 84.4Ісп

ISBN 978-617-538-041-3

© Dragonworks S. L.

© Борщевський С., переклад, 2011

© ТОВ «Видавництво «Країна Мрій», 2011

Моєму батькові

Автор

РОЗДІЛ РЕРШИЙ

Минуло чимало років, перш ніж Максові вдалося забути літо, коли він майже випадково зіткнувся з ча-клунством. Був 1943 рік, і вітри війни підхопили буденний світ і невблаганно несли його за течією. В середині червня — того дня Максові саме виповнилося тринацять — його батько, годинникар, а на дозвіллі ще й винахідник, зібрав у вітальні всю родину та сповістив, що сьогодні вони востаннє сидять отак у своїй домівці, де прожили десять років. Родина має переїхати в інший дім, розташований у невеличкому селищі на узбережжі Атлантичного океану, подалі від міста й війни.

Рішення було остаточним: вони мають виїхати завтра на світанку. А тим часом повинні спакувати свої речі й підготуватися до тривалої подорожі до нової домівки.

Родина анітрохи не здивувалася, почувши цю звістку. Майже всі здогадувалися, що гадка злата лишила місто в пошуках іншого, придатнішого для життя місця, вже давно крутиться в голої добряги Максимільяна Карвера; всі, крім Макса. На нього новина справила такий самий ефект, який міг би спричинити оскаженілий паровоз, якби в'їхав до крамниці з китайською порцеляною. Макс був не в курсі й залишався сидіти з роззявленим ротом і відсутнім поглядом. Під час цього короткого замішання в його мозку закарбувалася жахлива впевненість, що весь його світ разом зі шкільними друзями, сусідськими хлопчаками та крамницею на розі, де продавалися дитячі комікси, от-от назавжди зникне. Наче за помахом чарівника палички.

Поки інші члени родини заходилися покількою пакувати речі, Макс незрушно дивився на батька. Добряга-годинникар опустився перед сином навколошки і поклав руки йому на плечі. Погляд Макса був промовистішим за будь-яку книжку.

— Зараз тобі це здається кінцем світу, Максе. Але обіцяю, місцина, куди ми їдемо, тобі сподобається. Там у тебе з'являться нові друзі, ос побачиш.

— Це через війну? — запитав Макс. — Це через неї ми мусимо їхати?

Максимільян Карвер пригорнув сина, а тоді, так само усміхаючись, дістав із кишені піджака якусь блискучу штуковину на ланцюжку і поклав Максові в руки. Це був кишенськовий годинник.

— Я зробив його для тебе. З днем народження, Максе.

Хлопець відкинув посріблену покришку годинника. Кожна година на циферблаті позначалася різними фазами місяця, що збільшувався та зменшувався залежно від руху стрілок, за які правили промені усміхненого сонця, розташованого в самісінькому центрі циферблата. На покришці каліграфічним почерком було вигравірувано: «Максова машина часу».

Того дня, спостерігаючи, як члени його родини сновигають вгору і вниз із валізами, і тримаючи в руці подарований батьком годинник, Макс — сам про це не здогадуючись — назавжди перестав бути дитиною.

В ніч свого дня народження Макс не склеив повік. Поки всі спали, він чекав фатального

світанку, що мав означати остаточне прощання з маленьким світом, який Макс вибудовував упродовж років. Збігали години, а він так само мовчки лежав у ліжку, дивлячись на сині тіні, які танцювали на стелі його кімнати, наче сподівався побачити серед них оракула, здатного окреслити майбутнє, що відтепер чекало на нього. Він тримав у руці годинника, якого батько зробив для нього. Усміхнені місяці на циферблаті виблискували в нічному мороці. Можливо, вони знали відповіді на всі питання, що почали з'являтися в Макса того вечора.

Нарешті на синьому обрії зясніла вранішня зоря. Макс схопився на рівні ноги й попрямував до вітальні. Одягнений Максимільян Карвер, умостившись у кріслі, при свіtlі гасниці читав якусь книжку. Макс завважив, що не лише він не спав цілу ніч. Годинникар усміхнувся йому та згорнув книжку.

— Що ти читаєш? — поцікавився Макс, указуючи на грубий том.

— Це книжка про Коперника. Ти знаєш, хто та-кий Коперник?

— Я ж ходжу до школи,— озвався Макс.

Батько зазвичай ставив йому безглузді за-питання.

— А що ти про нього знаєш? — не вгавав годинникар.

— Він відкрив, що Земля обертається навколо Сонця, а не навпаки.

— Більш-менш. А ти знаєш, що це означало?

— Проблеми,— заявив Макс.

Годинникар широко всміхнувся і простягнув к книжку синові.

— Тримай. Вона твоя. Прочитай її.

Макс обдивився загадковий том у шкіряній палітурці. Здавалося, книзі тисяча років і вона є пристановищем духу якогось старика, прикутого до її сторінок через давнє прокляття.

— Гаразд,— мовив батько,— а хто збудить твоїх сестер?

Макс, не відриваючи очей від книжки, мотув головою, даючи зрозуміти, що уступає тькові честь урвати глибокий сон своїх сестр — п'ятнадцятирічної Алісії та восьмирічної іни.

Потому, поки батько подався бити зорю всій родині, Макс умостиився в кріслі, безперешкодно розгорнув книжку й почав читати. За півгодини родина в повному складі востаннє переступила поріг дому, вирушаючи в нове життя. Був початок літа.

В одній із батькових книжок Макс якось прочитав, що певні образи дитинства закарбовуються в альбомі пам'яті, наче фотографії, наче сцени, до яких людина подумки повертається та які згадує незалежно від того, скільки часу спливло. Макс зрозумів сенс цих слів, коли вперше побачив море. Вони вже понад п'ять годин їхали поїздом, коли раптом той вирвався з темного тунелю, і перед очима Макса постала нескінченна смуга світла та спектральної ясноти. Сяйлива синява моря, що мерехтіло в променях полуденного сонця, закарбувалася в сітківці його очей, немов надприродне видіння. Поїзд і далі рухався за кілька метрів від берега, і Макс, вистромивши голову у вагонне вікно, вперше відчув на своїй шкірі подув просякнутого сіллю вітру. А потім знову подивився на батька, котрий спостерігав за ним, сидячи в кутку купе й загадково усміхаючись, ніби даючи ствердину відповідь на питання, яке Макс не встиг поставити. І тоді хлопець збагнув, що хоч якими будуть місце призначення і станція, де вони зійдуть, відтепер він ніколи не житиме там, звідки не можна було б щоранку бачити, як проходить це синє сліпуче світло, що піднімається ген до неба, ніби чарівна прозора пара. Він сам собі дав таку обіцянку.

Поки Макс, стоячи на пероні селищної станції, дивився, як віддаляється поїзд, Максимільян Карвер, залишивши родину з валізами навпроти кабінету начальника станції, пішов домовлятися з кимось із тутешніх перевізників, аби ті за помірну ціну перевезли і речі, і самих домочадців до кінцевого пункту призначення. Першим, що впало в око Максові, коли він побачив станцію та будиночки, дахи яких боязко височіли над оточуючими їх деревами, була їхня подоба до такого собі макета, конструкції в мініатюрі, що їх полюбляють колекціонери електропоїздів: варто загавитися, блукаючи таким селищем, і можна впасти зі столу. Ця думка наштовхнула Макса на цікаву варіацію теорії Коперника щодо світобудови, коли раптом голос матері, що пролунав зовсім поряд, пробудив його від космічних мрій.

— Ну як? Подобається чи ще не знаєш?

— Скоро взнаю,— мовив Макс.— Це схоже на макет із вітрини крамниці іграшок.

— Можливо,— всміхнулася матір. Коли вона всміхалася, її обличчя нагадувало Максові блідий відбиток личка його сестри Ірини.

— Тільки не кажи цього батькові,— проказав хлопець.— Онде він іде.

Максимільян Карвер повернувся з двома кремезними перевізниками, вбраними у комбінезони, на яких проступали плями від жиру, сажі та ще якогось невідомого мастила. Обидва мали розкішні вуса, а на головах у них красувалися матроські шапочки, наче це було їхнє професійне вбрання.

— Це Робін і Філіп,— пояснив годинникар.— Робін відвезе валізи, а Філіп нас. Згода?

Не чекаючи згоди членів родини, здоровані підійшли до купи валіз і — без найменших зусиль — підхопили найважчі. Макс дістав свого годинника й подивився на циферблат з усміхненими місяцями. Була друга година дня. Старий станційний годинник показував пів на першу.

— Станційний годинник відстає,— пробурмотів Макс.

— От бачиш! — радісно озвався батько.— Ми щойно приїхали, а вже маємо роботу.

Матір злегка всміхнулася, як завжди, коли Максимільян Карвер виявляв надмірний оптимізм, але в її очах Макс побачив тінь смутку і те дивне осяння, яке змалку змушувало хлопця вірити, що його матір здатна передчувати майбутнє, про яке інші навіть не здогадуються.

— Все буде гаразд, мамо,— мовив Макс і одразу збагнув, що бовкнув дурницю.

Матір погладила його по щоці та знову всміхнулася.

— Авжеж, Максе. Все буде гаразд.

У цю мить Макс відчув, що на нього хтось дивиться. Він швидко обернувся й за гратами одного вікон станційного приміщення побачив здоровен-чого тигрової масті кота, який втупився в Макса, мовби читаючи думки хлопця. Кіт зморгнув і в один стрибок (виявивши при цьому неабияку для такої тварини спритність, хоч би хто він був, кіт чи не кіт) опинився біля маленької Ірини й потерся спиною об щиколотки її біленьких ніжок. Дівчинка нахилилася, щоб погладити кота, який лагідно мурчав. Узяла його на руки, і кіт дав їй себе заколисувати, ніжно облизуючи пальці дівчинки, яка усміхалася, іовби зачарована твариною. З котом на руках Ірина наблизилася до рідних.

— Ми щойно приїхали, а ти вже схопила якусь твар. А раптом на ній паразити? — з неприхованою відразою мовила Алісія.

— Це не твар. Це кіт, і його кинули напризволя-ще,— заперечила Ірина.— Мамо!

— Ірино, ми ще й додому не дісталися,— почала була матір.

Дівчинка скривила жалісливу міну, а кіт начеб підтакував їй, солодко нявкаючи.

- Він може жити в саду, будь ласка...
- Це товстий брудний кіт,— втрутилася Алісія.— Ти знову потуратимеш її забаганкам?

Ірина змірила старшу сестру холодним поглядом, який віщував війну, якщо тільки та негайно не замовкне. Алісія кілька секунд витримувала цей погляд, а тоді обернулася і, з прикрістю зітхнувши, попрямувала туди, де перевізники вантажили їхні речі. Дорогою вона перестріла батька, який завважив почервоніле лицє Алісії.

— Знову посварилися? — запитав Максимільян Карвер.— Через що цього разу?

— Кіт самотній, його кинули напризволяще! Можна ми візьмемо його з собою? Він житиме в саду, і я дбатиму про нього. Обіцяю! — поквапилася пояснити Ірина.

Годинникар ошелешено подивився на кота, а тоді на дружину.

— Не знаю, що скаже мама...

— А що скажеш ти, Максимільяне Карвере? — відказала та; усмішка на обличчі жінки свідчила про те, що її потішає дилема, перед якою опинився чоловік.

— Гаразд. Тільки доведеться показати його ветеринару, а крім того...

— Ну будь ласка! — зітхнула Ірина.

Годинникар із дружиною обмінялися змовницькими поглядами.

— А чому б і ні? — підсумував Максимільян Карвер, якому не хотілося розпочинати літо з сімейного конфлікту. — Але ним опікуватимешся ти. Обіцяєш?

Обличчя в Ірини проясніло, а зіниці в кота звузилися, перетворившись на дві чорні цяточки в золотих сяйливих орбітах очей.

— А тепер покваптеся! Речі вже повантажені, — мовив годинникар.

Ірина з котом на руках побігла до пікарів. Кіт, по клавши голову на плече дівчинки, пильно дивився на Макса. «Він чекав на нас», — промайнуло у того в голові.

— Не стій мов укопаний, Максе. Поквапся, — кинув йому батько, ідучи під руку з матір'ю до пікарів.

Макс пішов за ними.

В цю мить щось змусило його обернутися й знову подивитися на циферблат станційного годинника. Він уважно глянув на нього й завважив щось таке, чого не міг зrozуміти. Макс чудово пам'ятав, що, коли вони прибули на станцію, годинник показував пів на першу. Тепер його стрілки показували за десять дванадцяту.

« Володар Туману »

— Максе! — гукнув батько вже з пікапа.— Ми рушаємо!

— Зараз,— промимрив Макс, не відводячи очей від годинника.

Годинник не був зіпсований, він чудово працював, от тільки його стрілки рухалися назад.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

Новий дім Карверів містився з північного краю довгого морського берега — смуги білого сяйливого піску з невеличкими острівцями диких трав, які колихав вітер. Берег був продовженням селища, що складалося з невеликих — щонайбільше двоповерхових — дерев'яних будиночків, більшість яких була пофарбована у приємні пастельні тони; кожен будиночок мав свій сад і білий ідеально рівний паркан, що підсилювало враження такого собі лялькового містечка, яке виникло у Макса, щойно він сюди прибув. Дорогою вони перетнули селище, проїхали головною вулицею та майданом, на якому стояла ратуша, а Максимільян Карвер з ентузіазмом місцевого гіда розтлумачував їм тутешні принади.

Місцина видавалася спокійною й була огорнута тим самим сяйливим серпанком, який заворожив Макса, коли він уперше побачив море. Мешканці селища пересувалися переважно на велосипедах або простували пішки. Вулиці були чисті, а єдиним шумом — окрім поодинокого дирчання автівок — був тихий плескіт морських хвиль, що накочувалися на берег. Поки родина їхала селищем, Макс бачив, як на обличчях рідних відбиваються думки, навіяні місциною, де на них чекало нове життя. Маленька Ірина та її спільник-кіт оглядали парад ошатних вулиць і будиночків зі спокійною цікавістю, немов уже почувалися тут як у дома. Алісія, поринувши у відомі лише їй думки, здавалося, була за тисячі кілометрів звідси, і це зайвий раз переконувало Макса в тому, що він мало знає власну сестру — а може, й зовсім не знає. Матір роздивлялася селище зі згідливою по-корою, на її обличчі відбивалася усмішка, що за нею вона приховувала тривогу, причини якої Макс не міг уловити. А от Максимільян Карвер дивився на їхнє нове місце проживання переможно, раз по раз кидаячи на членів родини красномовні погляди, на які ті відповідали схвальними усмішками (здоровий глузд, здається, підказував, що будь-яка інша реакція могла б розбити серце добряги годинникаря, переконаного, що привіз своїх близьких до новітнього раю).

Споглядаючи ці осяяні тихі вулиці, Макс подумав, що привид війни залишився десь далеко, він навіть здався хлопцеві примарним, а отже батько, мабуть, таки мав чудову інтуїцію, коли вирішив переїхати сюди. Коли пікапи виїхали на дорогу, що вела до їхньої оселі на березі моря, Макс уже забув про станційний годинник і тривогу, яку викликав у нього попервах новий Іринин приятель. Хлопець подивився на обрій, і йому здалося, ніби він розрізнив чорний видовжений силует корабля, який привидом плив серед бакенів, що обплутували морську гладінь. За кілька секунд корабель зник з очей.

Новий будинок мав два поверхи і височів за п'ятдесят метрів од берегової лінії; його оточував невеликий сад, огорожений білим парканом, який аж волав, щоб його пофарбували. Пофарбований — за винятком темного даху — в білий колір дім був дерев'яний, у відносно доброму стані з огляду на близькість моря та руйнівну силу вологого, просякнутого сіллю вітру, що налітав на нього щодня.

Дорогою Максимільян Карвер пояснив, що цей дім побудували знаменитий лондонський хірург

Ричард Фляйшман і його дружина Ева Грей ще 1928 року як літній будиночок на узбережжі. Сво-го часу дім здавався мешканцям селища такою собі дивовижею. Подружжя Фляйшманів було бездітним, жили вони самотньо і, здавалося, не мали бажан-ня підтримувати стосунки з тутешнім людом. Під час перших відвідин селища Фляйшман дав чітку вказівку, що всі матеріали мають бути привезені безпосередньо з Лондона, та й робітники повинні бути лондонські. Така забаганка практично потро-ювала вартість будинку, однак статки хірурга це дозволяли.

Люди скептично та з недовірою спостерігали, як усю зиму 1927 року сновигали туди-сюди незліченні робітники й вантажівки, а тим часом повільно, день за днем, зводився кістяк дому в кінці узбережжя. Зрештою навесні наступного року малярі нанесли останній шар фарби, і за кілька тижнів подружжя оселилося тут на літо. Невдовзі будинок на узбереж-жі перетворився на талісман, якому судилося змінити долю Фляйшманів. Дружина хірурга, яка, здавалося, через давню аварію втратила здатність зачати дитину, того року завагітніла. 23 червня 1929 року вона на-родила (пологи приймав її чоловік під дахом будинку на узбережжі) — і так на світ з'явився хлопчик, якого згодом назвали Якобом.

Якоб був благословенням Божим і змінив безрадісне й самотнє життя Фляйшманів. Невдовзі і лікар, і його дружина заприязнилися з мешканцями селища і навіть зробилися відомими й шанованими людьми; так тривало кілька щасливих років, які вони провели в будинку на узбережжі до трагедії, що сталася в 1936 році. Одного серпневого ранку маленький Якоб утопився, бавлячись у морі навпроти дому.

Уся радість і світло, що їх приніс подружжю жаданий син, того дня зникли назавжди. Взимку 1936 року здоров'я Фляйшмана підупадало, і лікарі швидко збагнули, що до літа 1938 року він не дотягне. За рік по його смерті адвокати вдови виставили будинок на продаж. Минали роки, а покупця на нього не знаходилося, і він стояв порожній і всіма забутий.

Максимільян Карвер зовсім випадково дізнався про його існування. Годинникар саме повертається з поїздки, в яку виrushив, щоб купити деякі деталі й інструменти для своєї майстерні, коли надумав заночувати в селищі. За вечерею в невеличкому місцевому готелі він розговорився з його господарем і прохопився про своє давнє бажання жити в такому селищі, як оце. Господар готелю розповів Максимільянові про будинок, і той вирішив наступного

дня обдивитися його, а відтак відклести від'їзд. На зворотному шляху в голові у нього крутилися цифри, він обмірковував можливість відкрити в селищі майстерню. Родині він сповістив новину лише через вісім місяців, але в глибині душі прийняв рішення ще тоді.

Перший день у будинку на узбережжі залишився в пам'яті Макса цікавою низкою незвичайних образів. Для початку, щойно пікапи зупинилися навпроти дому й Робін і Філіп заходилися розвантажувати речі, Максимільян Карвер якимось дивом наштовхнувся на старе відро і, перечепившись, упав із висоти та приземлився біля самісінького білого паркану, подолавши в такий спосіб відстань у понад чотири метри. Ця пригода викликала смішки домочадців, у самої жертви на згадку про неї лишився синець, втім забився батько не надто сильно.

Кремезні перевізники донесли речі до ганку і, вважаючи свою місію виконаною, зникли, надавши родині честь тягати валізи сходами на другий поверх. Коли Максимільян Карвер урочисто відчинив будинок, застояний запах звітрився крізь двері, наче

привид, ув'язнений у цих стінах довгі роки. В приміщенні стояла хмарка куряви, крізь опущені жалюзі пробивалося слабке світло.

— Святий Боже,— прошепотіла Максова мама, подумки підраховуючи, скільки тонн пилу доведеться звідси вимести.

— Справжніське диво,— поквапився пояснити Максимільян Карвер.— Я ж вам казав.

Макс обмінявся з Алісією поглядами, в яких читалася покора. Маленька Ірина зачудовано оглядала інтер'єр дому. Ще ніхто не встиг вимовити і слова, як з рук дівчинки вистрибнув кіт і, голосно нявкаючи, прожогом кинувся сходами нагору.

За мить, наслідуючи його приклад, до їхньої нової оселі увійшов Максимільян Карвер.

Насамперед матір наказала повідчиняти двері й вікна і провітрити дім. Потім родина витратила п'ять годин на те, щоб зробити своє помешкання придатним для життя. З ретельністю добре вимуштуваного військового підрозділу кожен виконував конкретну задачу. Алісія змусила пил тікати зі своїх сховищ, а Макс, ступаючи за сестрою вслід, його прибирав. Тим часом матір розкладала речі й фіксувала в пам'яті всі роботи, що невдовзі слід буде розпочати. Максимільян Карвер зосередив свої зусилля на тому, щоб водогін, електрика

й інша домашня машинерія знову запрацювали, прокинувшись від багатолітнього летаргійного сну, коли ними ніхто не користувався,— а це було непросто.

Нарешті родина зібралася на ганку і, вмостившись на сходинках свого нового житла, дозволила собі заслужений перепочинок, дивлячись, як надвечірньої пори море прибирає золотистого відтінку.

— На сьогодні досить,— зглянувся вкритий із голови до ніг сажею та замашений якимись мастилами Максимільян Карвер.

— Тиждень-другий попрацюємо, і в домі знову можна буде жити,— мовила матір.

— У горішніх кімнатах є павуки,— завважила Алісія.— Дуже великі.

— Павуки? Ого! — вигукнула Ірина.— А на що вони схожі?

— На тебе,— не витримала Алісія.

— Не будемо сваритися, згода? — втрутилася матір і почухала кінчик носа.— Макс їх уб'є.

— Не треба їх убивати, досить упіймати і віднести до саду,— проказав годинникар.

— Коли якісь подвиги, так неодмінно я,— пробурмотів Макс.— А можна відкласти винищення павуків на завтра?

- Що скажеш, Алісіє? — поцікавилася матір.
- Я не збираюся спати в кімнаті, повній павуків і ще бозна-яких тварей,— відрубала та.
- Привереда,— підпустила шпильку Ірина.
- Чудовисько,— не залишилася в боргу Алісія.
- Максе, перш ніж розпочнеться війна, покінчи з павуками,— стомленим голосом проказав батько.
- Вбити їх чи тільки налякати? Я міг би відірвати кожному по лапці... — запропонував Макс.
- Максе,— урвала його матір.
- Потягнувшись, Макс увійшов у дім, збираючись покінчти з його колишніми мешканцями. Він почав підніматися сходами на горішній поверх, де містилися спальні. З останньої сходинки на нього пильно, незмігно дивилися близкучі очі Ірининого кота.
- Макс пройшов повз кота, який мовби чатував на горішньому поверсі. Щойно хлопець попрямував до одної з кімнат, кіт рушив за ним.

Дощата підлога порипувала під ногами. Макс розпочав полювання на павуків із кімнат, що виходили

на південний захід. З вікон було видно берег і призахідне сонце. Макс уважно обдивився підлогу в пошуках невеличких верткіх мохнатих створінь. Після прибирання підлога була більш-менш чистою, і Максові знадобилося кілька хвилин, щоб виявити першого представника павучого племені. Стоячи в одному з кутків, хлопець спостерігав, як просто на нього повзе величезний павук, наче убивця, посланий одноплемінниками, щоб змусити хлопця відмовитися від своєї затії. Комаха була десь із сантиметр завдовжки і мала вісім лап і золотисту пляму на чорному тілі.

Макс уже простягнув був руку по приставлену до стіни щітку і приготувався перенести комаху в інше життя. «Як кумедно», — подумав він, обережно підтягуючи до себе щітку, наче смертоносну зброю. Він уже намірявся завдати вбивчого удара, коли раптом Іринин кіт стрибнув на комаху і, вистрімивши мало не лев'ячі пазурі, спіймав і прожував павука. Випустивши з рук щітку, Макс ошелешено подивився на кота, а той, у свою чергу, хижо зиркнув на нього.

— Оце так кіт,— прошепотів хлопець.

Проковтнувши павука, кіт вийшов з кімнати — либо нь, подався на пошуки якогось родича своєї недавньої перекуски. Макс підійшов до вікна. Його

родина так само сиділа на ганку. Алісія запитливо подивилася на брата.

— Можеш не турбуватися, Алісіє. Гадаю, павуків ти більше не побачиш.

— Добре перевір,— наполіг Максимільян Карвер.

Макс ствердно хитнув головою й попрямував до кімнат, які виходили в затилля будинку, на північний захід.

Неподалік почувся нявкіт, і хлопець вирішив, що, мабуть, іще один павук потрапив до лап кота-термінатора. Кімнати в задній частині будинку були меншими за фасадні. З вікна Макс обдивився краєвид. За домом було невеличке заднє подвір'я з сараєм, де можна було тримати меблі або й автомобіль. Посеред подвір'я росло дерево, крона якого здіймалася вище слухових вікон горища; на вигляд дереву було понад двісті років.

За подвір'ям, відгородженим від зовнішнього світу тим самим парканом, що й дім, простяглося заросле дикими травами поле, а за ним — якась невеличка територія, оточена муром із білого каменю. Буйна рослинність перетворила це місце на справжнісінькі джунглі, серед яких Макс завважив якісь фігури, схожі на людські. Останні промені сонця падали на поле, і Максові довелося напружити зір. Це був

занедбаний сад. Сад статуй. Макс, мов загіпнотизований, спостерігав дивне видовище: обплетені з усіх боків бур'янами статуй, затиснуті в кутку, що нагадував сільський цвинтар. Проникнути туди можна було крізь гратчасту металеву брамку, яка кріпилася за допомогою ланцюга. Вгорі, над шпичаками, Макс розгледів герб: це була шестикутна зірка. Вдалини, за садом статуй, починався густий ліс, який, здавалося, простягався на багато миль.

— Ти зробив якесь відкриття? — материн голос вивів Макса із задуми, в яку він поринув після всього побаченого.— Ми вже вирішили, що павуки тебе здолали.

— А знаєш, там, позаду, біля лісу, є сад статуй,— Макс показав у бік оточеної кам'яним муром території, і матір визирнула у вікно.

— Вже вечеріє. Ми з батьком підемо до селища, пошукаємо щось на вечерю, а завтра вже купимо всі харчі. Ви залишитеся самі. Пильнуй Ірину.

Макс згідливо хитнув головою. Матір поцілуvalа його в щоку й спустилася сходами. Макс знову втупив погляд у сад статуй, силуети яких поволі огортали призахідний туман. Подув свіжий вітер. Зачинивши вікно, Макс намірився зробити те саме в інших кімнатах, але в коридорі його перестріла маленька Ірина.

❀ КАРЛОС РУЇС САФОН ❀

— Вони були великі? — зачудовано спитала вона.

Макс відповів не одразу.

— Павуки, Максе. Вони були великі?

— Як кулак,— урочисто відповів Макс.

— Ого!

Роздія ТРЕТЬІЙ

Удосвіта Максові здалося, що якась огорнута нічним туманом фігура прошепотіла щось йому на вухо. Хлопець підскочив, серце в нього калатало, йому перехопило подих. У кімнаті нікого не було. Той образ, що наснivся йому,— образ темної постаті, яка промимрила щось у мороці, за мить зник. Макс простягнув руку до нічного столика й увімкнув лампочку, яку Максимільян Карвер позагодив напередодні.

У вікно пробивалося перше світло нового дня, що розвиднювався над лісом. Заросле дикими травами поле поволі огортає туман, а легкий вітрець робив у ньому дірки, крізь які невиразно бовваніли фігури в саду статуй. Макс узяв із нічного столика кишенькового годинника й відкинув покришку. Усміхнені

місяці сяяли, наче золоті. До шостої години ранку залишалося кілька хвилин.

Макс тихенько вдягнувся й спустився сходами, намагаючись нікого не розбудити. Він попрямував до кухні, де на дерев'яному столі залишилися рештки вчорашньої вечері. Потім прочинив двері, що виходили на заднє подвір'я, і вийшов із дому. Холодне й вологе світанкове повітря пощипувало шкіру. Макс так само тихенько перетнув подвір'я, відхилив хвіртку в паркані й, зачинивши її по собі, занурився в туман, прямуючи до саду статуй.

Дорога крізь туман виявилася довшою, ніж він уявляв. З вікна кімнати здавалося, що оточена кам'яним муром територія всього за якихось сотню метрів од дому. Однак, продираючись крізь зарості диких трав, Макс мав враження, що подолав метрів триста, коли нарешті крізь туман розгледів гратчасту брамку саду статуй.

Почорніле залізне пруття оперізував заржавілій ланцюг — на ньому кріпився старий навісний замок невиразного кольору, якого надав йому плин часу. Просунувши лицє між гратами, Макс оглянув територію. Рік за роком її завойовували бур'яни, і тепер

територія стала схожою на занедбаний зимовий сад. Макс подумав, що сюди, либо нь, давним-давно вже ніхто не заходив, а сторож, який пильнував сад статуй, кудись подівся багато років тому.

Макс обдивився навколо і біля муру побачив камінь завбільшки з кулак. Схопивши його, хлопець щосили вдарив по замку, який з'єднував кінці ланцюга, потім ударив у друге й бив отак, поки старий механізм не піддався. Тепер замок погойдувався на гратах, наче шпилька на залізних косах. Макс сильно штовхнув брамку і відчув, що та трохи піддалася. Коли прохід зробився достатньо широким, Макс, перепочивши якусь мить, проник усередину.

Територія виявилася більшою, ніж йому здалося спочатку. Він був ладен заприсягтися, що в саду близько двадцятьох напівприхованіх за буйною рослинністю статуй. Хлопець зробив кілька кроків і заглибився в сад. Фігури були мовби вписані в концентричні кола, і Макс уперше завважив, що всі вони дивляться на захід. Статуй ніби створювали єдиний ансамбль і скидалися на циркову трупу. Проходячи повз них, Макс помітив фігури приборкувача, факіра з гачкуватим носом і тюрбаном на голові, акробатки, силача й інших артистів, які наче втекли з примарного цирку.

В центрі саду статуй на п'єдесталі височіла величеська фігура усміхненого блазня з настовбурченим волоссям. Одна його рука була витягнута вперед і стиснута в схований під гіантською рукавичкою кулак: здавалося, він завдає удару якомусь невидимому предмету в повітрі. Біля ніг блазня Макс завважив велику кам'яну брилу, на якій було нанесено якийсь малюнок. Опустившись навколошки, хлопець відсунув бур'ян, що затуляв холодну поверхню брили, і виявив на ній обведену колом велику шестикутну зірку. Макс упізнав символ: такий самий, як на ґратчастій брамці.

Роздивляючись зірку, Макс збагнув: те, що по-первах здалося йому концентричними колами, в які були вписані статуї, насправді також шестикутна зірка. Кожна фігура в саду була розташована на перетині ліній, які складали зірку. Макс підвівся, щоб обдивитися примарний краєвид довкола себе. Він обвів поглядом кожну статую в оточенні диких трав, які колихав вітер, а потім знову втупив очі у величеського блазня. По тілу хлопця пробіг морозець, і він відсахнувся. Щойно стиснута в кулак, рука фігури тепер була простягнута й наче кудись надила. Макс відчув, як холодне світанкове повітря обпікає горло, удари серця відлунювали йому в скронях.

Повільно, мов боячись розбуркати статуї від їхнього вічного сну, хлопець попрямував до загорожі, озираючись на кожному кроці. Коли він ступив за поріг гратчастої брамки, йому здалося, що до їхнього будинку дуже далеко. Довго не роздумуючи, Макс щодуху побіг, цього разу не озираючись, аж поки не досягнув паркана, що оточував заднє подвір'я. Коли він нарешті добіг, сад статуй знову стояв занурений у туман.

Кухню заповнював запах масла та грінок. Алісія без апетиту дивилася на сніданок, а маленька Ірина накладала своєму недавно усиновленому котові в тарілку якусь молочну суміш, до якої той навіть не доторкнувся. Спостерігаючи цю сцену, Макс подумав, що гастрономічні уподобання кота зовсім інші, в чому він переконався напередодні. Максимільян Карвер, тримаючи у руці чашку з кавою, радісно поглядав на родину.

— Вранці я обдивився гараж,— сповістив він, наче проголошуючи «зараз ви почуєте щось надзвичайне» — таким тоном годинникар говорив щоразу, коли хотів, аби хтось запитав його, що ж такого він виявив.

Макс так добре вивчив його хитрощі, що часом запитував себе, хто з них двох батько, а хто син.

— І що ти знайшов? — зглянувся Макс.

— Ти не повіриш,— відказав батько, а Макс подумав: «Ще б пак»,— два велосипеди.

Макс запитливо звів брови.

— Вони старі, але якщо змастити ланцюги, їх можна перетворити на ракети,— розтлумачив Максимільян Карвер.— І там було ще дещо. Знаєте, що я знайшов у гаражі?

— Мурахойда,— пробурмотіла Ірина, погладжуячи кота.

У свої вісім років наймолодша дочка Карверів застосовувала нищівну тактику, щоб підірвати дух батька.

— Ні,— заперечив вочевидь засмучений годинникар.— Ну, хто відгадає?

Краєчком ока Макс завважив, що матір спостерігала цю сцену, й оскільки, здавалося, присутніх не надто цікавили детективні подвиги її чоловіка, поквапилася прийти йому на допомогу.

— Альбом зі світлинами? — солодким голосом запитала Андреа Карвер.

— Майже, майже,— відповів годинникар, до якого повернувся добрий гумор.— Максе?

Матір нишком глянула на хлопця. Макс прийняв гру.

— Не знаю. Може, газету?

— Ні. Алісіє?

— Я здаюся,— відповіла Алісія, думки якої вочевидь витали десь далеко.

— Ну гаразд. Приготуйтесь,— почав Максимільян Карвер.— Кінопроектор. І коробку з кіноплівкою.

— Що за плівка? — Ірина вперше за чверть години відвела погляд від кота.

Максимільян Карвер стенув плечима.

— Не знаю, плівка. Хіба це не чудово? Ми матимемо в домі кіно.

— Якщо проектор працює,— уточнила Алісія.

— Дякую за оптимізм, доню, але хочу нагадати тобі, що твій батько заробляє на життя тим, що лагодить поламані механізми.

Андреа Карвер поклала руки чоловікові на плечі.

— Приємно це чути, пане Карвер,— мовила вона,— бо хтось-таки мусить побалакати з котлом, що стоїть у підвалі.

— Обов'язково,— відказав годинникар, підводячись.

Алісія підвелася й собі.

— Доню,— перепинила її Андреа Карвер.— Спочатку сніданок. Ти навіть не доторкнулася до нього.

— Я не голодна.

— Я його з'їм,— запропонувала Ірина.

Андреа Карвер категорично заперечила такий варіант.

— Вона боїться погладшати,— злостиво прошепотіла Ірина котові.

— Я не можу їсти, коли він ворушить хвостом і з нього лізе хутро,— відрубала Алісія.

Ірина й кіт з однаковим презирством подивилися на неї.

— Привереда,— підсумувала Ірина і вийшла з котом на подвір'я.

— Чому ти завжди їй потураєш? Коли я була в її віці, ти не дозволяла мені й половини того, що дозволяєш їй,— невдоволено проказала Алісія.

— Ти знову починаєш,— спокійно мовила Андреа Карвер.

— Це не я почала,— запротестувала старша дочка.

— Гаразд, вибач,— Андреа Карвер погладила довге волосся Алісії, яка опустила голову, намагаючись уникнути заспокійливих ніжностей.— Але поспідай, будь ласка.

❖ Володар Туману ❖

В цю мить у них під ногами почувся металевий
грюкіт. Вони перезирнулися.

— Ваш батько у своєму амплуа,— прошепотіла
Андреа Карвер, допиваючи каву.

Алісія машинально почала жувати грінку, а Макс
намагався викинути з голови образ блазня з простяг-
нутою рукою і виряченими очима, який посміхався
в огорнутому туманом саду статуй.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ

Велосипеди, що їх Максимільян Карвер визволив із лімба* в невеличкому гаражі на подвір'ї, були в кращому стані, ніж Макс сподівався. Здавалося, ними практично не користувалися. Озброївшись парою клаптів замші та спеціальним розчином для очищення металів, який матір завжди мала вдома, Макс виявив, що під шаром бруду та плісняви обидва велосипеди насправді нові та бліскучі. З допомогою батька він змастив ланцюги та коліщата й підкачував колеса.

— Можливо, доведеться замінити камери, але поки що на них можна їздити,— уточнив Максимільян Карвер.

* Лімб — місце, де праведники зі Старого Заповіту чекають на пришестя Месії.— *Tum i dalі прим. пер.*

Один із велосипедів був менший за інший, і Макс, чистячи їх, весь час запитував себе, чи не купив їх Річард Фляйшман багато років тому, щоб їздити на прогулочки з Якобом дорогою, що простяглась вздовж берега. Максимільян Карвер завважив у очах сина тінь провини.

— Певен, старому лікарю сподобалося б, що ти катаєшся на його велосипеді.

— А я не певен,— пробурмотів Макс.— Чому їх залишили тут?

— Можливо, через прикрі спомини,— відказав Максимільян Карвер.— Гадаю, ними ніхто більше не користався. Ну, сідай. Випробуємо їх.

Вони поставили велосипеди на землю, і Макс підігнав висоту сідла, а заразом перевірив тиск у гальмах.

— Треба ще трохи змастити гальма,— мовив він.

— Так я й думав,— згодився годинникар і взявся до справи.— Слухай, Максе.

— Так, тату.

— Не надто переймайся цими велосипедами, гаразд? Те, що сталося з тими бідолахами, нас не стосується. Не знаю, чи варто взагалі було вам це розповідати,— додав годинникар; на його обличчі відбилося занепокоєння.

— Байдуже,— Макс знову натиснув на гальмо.— Ось так добре.

— Тоді вперед.

— Ти не поїдеш зі мною?

— Ввечері, якщо в тебе ще залишаться сили, я задам тобі жару. Але об одинадцятій маю зустрітися в селищі з таким собі Фредом, він здасть мені приміщення під майстерню. Треба думати про бізнес.

Максимільян Карвер заходився збирати інструменти, тоді клаптем замші витер руки. Макс, дивлячись на батька, запитував себе, яким був Максимільян Карвер у його віці. В родині вважалося, що батько й син схожі між собою, але так само вважалося, буцімто Ірина схожа на матір, а це була одна з тих дурниць, що їх бабусі, тітки і всі ці нестерпні брати й сестри у перших, які з'являються на різдвяних обідах, повторюють рік у рік, наче квочки.

— Макс, як завжди, у роздумах,— усміхнувся Максимільян Карвер.

— А ти знов, що за нашим будинком, біля лісу, є сад статуй? — поцікавився Макс і сам здивувався тому, як сформулював своє запитання.

— Гадаю, тут є чимало такого, чого ми не бачили. В тому ж гаражі повно якихось ящиків, а вранці я помітив, що підвал, де стоїть котел, схожий на музей. Якби продати весь непотріб, що є в цьому домі, мені, мабуть, не довелося б відкривати майстерню; ми б жили на ренту.

Максимільян Карвер запитально подивився на сина.

— Слухай, якщо його не випробувати, велосипед знову вкриється брудом і перетвориться на мотлох.

— Авжеж,— мовив Макс і натиснув на педаль велосипеда, яким Якоб Фляйшман так ніколи й не скористався.

Макс їхав дорогою, що простяглася вздовж берега, повз довгу шерегу будинків, схожих на нову оселю Карверів; дорога вела просто до невеличкої бухти, де розташувався рибальський порт. Біля старих причалів погойдувалися на хвилях чотири чи п'ять баркасів, але переважали тут невеличкі дерев'яні човни, завдовжки не більш як чотири метри,— тутешні рибалки використовували їх, прочісуючи старими сітями море неподалік берега.

Макс проминув на велосипеді човни, що ремонтувалися на причалах, і купи дерев'яних ящиків, які належали місцевій бакалійній крамниці. Не спускаючи очей з невеликого маяка, Макс поїхав до кривого як півмісяць хвилеріза, яким закінчувався порт. Тут Макс притулив велосипед до маяка і сів перепочити на великий камінь — їх було багато по той бік дамби, і море раз по раз лизало їх своїми хвилями. Звідси хлопець бачив океан, що безкінечною смugoю світла простягнувся ген за обрій.

Макс просидів отак лише кілька хвилин, коли раптом завважив інший велосипед, що наближався до нього по причалу. Рулював високий худорлявий хлопець, котрому Макс дав би років шістнадцять-сімнадцять; хлопець спрямував свій велосипед до маяка і поставив поряд із Максовим. Тоді повільно відкинув з обличчя пасмо густого волосся й попрямував до Макса.

— Привіт. Це твоя родина оселилася в будинку в кінці берега?

Макс ствердно хитнув головою.

— Мене звати Макс.

Засмаглий хлопець з пильними зеленими очима простягнув йому руку.

— Роланд. Ласкаво просимо в місто нудьги.

Посміхнувшись, Макс потиснув Роландові руку.

— Як дім? Сподобався? — запитав хлопець.

— Думки розділилися. Батько в захваті. Решта дотримуються іншої думки,— пояснив Макс.

— Я познайомився з твоїм батьком кілька місяців тому, коли він приїхав до селища. Він здався мені цікавим типом. Здається, він годинникар?

Макс знову ствердно кивнув.

— Авжеж, цікавий тип,— згодився Макс,— тільки часом. А часом йому западають у голову різні ідеї, як оце, приміром, перебратися сюди.

— А чому ви приїхали до селища?

— Через війну. Батько вважає, що зараз не варто жити в місті. Гадаю, він має рацію.

— Через війну,— повторив Роланд, опустивши очі.— У вересні мене призвуть до війська.

Макс онімів із подиву. Роланд завважив, що той замовк, і знову посміхнувся.

— В цьому є й позитив,— проказав він — Можливо, це моє останнє літо в селищі.

Макс усміхнувся й собі, але якось ніяково — він подумав, що, коли за кілька років війна не закінчиться, йому також пришлють повістку. Можливо навіть, що такого самого сяйливого дня, як цей, невидимий привид війни огорне майбутнє запиналом мороку.

— Гадаю, ти досі не бачив селища,— мовив Роланд.

Макс заперечливо хитнув головою.

— Що ж, новачку, бери велик. Розпочинаємо туристичну екскурсію на колесах.

Макс їхав за Роландом алеєю, що простяглася вздовж берега, а потім звернула до селища. Коли Макс почав відставати, Роланд збавив швидкість, і незабаром вони зупинилися біля великого кам'яного

фонтана, що височів у центрі якогось майдану. Доїхавши до нього, Макс залишив велосипед на землі. З фонтана била напрочуд прохолодна вода.

— Не раджу,— проказав Роланд, читаючи його думки.— Живіт обдує.

Макс глибоко зітхнув і підставив голову під струмінь.

— Їхатимемо повільніше,— згодився Роланд.

Кілька секунд Макс тримав голову під струменем фонтана, а тоді зіперся на камінь, з голови на одіж крапала вода. Роланд усміхнувся.

— Правду кажучи, я не сподівався, що ти стільки витримаєш. Тут,— показав він рукою,— центр селища. Ратушна площа. Це будинок суду, але його вже не використовують як такий. По неділях тут базар. А в літку вечорами на стіні ратуші показують фільми. Зазвичай старі й на обірваній плівці.

Макс хитнув головою, відсапуючись.

— Привабливо звучить, еге ж? — засміявся Роланд.— А ще тут є бібліотека, але даю руку на відсіч, у ній не назирається і шість десятків книжок.

— А що ти тут робиш? — насилу вимовив Макс.— Окрім того, що катаєшся на велику.

— Гарне запитання, Максе. Бачу, ти починаєш дещо розуміти. Ідьмо далі?

Макс зітхнув, і хлопці сіли на велосипеди.

— Тільки тепер я визначатиму швидкість,— за-
жадав Макс. Роланд стиснув плечима й натиснув на
педалі.

Години дві Роланд катав Макса вздовж і впоперек невеликого селища та його околиць. Вони оглянули крутосхил на південному кінці, й Роланд відкрив Максові таємницю, що тут найкраще місце для підводного плавання — поряд зі старим, затонулим у 1918 році кораблем, який перетворився на справжнісінькі підводні джунглі з різними химерними во-доростями. Роланд пояснив, що під час жахливої нічної бурі корабель наштовхнувся на небезпечні рифи, які стирчали під водою за кілька метрів од поверхні. Через негоду й нічний морок, що його раз по раз протинали блискавки, всі члени екіпажу потонули. Всі, крім одного. У цій трагедії вижив тільки інженер, який на знак вдячності провидінню, що врятувало йому життя, залишився в селищі й побудував великий маяк на крутому схилі гори, яка була свідком трагедії, що розігралася тієї ночі. Тепер цей чоловік постарів, він залишався доглядачем маяка і був «названим дідусем» Роланда: після корабельної аварії одне місцеве подружжя доправило інженера

до лікарні й доглядало його, поки він повністю не одужав. За кілька років подружжя загинуло в автокатастрофі, і доглядач маяка став опікуватися маленьким Роландом, якому виповнився лише один рік.

Роланд жив із ним у будинку при маяку, хоча більшість часу проводив у побудованій власноруч халабуді, що стояла на березі під скелями.

Хай там як, а доглядач маяка став йому справжнім дідусем. У Роландовому голосі вчувалися гіркі нотки, поки він розповідав цю історію, яку Макс вислухав мовчки, не ставлячи жодних запитань. Коли Роланд скінчив свою розповідь про корабельну аварію, хлопці ще пройшлися вуличками, прилеглими до старої церкви, де Макс познайомився з деякими тутешніми мешканцями — людьми приязними, які тут-таки привітали його з приїздом.

Нарешті стомлений Макс вирішив, що зовсім не обов'язково спізнати ціле селище за один ранок, бо скидалося на те, що йому доведеться провести тут кілька років, тож він матиме вдосталь часу, щоб розкрити усі тутешні таємниці, якщо такі існують.

— Твоя правда,— згодився Роланд.— Слухай, влітку я майже щоранку плаваю під водою біля затонулого корабля. Хочеш завтра поплавати зі мною?

— Якщо ти плаваєш під водою так, як їєдиш на велосипеді, я втоплюся,— пожартував Макс.

— Я маю зайні окуляри й ласти,— уточнив Роланд.

Пропозиція здавалася привабливою.

— Гаразд. Я повинен щось привезти?

— Я все візьму сам. Утім... прихопи сніданок. Я приїду по тебе о дев'ятій.

— О пів на десяту.

— Не будь соньком.

Коли Макс на своєму велосипеді вирушив у зворотну путь до будинку на узбережжі, церковні дзвони саме пробили третю годину дня, і сонце сковалося за темними хмарами, які, здавалось, передвіщали дощ. Макс озирнувся. Роланд стояв біля свого велосипеда й махав йому рукою.

Гроза налетіла на селище, наче в жалюгідній ярмарковій виставі мандрівного театру. За кілька хвилин небо перетворилося на свинцеве склепіння, а море набуло каламутного металевого забарвлення і нагадувало величезну водойму, наповнену ртуттю. З першими блискавками налетів вітер, який гнав грозу з моря. Макс щосили натискав на педалі, проте злива наздогнала його, коли до будинку на узбережжі залишалося якихось п'ятсот метрів. Коли він

доїхав до білого паркану, то був такий мокрий, наче щойно виліз із моря. Хлопець поквапився залишити велосипед у гаражі й зайдов у дім через чорний хід. У кухні було порожньо, але тут витав апетитний запах. На столі Макс виявив тацю, на ній канапки з шинкою та глечик із домашнім лимонадом. Біля таці лежала записка, написана вигадливим почерком матері.

Максе, це твій обід. Ми з батьком цілий день будемо в селищі у справах. Не користуйся туалетом на горішиньому поверсі. Ірина з нами.

Макс поклав записку й вирішив віднести тацю до своєї кімнати. Після ранкового веломарафону він почувався виснаженим і голодним. Алісії не було, або вона зачинилася у своїй кімнаті. Макс пішов направки до своєї, перевдягнувшись та вмостившись у ліжку, щоб поласувати смачними канапками, що йому залишила матір. Зокола періщив дощ, від перекотів грому тримтіли шибки. Макс запалив лампочку, що стояла на нічному столику, і взяв подаровану батьком книжку про Коперника. Він чотири рази починав читати той самий абзац і раптом зрозумів, що йому страшенно хочеться поплавати завтра під водою біля затонулого корабля разом зі своїм новим приятелем

Роландом. Менш ніж за десять хвилин він проковтнув канапки й заплющив очі, слухаючи шум дощу, що порощив по даху й шибках. Йому подобався дощ і звуки води, що стікає по ринвах.

Коли дощ був сильний, Максові здавалося, що час зупинився. Це скидалося на перерву, під час якої можна було робити все, що спаде на думку, або просто підійти до вікна і годинами спостерігати цю безкінечну запону із небесних сліз. Хлопець поклав книжку на столик і вимкнув світло. Повільно, заколосуваний дощем, він поринув у сон.

РӨЗДІЯ Р'ЯТЫЙ

Його розбудили голоси батьків, що долинали з першого поверху, й біганина Ірини сходами вгору та вниз. Уже звечоріло, але Макс побачив, що гроза минула, залишивши по собі всіяне зорями небо. Він глянув на годинника й зрозумів, що проспав близько шістьох годин. Макс саме підводився, коли хтось кісточками пальців постукав у двері.

— Час вечеряти, спляча красуне,— пророкотів із-за дверей веселий голос Максимільяна Карвера. Подумки Макс запитав себе, що могло викликати в батька таку радість, та одразу згадав про кіносеанс, який той пообіцяв улаштувати, коли вони вранці снідали.

— Зараз спущуся,— озвався Макс, досі відчуваючи в роті в'язкий смак канапок із шинкою.

— Оце вже краще,— відповів годинникар, спускаючись на перший поверх.

Максові зовсім не хотілося їсти, однак він пішов до кухні й сів за стіл разом з усіма. Алісія задумливо дивилася в тарілку, не торкаючись їжі. Ірина ж, з апетитом поглинаючи свою порцію, щось шепотіла огидному котові, який втупився їй у ноги. Поки вони отак вечеряли, Максимільян Карвер розповідав, що знайшов у селищі чудове приміщення під майстерню, щоб знову розпочати бізнес.

— А що робив ти, Максе? — поцікавилася Андреа Карвер.

— Був у селищі.

Всі подивилися на нього так, ніби чекали продовження.

— Познайомився з одним хлопцем на ім'я Роланд. Завтра ми хочемо поплавати під водою.

— Макс уже має приятеля! — переможно вигукнув Максимільян Карвер.— Ну, що я вам казав?

— А який він, цей Роланд, Максе? — запитала Андреа Карвер.

— Не знаю. Симпатичний. Роланд живе з дідусем, доглядачем маяка. Він розповів мені про селище безліч цікавих речей.

— А де ви плаватимете під водою? — запитав батько.

— На південному березі, потойбіч порту. Роланд каже, там є корабель, який потонув багато років тому.

— А можна мені з вами? — втрутилася в розмову Ірина.

— Hi,— відрубала Андреа Карвер — А це безпечно, Максе?

— Мамо...

— Гаразд,— згодилася Андреа.— Тільки будь обережний.

Макс ствердно хитнув головою.

— В юності я добре плавав під водою,— докинув Максимільян Карвер.

— А зараз ні, любий,— урвала його дружина.— Покажеш нам фільм?

Стенувши плечима, Максимільян Карвер підвівся, готовий похизуватися своїми навичками кіномеханіка.

— Допоможи-но батькові, Максе.

Перш ніж виконати його прохання, Макс нишком подивився на Алісію, котра за вечерею не розтулила рота. Її відсутній погляд, здавалося, волав про те, якою далекою була вона від усього, що відбувалося довкруж, але з незрозумілої причини ніхто, крім Макса, цього не помічав або не хотів помічати. На якусь мить погляди брата й сестри зустрілися. Макс усміхнувся.

— Хочеш поїхати завтра з нами? — запропонував Макс. — Роланд тобі сподобається.

Алісія ледь помітно всміхнулася і, не кажучи ні слова, згідливо кивнула, а в її темних бездонних очах засяли вогники.

— Готово. Вимкніть світло,— наказав Максимільян Карвер, вставивши бобину з плівкою у кінопроектор. Апарат, здавалося, походив із тих самих часів, що й Коперник, і Макс сумнівався, чи він працюватиме.

— І що ми дивитимемося? — поцікавилася Андреа Карвер, колисаючи на руках Ірину.

— Гадки не маю,— зізнався годинникар.— У гаражі стоїть коробка з десятками плівок, але там не має жодних написів. Я взяв декілька навмання. Не здивуюся, якщо взагалі не буде зображення. Емульсія на плівці дуже легко псується, і після стількох років цілком імовірно, що вона зйшла.

— І що це значить? — втрутилася в розмову Ірина.— Ми нічого не побачимо?

— Є лише один спосіб дізнатися,— відповів Максимільян Карвер, вмикаючи проектор.

За кілька секунд апарат, задирчавши, як старий мотоцикл, ожив, і вітальню прорізало сліпуче світло

з об'єктива. Макс втупився в прямокутник, що відбивався на білій стіні. Так дивляться на чарівний ліхтар, не знаючи напевне, які видіння можуть з'явитися з цього винаходу. Хлопець затамував подих, і за мить на стіні з'явилося зображення.

Максові знадобилось кілька секунд, щоб зrozуміти, що ця стрічка не куплена в крамниці, де торгують старими фільмами. Це не копія якогось знаменитого фільму чи позабудтої бобини німого кіно. Туманні, подряпані часом образи незаперечно свідчили, що це продукт аматорської зйомки. То був звичайний домашній фільм, можливо, відзнятий багато років тому колишнім господарем цього будинку, лікарем Фляйшманом. Макс припускав, що те саме можна сказати і про інші бобини, які батько знайшов у гаражі разом зі старезним проектором. Мрії Максимільяна Карвера про власний кіноклуб розвіялися за одну мить.

Плівка незgrabно відтворювала прогулянку в місцині, схожій на ліс. Оператор знімав її, повільно йдучи серед дерев, зображення стрибало, світло й ракурс різко змінювалися, і важко було упізнати, де саме відбувалася ця химерна прогулянка.

— Що це таке? — вигукнула вочевидь розчарована Ірина, глянувши на батька, який спантеличено дивився цю дивну й, судячи з першої хвилини показу, нестерпно нудну стрічку.

— Не знаю,— пригнічено промимрив Максимільян Карвер.— Я не чекав такого...

Макс теж втрачав уже інтерес до сеансу, коли раптом у хаотичному мигтінні кадрів щось привернуло його увагу.

— Może, поставиш іншу бобину, любий? — попросила Андреа Карвер, намагаючись врятувати від краху ілюзії чоловіка щодо гаражного кіноархіву.

— Страйвайте,— мовив Макс, упізнавши на стрічці знайоме місце.

Тепер камера вийшла з лісу й просувалася в бік оточеної білим муром території, куди можна було потрапити крізь гратчасту брамку. Макс знов це місце: він був там напередодні.

Хлопець, мов зачарований, дивився, як камера, здригнувшись на якусь мить, нарешті заглибилася в сад статуй.

— Це схоже на цвинтар,— прошепотіла Андреа Карвер.— Що б це могло бути?

Камера обійшла кілька метрів саду статуй. На плівці це місце не видавалося таким занедбаним, яким його застав Макс. Не було й сліду диких трав, а вибрукувана кам'яними плитами поверхня була чистою та відполірованою, начеб дбайливий сторож прибирав тут день і ніч.

Камера зупинялася на кожній статуй з тих, котрі були розташовані на головних точках, що утворювали велику зірку, яку ясно можна було розгледіти, якщо дивитися на підніжжя фігур. Макс упізнав їхні білі кам'яні обличчя та вбрання артистів мандрівного цирку. В напружених позах цих фантастичних фігур і в театральних гримасах їхніх облич, здавалося, за позірною нерухомістю вчувалося щось тривожне.

Стрічка без жодного монтажу показувала учасників циркової трупи. Родина спостерігала це приємне видовище мовчки, в помешканні чулося лише жалібне порипування проектора.

Нарешті камера скерувалася до центру накресленої на поверхні саду статуй зірки. Проти світла з'явився силует усміхненого блазня, до якого тяглися інші статуї. Макс уважно обдивився риси цього обличчя — і знову відчув, як морозець пробіг по тілу, коли хлопець опинився з блазнем сам-на-сам. В образі його було щось таке, що не збігалося з Максовими спогадами після відвідин саду статуй, але через погану якість плівки він не міг скласти чіткого образу статуї, щоб зрозуміти, в чому тут справа. Родина Карверів так само мовчала, поки проектор прокручував останні метри плівки. Нарешті Максимільян Карвер вимкнув апарат і ввімкнув світло.

— Якоб Фляйшман,— прошепотів Макс.— Це домашні стрічки Якоба Фляйшмана.

Батько ствердно хитнув головою. Сеанс закінчився, і Максові на якусь мить здалося, що присутністю цього невидимого гостя, котрий майже десять років тому втопився за кілька метрів звідси, біля берега, просякнутий кожен куток дому, кожна сходинка, і Макс відчув себе тут зайдою.

Не зронивши ні слова, Максимільян Карвер почав розбирати проектор, а Андреа Карвер підхопила на руки Ірину й понесла сходами нагору, щоб покласти до ліжка.

— Можна я спатиму з тобою? — запитала Ірина, обіймаючи матір.

— Облиш,— озвався Макс до батька.— Я сам сховаю проектор.

Усміхнувшись синові, Максимільян Карвер лагідно поплескав його по плечу:

— Добраніч, Максе,— сказав годинникар й обернувшись до дочки.— Добраніч, Алісіє.

— Добраніч, тату,— відказала Алісія, дивлячись, як батько, стомлений і розчарований, піdnімається сходами.

Коли кроки годинникаря стихли, Алісія пильно поглянула на Макса.

— Пообіцяй, що нікому не розповіси того, що я зараз тобі скажу.

Макс згодився.

— Обіцяю. А про що йдеться?

— Про блазня. Того, що на північці,— мовила Алісія.— Я його вже бачила. Вві сні.

— Коли? — запитав Макс, відчуваючи, як закалатало в нього серце.

— Вночі напередодні нашого приїзду сюди,— відповіла сестра.

Макс підсів ближче до Алісії. На її обличчі важко було розгледіти якісь емоції, однак Максові здалося, що в очах дівчини він завважив тінь страху.

— Поясни,— попросив Макс.— Що саме тобі снилося?

— Це дивно, але вві сні він був якимось іншим,— проказала Алісія.

— Іншим? — перепитав Макс.— Тобто як це?

— Він не був блазнем. Не знаю,— сестра стенула плечима, мовби не хотіла надавати цьому великої ваги, але третячий голос виказував протилежне.— Гадаєш, це щось значить?

— Ні,— збрехав Макс,— мабуть, ні.

— Мабуть, ні,— ствердно мовила Алісія.— Завтрашня домовленість залишається в силі? Я про підводне плавання...

— Авжеж. Тебе збудити?

Алісія всміхнулася до молодшого брата. Вперше за кілька місяців, а може, й років Макс побачив, як вона всміхається.

— Я прокинуся сама,— Алісія попрямувала до своєї кімнати.— Добраніч.

— Добраніч.

Макс дочекався, коли двері до кімнати Алісії зачиняться, а тоді вмостиувся в кріслі біля проектора. Звідси він чув голоси батьків, які стиха розмовляли у себе. В інших кімнатах запала нічнатиша, порушувана ледь чутним буркотінням морських хвиль, що накочувалися на берег. Макс помітив, що з нижньої приступки сходів на нього хтось дивиться. Жовті близкучі очі Ірининого кота буквально вп'ялися в нього. Макс подивився на кота.

— Забираїся! — наказав він.

Кіт кілька секунд витримував його погляд, а тоді розчинився в темряві. Підвівши, Макс заходився збирати проектор і плавки. Він намірився знову віднести їх до гаража, але виходити з дому в глупу ніч йому не хотілося. Хлопець вимкнув світло й піднявся до своєї кімнати. Подивився у вікно на невидимий у нічній пітьмі сад статуй. Тоді розтягнувся в ліжку й вимкнув лампочку, що стояла на нічному столику.

Всупереч сподіванням, останнім образом, що виник в уяві Макса перед тим, як хлопець поринув у сон, була не злощасна кінопрогулянка садом статуй, а несподівана усмішка Алісії, що осяяла її лице кілька хвилин тому у вітальні. Можливо, це не мало аж надто великого значення, але Максові чомусь здалося — хоч він сам не міг збагнути, чому саме, — що між ними прочинилися якісь двері й відтепер він ніколи вже не дивитиметься на сестру як на незнайомку.

Роздія шостий

Щойно розвиднілося, Алісія прокинулася і ви-явила, що крізь шибку на неї втупилися двоє жовтих очей. Дівчина миттю підвелається, й Іринин кіт неквапно зіскочив із підвіконня. Алісія ненавиділа цю тварину, її погордливу поведінку й різкий запах, що завжди передував її появлі в кімнаті. Це не вперше дівчина бачила, як кіт потайки пильно дивиться на неї. Відтоді, як Ірина привезла цього клятого кота в будинок на узбережжі, Алісія бачила, що той часто нерухоміє на порозі якихось дверей чи сховавшись у тіні й хвилинами спостерігає, чи то пак підглядає за кимось із членів родини. Подумки Алісія плекала надію, що якийсь вуличний собака розшматує кота під час однієї з його нічних прогулянок.

Надворі небо втрачало червоний колір, що завжди супроводить зорю, і перші промені яскравого сонця витнулися над лісом, що даленів за садом статуй. Залишалося щонайменше дві години, поки Максів приятель мав приїхати по брата й сестру. Алісія знову лягла в ліжко й укрилася ковдрою, і — хоча знала, що вже не засне,— заплющила очі, вслухаючись у віддалений плескіт хвиль об берег.

За годину у її двері легенько, кісточками пальців поступав Макс.

Алісія навшпиньках спустилася сходами. Макс із приятелем чекали біля ганку. Перш ніж вийти до них, Алісія затрималася на якусь мить у передпокої й почула голоси хлопців. Вона глибоко зітхнула й прочинила двері.

Макс, зіпершись на перила, обернувся до неї й усміхнувся. Поруч із ним стояв хлопець з побронзовілою шкірою та волоссям кольору соломи, майже на п'ядь вищий від Макса.

— Це Роланд,— мовив Макс.— Роланде, це моя сестра Алісія.

Роланд приязно всміхнувся й відвів очі, задивившись на велосипеди, але від Макса не скovalися погляди, якими за частку секунди встигли обмінятися

його приятель з Алісією. Він подумки посміхнувся й подумав, що буде цікавіше, аніж він сподівався.

— Що робитимемо? — запитала Алісія. — Маємо лише два велосипеди.

— Гадаю, Роланд може повезти тебе на своєму, — відказав Макс. — Еге ж, Роланде?

Роланд опустив очі.

— Так, звісно, — промимрив він. — Але ти повезеш спорядження.

Макс паском закріпив спорядження для підводного плавання, що його Роланд привіз на багажнику свого велосипеда. Хлопець зізнав, що в гаражі на горищі є ще один велосипед, але його потішала думка, що Роланд везтиме його сестру. Алісія вмостилася на рамі й міцно обхопила Роланда за шию. Макс завважив, як у Роланда мимоволі почервоніла засмагла шкіра.

— Готово, — мовила Алісія. — Сподіваюсь, я не надто важка.

— Рушаймо, — скомандував Макс і поїхав дорою, що простяглась вздовж берега; Роланд з Алісією прямували за ним.

Невдовзі Роланд випередив його, і Максові знову довелося докласти зусиль, щоб не відстати.

— Тобі зручно? — поцікавився Роланд в Алісії.

Алісія ствердно кивнула, спостерігаючи, як віддаляється будинок на узбережжі.

На південному кінці, по той бік селища, берег скидався на півмісяць — великий і похмурий. Він був не піщаний, а вкритий відполірованою морем рінню, всіяною мушлями й різними рештками, що їх прибій залишав сохнути на осонні. За берегом майже вертикально здіймалася вгору гряда скель, над якими самотньо височів темного кольору маяк.

— Ось маяк моого дідуся,— показав Роланд, коли вони залишили велосипеди біля однієї зі стежин, що спускалися поміж скелями на узбережжя.

— Ви мешкаєте там удвох? — поцікавилась Алісія.

— Та нібіто,— відказав Роланд.— Але я ще побудував тут, на березі, невеличку халабуду, ю можна сказати, це і є моя домівка.

— Ти маєш власну халабуду? — перепитала Алісія, шукаючи її очима.

— Звідси ти її не побачиш,— розтлумачив Роланд.— Насправді там була стара занедбана рибацька хижка. Я навів у ній лад, і тепер вона зовсім не погана. Самі побачите.

Роланд привів їх на берег й одразу зняв сандалії. Сонце вже стояло високо в небі, а море ряхтіло, наче

розплавлене срібло. На узбережжі нікого не було, з моря віяв просякнутий сіллю вітер.

— Обережно з камінням. Я тут звик, але без практики можна легко впасти.

Алісія з братом рушили вздовж берега за Роландом і врешті дісталися його халабуди. Це була така собі дерев'яна хижа, пофарбована в синій і чорний кольори. Халабуда мала навіть невеличкий ганок, і Макс завважив заржавілий ліхтар, що висів на ланцюгу.

— Це з корабля,— пояснив Роланд.— Я підняв з моря купу різних речей і приніс їх до халабуди. Ну як?

— Просто неймовірно,— вигукнула Алісія.— Ти спиш тут?

— Часом, переважно влітку. Взимку тут холодно, та я й не хочу залишати дідуся самого там, нагорі.

Роланд прочинив двері халабуди й пропустив уперед Алісію та Макса.

— Проходьте. Ласково прошу до палацу.

Всередині Роландова халабуда нагадувала старий базар, де торгують морськими старожитностями. Трофеї, що їх хлопець роками відвідовував у моря, виблискували в мороці, наче це був музей таємничих легендарних скарбів.

— Звичайні дрібнички,— мовив Роланд,— але я їх збираю. Можливо, ѹ сьогодні ми щось дістанемо.

А ще в халабуді була шафа, стіл, кілька стільців і старе ліжко, а над ним полиці з кількома книжками й гасницею.

— Хотів би я мати такий дім,— прошепотів Макс.

Роланд скептично всміхнувся.

— Пропозиції приймаються,— пожартував Роланд, вочевидь потішений враженням, яке справила халабуда на приятелів.— А тепер у воду.

Вони пішли з Роландом до моря, і той заходився розв'язувати тюк, у якому було спорядження для підводного плавання.

— Корабель метрів за двадцять п'ять — тридцять од берега. Море тут глибше, ніж здається; три метри від берега — і ноги вже не дістають до дна. Корабель лежить на глибині метрів десять,— пояснив Роланд.

Алісія з Максом обмінялися красномовними поглядами.

— Так, у перший раз занурюватися не рекомендують. Часом, коли море розбурхане, підводні течії можуть бути небезпечні. Одного разу я до смерті налякався.

Роланд простягнув Максові окуляри й ласти.

— Що ж, спорядження є лише для двох. Хто пірнає першим?

Алісія пальцем показала на Макса.

— Дякую,— промимрив той.

— Не турбуйся, Максе,— заспокоїв його Роланд.— Усе колись доводиться робити вперше. Мое перше занурення могло мені дорого коштувати. В одній із корабельних труб була величезна мурена.

— Хто? — вихопилося в Макса.

— Ніхто,— відказав Роланд.— Я пожартував. Там, унизу, немає ніяких тварей. Даю слово. А взагалі це дивно, бо зазвичай затонулі кораблі нагадують риб'ячі зоопарки. А цей ні. Гадаю, він рибі не подобається. Слухай, ти ж не злякаєшся, правда?

— Злякаюсь? Я?

Надіваючи ласти, Макс завважив, що Роланд потайки уважно спостерігає за його сестрою, яка саме зняла бавовняне плаття й залишилася в своєму єдиному білому купальнику. Алісія по щиколотки ввійшла у воду.

— Слухай,— прошепотів Макс,— це моя сестра, а не тістечко. Затямив?

Роланд по-змовницьки глянув на нього.

— Це ти привіз її сюди, а не я,— відказав він, покотячому хитро всміхаючись.

— У воду! — відрубав Макс.— Тобі не завадить.

Алісія обернулася й насмішкувато подивилася на хлопців, схожих на двох водолазів.

— Які красені! — не втрималася вона від сміху.
Макс і Роланд глянули один на одного крізь окуляри для підводного плавання.

— І останнє,— уточнив Макс,— я ніколи не робив цього раніше. Не плавав під водою. Звісно, я плавав у басейнах, але не певен, що зможу...

Роланд закотив очі.

— Ти вмієш дихати під водою? — спитав він.

— Кажу тобі, я ніколи не плавав під водою.

— Якщо ти вмієш затримувати дихання у воді, то вмієш плавати під водою,— пояснив Роланд.

— Будьте обережні,— озвалася Алісія — Слухай, Максе, ти певен, що це добра ідея?

— Нічого не станеться,— запевнив Роланд і, обернувшись до Макса, поплескав того по плечу.— Спочатку ви, капітане Немо.

Макс уперше в житті занурився під воду в морі — й перед його ошелешеними очима відкрився світ світла й тіней, який перевершував усе, що він міг уявити. Сонячне проміння проникало сюди таким собі ясніючим серпанком, що повільно погойдувався на хвилях, і поверхня перетворилася на помутніле танцююче дзеркало. Макс іще на кілька секунд

затамував подих, а тоді сплив, щоб набрати повітря. За кілька метрів oddalік Роланд уважно стежив за ним.

— Усе гаразд?

Підбадьорений Макс ствердно кивнув.

— От бачиш! Це просто. Пливи поруч зі мною,— з цими словами Роланд знову занурився у воду.

Макс востаннє кинув погляд на берег і побачив, що Алісія, усміхаючись, махає йому рукою. Він також помахав їй рукою й швидко пірнув услід за приятелем. Роланд вів його туди, де берег здавався далеким, хоча Макс знов, що до нього заледве тридцять метрів. У морі відстань збільшується. Торкнувшись Максової руки, Роланд показав на дно. Ковтнувши повітря, Макс, притримуючи окуляри, занурив голову у воду. За кілька секунд його очі призвичайлися до слабкого підводного напівмороку, і лише після цього він зміг замилуватися видовищем остова потонулого корабля, що лежав на боці, огорнутий чарівним примарним світлом. Корабель був метрів п'ятдесять завдовжки, а може, й більше; від носа і до лляла* в його корпусі зяв глибокий пролам. Відкритий над остовом канал скидався на чорну бездонну рану, заподіяну гострими кам'яними пазурами. На носу,

* Лляло — стік для нечистот на кораблі.

під мідяним шаром іржі й водоростей, можна було прочитати назву корабля: «Орфей».

Скидалося на те, що «Орфей» свого часу був радше вантажним, а не пасажирським судном. Його тріснуту сталь оповивали невеликі водорости, але, як і казав Роланд, довкола не плавала жодна риба. Приятелі обпливли корабель уздовж поверхні, зупиняючись кожні шість-сім метрів, щоб уважно роздивитися рештки аварії. Роланд попередив, що корабель лежить на десятиметровій глибині, але звідси ця відстань здавалася Максові безкінечною. Хлопець запитував себе, як це Роландові вдалося підняти всі ті предмети, які він бачив у його халабуді на березі. Мовби прочитавши його думки, приятель зробив йому знак зачекати на поверхні, а сам занурився, сильно б'ючи по воді ластами.

Макс дивився на Роланда, котрий опускався, поки не торкнувся кінчиками пальців остова «Орфея». Діставшись корабля, Роланд, обережно хапаючись за виступи на його борту, дерся туди, де був капітанський місток. Зі свого місця Макс розгледів штурвал та інше спорядження. Роланд доплив до отвору, що вів до капітанського містка,— двері були зірвані й лежали неподалік,— і потрапив на корабель. Макс відчув занепокоєння, дивлячись, як приятель зникає всередині затонулого корабля. Поки Роланд плавав

уздовж капітанського містка, хлопець не зводив очей з отвору, запитуючи себе, що зможе вдіяти він, коли раптом щось трапиться. За кілька секунд Роланд з'явився знову й швидко поплив до нього, залишаючи позаду себе гірлянди бульбашок. Макс вистромив голову з води й глибоко вдихнув повітря. Лице Роланда з'явилося в метрі від нього, воно сяяло усмішкою.

— Сюрприз! — вигукнув він.

Макс завважив, що приятель тримає щось у руці.

— Що це? — запитав Макс, позираючи на дивний металевий предмет, який Роланд роздобув у рубці.

— Секстант.

Макс здивовано звів брови. Він гадки не мав, що це.

— Секстант — така штука, яку використовують, щоб узнати місцезнаходження корабля в морі,— пояснив Роланд; після того, як хлопцеві довелося майже на хвилину затамувати подих під водою, голос його лунав уривчасто.— Я знову опущуся. Потримай його.

Макс хотів був заперечити, але Роланд швидко зник під водою, не давши Максові й рота розтулити. Той глибоко вдихнув повітря та знову опустив голову

під воду, щоб стежити за зануренням Роланда. Цього разу приятель плив уздовж остова до корми. Макс поплив на поверхні, повторюючи маршрут Роланда. А той уже наблизився до одного з ілюмінаторів і спробував зазирнути всередину. Макс затамував подих, поки не відчув, що легені в нього аж палають, а тоді випустив із себе все повітря, готовий знову винирнути й ковтнути нову порцію.

А проте в останню мить його очі завважили щось таке, що змусило його заціпніти. У підводному мороці течія погойдуvalа старий і подертий прапор, здійнятій на щоглі на кормі «Орфея». Макс уважно обdivився прапор і впізнав ледь помітний символ: обведену колом шестикутну зірку. Хлопець відчув, як по його тілу пробіг морозець. Він уже бачив цю зірку на гратчастій брамці саду статуй.

Роландів секстант випав у нього з рук і поринув у темряву. Охоплений невиразним страхом Макс швидко поплив до берега.

За півгодини, сидячи в затінку на ґанку халабуди, Роланд і Макс дивилися, як Алісія збирає на березі серед каміння старі мушлі.

— Ти певен, що вже бачив цей символ, Максе?

Макс ствердно хитнув головою.

— Часом під водою речі здаються інакшими, ніж є насправді,— проказав Роланд.

— Я знаю, що бачив,— урвав його Макс.— Зрозумів?

— Зрозумів,— здався Роланд.— Ти бачив той самий символ, що й, як ти кажеш, є на тому дивному цвінтарі за вашим домом. Ну то й що?

Скочивши на ноги, Макс напустився на приятеля.

— Ну то й що? Повторити тобі всю історію?

Останні двадцять п'ять хвилин Макс розповідав Роландові про все, що бачив у саду статуй, а також про плівку Якова Фляйшмана.

— Не варто,— сухо відповів Роланд.

— Чому ж ти мені не віриш? Гадаєш, я все це вигадав?

— Я не сказав, що не вірю тобі, Максе,— Роланд усміхнувся Алісії, яка повернулася з прогулянки берегом із повною мушель сумочкою.— Поталанило?

— Це не берег, а справжнісінський музей,— відповіла Алісія, потрусилисши сумочкою, аж мушлі забряжчали.

Макс нетерпляче закотив очі.

— То ти мені віриш? — втупився він у Роланда.

Приятель, дивлячись на нього, трохи помовчав.

— Я вірю тобі, Максе,— озвався він нарешті, поглядаючи кудись за обрій, не в змозі приховати тінь смутку, що відбилася на його обличчі. Алісія завважила, що Роланд змінився на лиці.

— Макс казав, що твій дідусь плив на цьому кораблі в ніч, коли той потонув,— вона поклала руку хлопцеві на плече.— Це правда?

Роланд відповів манівцем.

— Дідусь єдиний залишився живий.

— А що сталося? — запитала Алісія.— Вибач, може, ти не хочеш про це говорити...

Роланд заперечно похитав головою й усміхнувся.

— Ні, байдуже...

Макс очікувально дивився на нього.

— І справа не в тому, що я не вірю в твою історію, Максе. Просто це вже не вперше мені розповідають про цей символ.

— А хто ще бачив його? — Макс аж рота роззявив од подиву.— Хто розповідав тобі про нього?

Роланд усміхнувся.

— Дідусь. Ще коли я був хлопчиком,— мовив він і показав рукою на халабуду.— Холоднішає. Заїдімо всередину, я переповім вам історію цього корабля.

Спершу Ірині здалося, ніби знизу до неї долинув голос матері. Андреа Карвер часто розмовляла сама з собою, снуючи туди-сюди по дому, і нікого з родини не дивувала ця материна звичка висловлювати вголос свої думки. Однак за мить Ірина побачила у вікно, що матір прощається з батьком: Максимільян Карвер саме зібрався поїхати до селища з одним із перевізників, котрі кілька днів тому допомогли їм дістатися з речами сюди зі станції. Ірина зрозуміла, що вона в будинку сама, а отже голос, який щойно їй почувся, був лише оманою. Але вона знову розчула його, цього разу в своїй кімнаті,— це був наче шепіт, що проникав крізь стіни.

Голос, здавалося, долинав із шафи й нагадував якесь віддалене бурмотіння — слова було неможливо розібрати. Вперше відтоді, як вони переїхали в будинок на узбережжі, Ірина відчула страх. Вона втупила погляд у темні зачинені дверцята шафи й пересвідчилася, що в шпарині стирчить ключ. Довго не роздумуючи, Ірина метнулася до шафи й квапливо повернула ключ, міцно-преміцно замкнувши дверцята. Тоді відступила на кілька кроків і глибоко зітхнула. Аж раптом їй знову почувся той самий звук,

і дівчинка збагнула, що це був не один голос, а кілька голосів, які бурмотіли водночас.

— Ірино! — гукнула знизу Андреа Карвер.

Рідний голос матері вивів дівчинку із заціпеніння. Її огорнуло відчуття спокою.

— Ірино, якщо ти нагорі, спустися на хвильку — мені потрібна твоя допомога.

Ніколи в житті Ірина так не хотіла допомогти матері, як зараз, хоч би яке доручення на неї чекало. Вона вже намірялася побігти сходами вниз, коли хвиля холодного повітря війнула її в обличчя, несподівано увірвавшись до приміщення, і двері кімнати різко зачинилися. Ірина підбігла до них і спробувала зсунути з місця клямку, але ту наче заклинило. Марено намагаючись відімкнути двері, дівчинка чула, як за її спиною повільно прочиняються дверцята шафи й сміються голоси, линучи з глибин дому.

— Коли я був хлопчиком,— порушив мовчанку Роланд,— дідусь так часто розповідав мені цю історію, що роками вона мені снилася. Все почалося давним-давно, коли я переїхав жити до селища після того, як мої батьки загинули в автомобільній аварії.

— Мені дуже прикро, Роланде,— озвалася Алісія, яка відчувала, що попри привітну усмішку й готовність розповісти їм історію свого дідуся й корабля, їхній приятель намагався не подати виду, як важко йому ворушити ці спомини.

— Я ще був зовсім маленький. Ледве їх пам'ятаю,— мовив Роланд, уникаючи погляду дівчини, яку ці слова не могли збити з пантелику.

— То що ж тоді сталося? — не вгавав Макс.
Алісія спопеліла його поглядом.

— Дідусь почав опікуватися мною й перевіз мене в дім при маяку. Він був інженером і вже кілька років працював доглядачем маяка на цьому відтинку узбережжя. Місцева влада призначила його на цю посаду пожиттєво після того, як у 1919 році він практично власноруч побудував маяк. Це цікава історія, ось побачите.

23 червня 1918 року мій дідусь потайки сів у порту Саутгемптона на борт «Орфея». Це було не пасажирське, а вантажне судно, що мало лиху славу. Капітаном на ньому був вічно п'янний розпутний голландець, котрий здавав «Орфей» в оренду будь-кому, хто більше заплатить. Зазвичай його улюбленими клієнтами були контрабандисти, яким потрібно було переплисти Ла-Манш. «Орфей» мав таку славу, що навіть німецькі есмінці з жалості не топили його, коли їхні шляхи

перетиналися. Хай там як, а під кінець війни справи в летючого голландця, як називав його дідусь, пішли кепсько, і йому довелося шукати ще брудніші дільца, щоб сплатити картярські борги, що накопичилися за останні місяці. Здається, в одну зі своїх невдалих ночей — а таких у нього була більшість — капітан програвся до останньої сорочки такому собі містеру Каїну. Цей містер Каїн був власником мандрівного цирку. В оплату містер Каїн зажадав, аби голландець потайки переправив усю його трупу через канал. Утім, за удаваним цирком містера Каїна ховалося дещо серйозніше за звичайний ярмарковий балаган, тож вони хотіли ушитися якнайшвидше і, звісно, нелегально. Голландець погодився. А що він міг вдіяти? Якби він цього не зробив, то втратив би корабель.

— Страйвай,— урвав його Макс.— А до чого тут твій дідусь?

— Зараз поясню,— провадив далі Роланд.— Як я вже сказав, цей містер Каїн — хоча це несправжнє його ім'я — приховував багато чого. Дідусь уже давно йшов по його слідах. Вони мали давні порахунки, і дідусь вирішив, що, коли містер Каїн зі своїми спільниками перетне канал, то шанс упіймати їх розвіється назавжди.

— Тому він сів на «Орфея»? — запитав Макс.— Зайцем?

Роланд ствердно хитнув головою.

— Я дечого не розумію,— мовила Алісія.— Чому він не звернувся до поліції? Адже він був інженером, а не поліцейським. І які порахунки він мав із тим містером Каїном?

— Можна я закінчу оповідь? — запитав Роланд.

Макс і Алісія водночас погодилися.

— Отож він сів на корабель. «Орфей» вийшов у море опівдні й мав прийти у порт призначення вночі, але справа ускладнилася. Опівночі налетіла буря й погнала корабель до берега. «Орфей» наразився на рифи й за лічені хвилини затонув. Дідусь урятувався, бо переховувався в рятівному човні. Всі інші загинули.

Макс проковтнув слину.

— Ти хочеш сказати, що їхні тіла досі там, унизу?

— Ні,— відповів Роланд.— На світанку наступного дня берег на кілька годин оповив туман. Тутешні рибалки знайшли моого дідуся саме тут — він був напівпритомний. Коли туман розвіявся, кілька рибальських човнів прочесали місце корабельної аварії. Але так-таки не знайшли жодного тіла.

— Але ж... — прошепотів Макс.

Роланд жестом звелів, аби той дав йому доді говорити.

— Дідуся відвезли до селищної лікарні, кілька днів він марив. А коли одужав, вирішив на знак вдячності за те, що про нього подбали, побудувати над скелями маяк, аби такі трагедії більше не повторювалися. З часом він зробився доглядачем маяка.

Коли Роланд закінчив свою оповідь, всі троє майже хвилину мовчали. Потім Роланд обмінявся поглядами з Алісією, а тоді з Максом.

— Роланде,— мовив Макс, докладаючи зусиль, щоб підібрати слова, які б не образили приятеля,— в цій історії щось не сходитьсь. По-моєму, дідусь не все тобі розповів.

Роланд якусь мить мовчав. Тоді злегка усміхнувся, подивився на друзів і повільно кілька разів ствердно кивнув.

— Я знаю,— пробурмотів він.— Я знаю.

Марно силкуючись зсунути клямку, Ірина відчула, що у неї тримтять руки. Затамувавши подих, вона обернулася й щосили натиснула на двері. Дівчинка не могла відвести очей від ключа, що провертався в замковій шпарині шафи.

Нарешті ключ спинив свій рух і — виштовханий невидимими пальцями — впав на підлогу. Дверцята

шафи почали поволі прочинятися. Ірина зітхнула. Це був кіт. Усього-на-всього кіт. На якусь мить дівчинці здалося, що її серце зупиниться від страху. Вона опустилася навколішки, щоб узяти кота на руки, але завважила, що позаду нього, у глибині шафи, є хтось іще. Роззявивши рота, кіт пронизливо засичав, мов змія, а тоді знову розчинився в темряві разом зі своїм хазяїном. У мороці заясніла посмішка, і в дівчинку втупилися двоє блискучих, мов розплавлене золото, очей. А голоси тим часом злагоджено повторювали її ім'я. Ірина щосили заверещала та знову штовхнула двері; цього разу вони піддалися, дівчинка вилетіла в коридор і впала на підлогу. Не гаючи ні секунди, вона кинулася сходами вниз, відчуваючи на своїй потилиці холодне дихання невідомих голосів.

За мить заціпеніла Андреа Карвер побачила, як її дочка Ірина, нажахана до смерті, падає зі сходів. Матір гукнула її, але було вже пізно. Дівчинка котилася, наче лантух, до останньої сходинки. Андреа Карвер метнулася до неї, взяла доњчину голівку в руки. По чолу дівчинки цебеніла цівка крові. Помацавши шию дочки, матір відчула слабкий пульс. Намагаючись перебороти істерію, Андреа Карвер підняла дочку і спробувала обдумати, що їй робити далі.

Поки неймовірно повільно спливали найгірші п'ять секунд її життя, Андреа Карвер глянула вгору. На горішній сходинці сидів Іринин кіт і пильно дивився на неї. Якусь частку секунди вона витримувала лихий і злостивий погляд кота, а потім, відчуваючи на своїх руках тріпотливе тільце дочки, оговталася й побігла до телефону.

РОЗДІЛ СЬОМЙ

Коли Макс з Алісією і Роландом дісталися будинку на узбережжі, автівка лікаря ще стояла там. Роланд запітально подивився на Макса. Алісія зістрибнула з велосипеда й побігла на ґанок, певна, що сталася біда. Блідий Максимільян Карвер з осклянілими очима зустрів їх біля дверей.

— Що сталося? — пробурмотіла Алісія.

Батько обійняв її. Коли руки Максимільяна Карвера оповили її, Алісія завважила, що вони тремтять.

— З Іриною нещастя. Вона в комі. Ми чекаємо на машину швидкої допомоги, щоб відвезти її до лікарні.

— З мамою все гаразд? — простогнала Алісія.

— Вона в домі. З Іриною та лікарем. Тут нічого більше не можна вдіяти, — голос годинникаря лунав пригнічено, стомлено.

Роланд, який мовчки незрушно стояв біля ганку, проковтнув слину.

— Вона одужає? — спитав Макс і подумав, що за цих обставин його запитання безглузді.

— Цього ми не знаємо, — проказав Максимільян Карвер, марно силкуючись усміхнутися дітям, — подивлюсь, чи не треба чогось твоїй матері, — і з цими словами знову зайшов у дім.

Приятелі залишилися мовчки стояти біля ганку. Мовчанку порушив Роланд.

— Мені шкода...

Алісія хитнула головою. Невдовзі на дорозі з'явилася машина швидкої допомоги й наблизилася до їхнього дому. Лікар вийшов назустріч. За кілька хвилин двоє санітарів на ношах винесли з будинку загорнуту в ковдру Ірину. Макс побачив біле, як крейда, обличчя молодшої сестри і відчув, що всередині у нього все обірвалося. Андреа Карвер із кам'яним лицем і запаленими почервонілими очима сіла в машину швидкої допомоги й кинула розпачливий погляд на Алісію та Макса. Санітари поквапно зайняли свої місця. Максимільян Карвер підійшов до старших дітей.

— Мені не хочеться залишати вас самих. У селищі є невеличкий готель, можливо...

— З нами нічого не трапиться, тату. Не турбуйся, — запевнила Алісія.

— Я зателефоную з лікарні й залишу вам номер. Не знаю, скільки ми будемо відсутні. Не знаю, чи є щось таке...

— Іди, тату,— Алісія обійняла батька.— Все буде гаразд.

Максимільян Карвер востаннє крізь сльози усміхнувся дітям і сів до машини. Троє приятелів мовчкі дивилися, як губляться вдалини вогники фар швидкої допомоги, а тим часом на червоному запиналі сонячного заходу блякли останні промені.

— Все буде гаразд,— повторила про себе Алісія.

Щойно вони знайшли собі суху одіж (Алісія позичила Роландові старі батькові штани й сорочку), чекання перших новин зробилося нескінченним. Коли нарешті задзвонив телефон, усміхнені місяці на циферблаті Максового годинника показували кілька хвилин по десятій вечора. Алісія, котра сиділа на ганковій сходинці між Роландом і Максом, підхопилася й побігла в дім. Телефон не встиг задзвонити вдруге, а вона вже зняла слухавку й, дивлячись на Макса та Роланда, ствердно хитнула головою.

— Гаразд,— сказала вона в слухавку.— Як мама?

Макс почув у слухавці віддалений батьків голос.

— Не турбуйся,— мовила Алісія — Ні. Немає потреби. Так, із нами все буде гаразд. Зателефонуй завтра.

— Я все зроблю,— пообіцяла вона по паузі.— Добраніч, тату.

Поклавши слухавку, Алісія подивилася на брата.

— Ірина зараз на обстеженні. Лікарі кажуть, що в неї струс мозку, але вона ще не вийшла з коми. Кажуть, вона одужає.

— Вони направду так кажуть? — озвався Макс.— А як мама?

— Можеш уявити; цю ніч вони проведуть у лікарні, мама не хоче йти до готелю. Вони зателефонують завтра о десятій.

— А що робитимемо зараз? — боязко спитав Роланд.

Алісія стенула плечима й спробувала заспокійливо всміхнутися.

— Хтось хоче їсти? — спитала вона в хлопців.

Макс сам здивувався, виявивши, що відчуває голод. Алісія зітхнула, на її обличчі з'явилася стомлена усмішка.

— Гадаю, всім нам не завадить повечеряти,— підсумувала вона.— Хто проти?

За кілька хвилин Макс зробив канапки, а тим часом Алісія вичавила кілька лимонів, щоб приготувати лимонад.

Сидячи на підвіконні, приятелі повечеряли при слабкому світлі огорнутої танцюючою хмаринкою маленьких нічних метеликів жовтуватого ліхтаря, який погойдував нічний вітрець. Навпроти над морем здіймалася повня, надаючи водній поверхні вигляду безкрайнього озера з розпеченою до білого жару металу.

Вечеряли мовчки, дивлячись на море та слухаючи буркотіння хвиль. Поглинувши чимало канапок і лимонаду, приятелі обмінялися змовницькими поглядами.

— Не думаю, що в цю ніч я зімкну очі,— мовила Алісія, підводячись і вдивляючись у світлу крайку моря.

— Ніхто з нас не зімкне,— згодився Макс.

— У мене ідея,— лукаво усміхаючись, мовив Роланд.— Ви коли-небудь купалися вночі?

— Жартуєш? — підпустив шпильку Макс.

Не зронивши ні слова, Алісія подивилася на хлопців блискучими й загадковими очима та спокійно попрямувала до берега. Макс ошелешено спостерігав, як його сестра ступає все далі по піску, а тоді, не озираючись, скидає бавовняне плаття.

Алісія постояла кілька секунд біля самісінької води — її бліда шкіра ясніла під розсіяним голубим місячним сяйвом,— а потім її тіло повільно занурилося в це безкінечне сяйливе озеро.

— Ти не йдеш, Максе? — запитав Роланд, ступаючи по піску слідом за Алісією.

Макс заперечно похитав головою, дивлячись, як пірнає у воду його приятель, і вслухаючись — крізь буркотіння моря — у сміх сестри.

Утиші Макс міркував над тим, чи засмучує його цей електричний струм, що, здавалося, пробіг між Роландом і його сестрою, цей зв'язок, який не піддавався визначенню і не мав до самого Макса жодного стосунку. Дивлячись, як ці двоє пустують у воді, Макс зрозумів — можливо, навіть раніше, ніж вони самі,— що між ними вибудовується тісний зв'язок, який єднатиме їх цього літа з неминучістю долі.

Щойно Макс про це подумав, у його уяві майнула тінь війни, яка точилася зовсім близько, війни, яка не мала обличчя і яка дуже скоро прикличе Роланда, а може, і його самого. А ще він думав про все, що відбулося протягом цього довгого дня — від фантастичній картини «Орфея» під водою, розповіді Роланда в халабуді на березі й до нещастя, що трапилося з Іриною. Попри сміх Алісії та Роланда, Макса охопила глибока тривога. Він відчував, що

вперше в його житті час біжить швидше, ніж йому б хотілося, і йому вже не сховатися в мріях минулих років. Колесо фортуни почало обертатися, але цього разу він не кинув гральні кості.

Потім, розпаливши на березі багаття, Алісія, Роланд і Макс вперше розмовляли про те, що вже кілька годин не йшло їм із голови. Золотаве світло вогню відбивалося на вологих сяйливих обличчях Алісії та Роланда. Макс уважно подивився на них і зважився заговорити.

— Не знаю, як це пояснити, однак, по-моєму, щось відбувається, — почав він. — Не знаю, що саме, але надто багато збігів. Статуй, цей символ, корабель...

Макс очікував, що вони заперечуватимуть або знайдуть розумні аргументи, яких не спромігся знайти він, і заспокоять його, і переконають, що всі його тривоги лише наслідок надто довгого дня, протягом якого трапилося надто багато такого, що він сприйняв надто серйозно. А проте нічого такого не сталося. Алісія та Роланд згодилися з ним мовчкі, не відводячи очей від вогню.

— Тобі снився той блазень, еге ж? — запитав Макс.

Алісія кивнула.

— Є одна річ, про яку я вам раніше не розповідав,— провадив Макс.— Учора ввечері, коли всі пішли спати, я ще раз переглянув стрічку, що її Якоб Фляйшман зняв у саду статуй. Я був у тому саду два дні назад. Статуй стояли в інших позах, не знаю... це так начеб вони рухалися. Те, що бачив я, не таке, як показано на плівці.

Алісія глянула на Роланда, котрий зачаровано дивився на танцююче полум'я.

— Роланде, дідусь ніколи не розповідав тобі про це?

Здавалося, хлопець не чув запитання. Алісія поклала долоню на руку Роланда, і той підвів очі.

— Цей блазень снівся мені щоліта відтоді, як мені виповнилося п'ять років,— стиха проказав він.

Макс завважив на обличчі приятеля страх.

— Гадаю, нам слід поговорити з твоїм дідусем,— мовив Макс.

Роланд злегка хитнув головою.

— Завтра,— ледь чутно озвався він.— Завтра.

РОЗДІЛ ВОСЬМОЙ

Уже розвиднювалося, коли Роланд знову сів на велосипед і вирушив у зворотну путь до своєї домівки при маяку. Поки він їхав дорогою, що простяглася вздовж берега, бліде бурштинове сяйво почало забарвлювати затягнуте низькими хмарами небесне склепіння. В голові хлопця вирували тривога та збудження. Роланд щосили натискав на педалі, марно сподіваючись, що фізичний біль притлумить тисячі запитань і страхів, що бентежили його.

Перетнувши бухту, де розташувався порт, і виїхавши на дорогу, що вела вгору, до маяка, Роланд зупинився, щоб віддихатися. Над скелями світло маяка, наче вогненний ніж крізь хмару, протинало останні нічні тіні. Хлопець знат, що дідусь іще там, він мовчки вдивляється вдалечінь і не залишить

своєї варти, поки вранішнє світло остаточно не розжене млу. Впродовж років Роланд призвичаївся до цієї манії старого, не замислюючись про причини й логіку його поведінки. Він просто звик до цього ще змалечку, це було ще однією гранично повсякденного життя, якій Роланд не надавав жодного значення.

А проте з часом Роланд почав розуміти, що історія старого дає течу. Однак до цього дня він ніколи не усвідомлював з такою очевидністю, що дідусь обманював його, або принаймні не розповів йому всієї правди. Хлопець ні на мить не засумнівався в чесності старого. Насправді з плинном літ дідусь поступово розкривав перед ним деталі цієї дивної головоломки, центр якої здавався тепер таким очевидним: сад статуй. Часом це були мовлені ввісні слова, часом — таке траплялося частіше — неповні відповіді на запитання Роланда. Хлопець якимось чином відчував, що, коли дідусь і тримає його на відстані від своєї таємниці, то робить це лише для того, щоб захистити. Проте пора отакої поблажливості, здавалося, добігала кінця, і близчав час, коли доведеться опинитися сам-на-сам із правдою.

Хлопець знову рушив у путь, намагаючись викинути з голови ці думки. Він не спав багато годин,

і його тіло почало відчувати втому. Діставшись будиночка при маяку, Роланд притулив велосипед до парканів і ввійшов до оселі, не запалюючи світла. Піднявся сходами до своєї кімнати й, наче підкошений, упав на ліжко.

З вікна кімнати він бачив маяк, що височів метрів за тридцять від дому, і нерухомий силует дідуся у вікні сторожової вежі. Хлопець заплющив очі та спробував заснути.

Події того дня плинули у нього в голові — від плавання під водою до «Орфея» і до нещастя, що трапилося з сестричкою Алісією та Макса. Роланд думав про те, як це дивно й водночас підбадьорливо — пересвідчитися, що ці лічені години, які вони провели разом, так їх зблизили. Думаючи тепер, у самотині своєї кімнати, про брата й сестру, хлопець відчував, що відсьогодні вони зробилися його найближчими друзями, з якими він готовий ділитися всіма своїми таємницями та тривогами.

Роланд переконався, що сама лише думка про них додає йому впевненості, він не почувається самотнім, і в свою чергу він відчував глибоку відданість і вдячність за цю мовчазну угоду, що, здавалося, поєднала їх тієї ночі на березі.

Коли нарешті втому виявилася сильнішою за накопичене впродовж довгого дня збудження, Роланд

поринув у глибокий живлючий сон, і остання його думка була не про таємничу непевність, що загрожувала їм, і не про сумну перспективу бути призваним восени до війська. Цього разу Роланд спокійно заснув, заколисуваний видінням, що відтепер мало супроводжувати його все життя: загорнута в місячний серпанок Алісія занурювала своє біле тіло в сріблистє море.

На світанку небо було вкрите темними загрозливими хмарами, що тяглися з-за обрію: крізь них пробивалося бліде тъмяне світло, змушуючи згадувати холодні зимові дні. Спираючись на металеві перила на верхівці маяка, Віктор Крей дивився на бухту, яка простяглася під ним, і думав про те, що проведені на маяку роки навчили його цінувати дивну й загадкову змарнілу красу цих сірих грозових днів, які передували зародженню літа на узбережжі.

З висоти сторожової вежі селище дивно нагадувало макет, створений якимось колекціонером. Удалині, на південному кінці, берег простягався безкінечною білою смugoю. В дуже сонячні дні з того місця, де тепер стояв Віктор Крей, під водою

чітко вимальовувався остов «Орфея», схожий на величезну механічну викопну тварину, викинуту на міліну.

Однак того ранку море вирувало, мов темна бездонна водойма. Вдивляючись у його непроникну поверхню, Віктор Крей згадував останні двадцять п'ять років, проведені на цьому власноруч побудованому маяку. Озираючись назад, він відчував кожен із тих років як важку кам'яну брилу на своїх плечах.

З плином часу таємна тривога безкінечного чекання змушувала його думати про те, що, можливо, все це було ілюзією, й нав'язлива ідея, що не давала йому спокою, перетворила його на вартового, котрий чатує на загрозу, яка існує лише в його уяві. Але сни знову поверталися. Примари минулого прокинулися від багатолітнього летаргічного сну й сновигали у звивинах його мозку. А разом із ними повернувся й страх того, що тепер він занадто старий і слабкий, щоб зустрітися віч-на-віч зі своїм давнім ворогом.

Уже багато років він спав заледве дві-три години за день; решту часу проводив практично сам на маяку. Його внук Роланд зазвичай кілька ночей на тиждень спав у своїй халабуді на березі, тож бували дні, коли вони проводили разом щонайбільше кілька хвилин.

Ця віддаленість од власного внука, на яку Віктор Крей прирік себе добровільно, принаймні дарувала йому відносний спокій духу; доглядач маяка був певен, що біль, який відчуває він через неможливість розділити з хлопцем ці роки життя, був ціною, яку він мусив заплатити за безпеку та майбутнє щастя Роланда.

Попри все, щоразу, спостерігаючи з верхівки маяка, як хлопець пірнає у воду поблизу «Орфея», старий відчував, що у нього холоне серце. Він ніколи не хотів, щоб Роланд знов про це, і відтоді як той був іще зовсім маленький, відповідав на його запитання про корабель і про минуле, намагаючись не говорити неправди й водночас не втасканичувати хлопця у справжній перебіг подій. Напередодні, дивлячись на Роланда та його нових приятелів, коли ті були на березі, він запитував себе, чи не була така поведінка серйозною помилкою.

Поринувши в ці роздуми, він затримався на маяку довше, ніж зазвичай уранці. Здебільшого він повертається додому до восьмої. Глянувши на годинника, Віктор Крей пересвідчився, що вже перейшло за пів на одинадцяту. Він спустився з вежі крученими металевими сходами й попрямував додому, щоб починути в сон на ті кілька годин, які дозволяв йому його організм. Дорогою він завважив велосипед

Роланда та зрозумів, що хлопець приїхав спати сюди.

Старий увійшов у дім, намагаючись не шуміти, щоб не розбудити онука, однак Роланд чекав на нього в їdalні, вмостившись в одному зі старих крісел.

— Мені не спиться, дідусю,— всміхнувся Роланд до старого.— Спав пару годин, як убитий, а тоді зненацька прокинувся і вже не міг заснути.

— Мені це знайомо,— відказав Віктор Крей,— але я знаю, що слід робити в таких випадках.

— А що? — запитав Роланд.

Лице старого освітилося лукавою усмішкою, яка робила його на шістдесят років молодшим.

— Куховарити. Ти голодний?

Роланд обдумав запитання. Правду кажучи, на згадку про грінки з маслом, мармеладом і вареними яйцями у нього забурчало в животі. Не роздумуючи довго, він ствердно хитнув головою.

— Гаразд,— мовив Віктор Крей.— Будеш кухарчиком. Ходімо.

Роланд пішов із дідусем на кухню, приготувавшись виконувати його настанови.

— Оскільки я інженер,— пояснив Віктор Крей,— я смажитиму яєчню. А ти приготуй грінки.

За лічені хвилини дідусь з онуком наповнили кухню димом й напахали дім чаювним ароматом

щойно зготовленого сніданку. Потім вони сіли один навпроти одного за кухонний стіл і цокнулися великими склянками, наповненими свіжим молоком.

— Сніданок людей, котрі мають рости,— пожартував Віктор Крей, з удаваною люттю накидаючись на першу грінку.

— Вчора я був на кораблі,— пробурмотів Роланд, опустивши очі.

— Знаю,— дідусь, усміхаючись, продовжував жувати.— Є якісь новини?

Роланд якусь мить вагався, тоді відсунув склянку й подивився на усміхненого старого, який намагався вдавати безтурботність.

— Гадаю, відбувається щось недобре, дідулю,— нарешті проказав він,— щось таке, що пов'язане зі статуями.

Віктор Крей відчув, що до горла йому підкочується клубок. Він припинив жувати й відсунув недоідену грінку.

— Цей мій приятель Макс дещо бачив,— проповядив Роланд.

— Де живе твій приятель? — спокійним голосом запитав старий.

— У колишньому будинку Фляйшманів на узбережжі.

— Будь ласка, Роланде, розкажи мені про все, що ви з друзями бачили,— повільно проказав Віктор Крей.

Роланд стиснув плечима і переповів усе, що трапилося за останні дні, починаючи від знайомства з Максом і закінчуючи минулою ніччю.

Завершивши оповідь, він подивився на дідуся, намагаючись прочитати його думки. Старий незворушно усміхався йому своєю заспокійливою усмішкою.

— Закінчуй снідати, Роланде.

— Але...— запротестував хлопець.

— А потім, коли доїси, вирушай по своїх приятелів і привези їх сюди. Нам треба багато про що поговорити.

Об 11.34 того ранку Максимільян Карвер зателефонував із лікарні, щоб повідомити дітям останні новини. Стан маленької Ірини поступово покращувався, однак лікарі поки не наважувалися гарантувати, що небезпека минулася. Алісія пересвідчилася, що батьків голос спокійний і найгірше вже позаду.

За п'ять хвилин телефон задзвонив знову. Цього разу це був Роланд, він телефонував із селищної

кав'ярні. Опівдні вони всі троє зустрінуться біля маяка. Поклавши слухавку, Алісія згадала чарівну усмішку, яку Роланд адресував їй минулої ночі на березі моря. Вона всміхнулася сама до себе й вийшла на ганок, щоб повідомити новину Максові. Той, сидячи на березі, дивився на море. На обрії перші спалахи блискавки запалили гірлянду вогників на небеснім склепінні. Алісія попрямувала до берега й сіла поруч із Максом. Прохолодне повітря пощипувало шкіру, і дівчина пошкодувала, що не прихопила светра.

— Телефонував Роланд. Його дідусь хоче нас бачити.

Макс мовчки кивнув, не відводячи очей від моря. Блискавка, розколовши небо, впала на воду.

— Тобі подобається Роланд, еге ж? — запитав Макс, пересипаючи між пальців жменьку піску.

Алісія кілька секунд зважувала братове запитання.

— Так,— відповіла вона.— І здається, я теж йому подобаєся. А що, Максе?

Стенувши плечима, Макс жбурнув жменьку піску туди, де на берег накочувалася хвиля.

— Не знаю,— озвався він.— Просто я думав про те, що казав Роланд,— про війну та інші речі. Його можуть призвати восени... Байдуже. Гадаю, це не моя справа.

❖ Володар Туману ❖

Алісія обернулася до молодшого брата і спробувала перехопити його погляд, але він опустив очі. Він так само здивовано зводив брови, як Максимільян Карвер, і в його сірих очах, як завжди, відбивалася прихована енергія.

Алісія обійняла Макса й поцілувала в щоку.

— Ходімо додому,— мовила вона, струшуючи з плаття пісок.— Тут холодно.

РОЗДІЛ ДЕВ'ЯТИЙ

Коли вони доїхали до початку дороги, що вела вгору, до маяка, Макс відчув: іще мить — і м'язи у нього на ногах розплавляться, наче масло. Перед виїздом Алісія запропонувала взяти й другий велосипед, який досі спав у затінку під навісом, але Макс відмовився від цієї ідеї: він сам повезе сестру, як це робив Роланд напередодні. Проїхавши перший кілометр, Макс почав шкодувати, що козирився.

Мовби відчувши, що Максові буде важко подолати таку довгу відстань, Роланд чекав на них при в'їзді на підйом. Побачивши його, Макс загальмував і дозволив сестрі зіскочити з велосипеда. Він глибоко вдихнув повітря й почав розтирати затерплі від напруги стегна.

— По-моєму, ти скоротився на чотири-п'ять сантиметрів, — мовив Роланд.

Макс вирішив не збивати дихання, відповідаючи на жарт. Алісія, ні слова не кажучи, вмостилася на Роландовому велосипеді, і вони продовжили путь. Макс зачекав кілька секунд, перш ніж знову почали крутити педалі й подертися вгору крутосхилом. Тепер хлопець знат, на що він витратить свою майбутню першу платню: на мотоцикл.

У невеличкій їdalній дому при маяку пахло щойно звареною кавою та люльковим тютюном. Підлога та стіни були з темної деревини; крім великої книжкової шафи і якогось не відомого Максові морського приладдя, тут майже нічого не було. Дров'яна пічка й застелений темною оксамитовою скатертиною стіл, навколо якого стояли старі, оббиті вицвілою шкірою крісла,— ось і вся розкіш, якою оточив себе Віктор Крей.

Роланд знаком запросив приятелів сісти в крісла, а сам умостиувся на дерев'яному стільці між ними. Вони мовчки чекали хвилин п'ять, вслухаючись у кроки старого на горішньому поверсі.

Нарешті з'явився доглядач маяка. Макс уявляв його не таким. Віктор Крей був чоловіком середнього зросту, з блідою шкірою та густим пасмом

посрібленого волосся, що увінчувало лице, на якому не відбивався його справжній вік.

Зелені проникливі очі старого повільно оглянули обличчя брата й сестри, наче намагаючись прочитати їхні думки. Макс нервово усміхнувся, відчувиши на собі вивчаючий погляд старого. Віктор Крей відповів йому привітною усмішкою.

— Ви мої перші гості за багато років,— мовив доглядач маяка, сідаючи в одне з крісел.— Вибачте мої звички. Дитиною я вважав усі ці вияви поштивості несосвітенною дурістю, і досі вважаю.

— Ми не діти, діусю,— завважив Роланд.

— Будь-хто молодший за мене — дитина,— заперечив Віктор Крей.— Ти, певно, Алісія. А ти Макс. Не треба бути надто розумним, щоб здогадатися, еге ж?

Алісія приязно усміхнулася. Вони не були знайомі й двох хвилин, однак дівчину вже зачарувало лукавство старого. Макс тим часом вдивлявся в лицез цього чоловіка, намагаючись уявити його самотнього на маяку, де він рік по рік пильнує таємницю «Орфея».

— Я знаю, про що ви думаєте,— озвався Віктор Крей.— Чи може бути правдою все те, що ви бачили — чи гадали, нібито бачили,— за ці останні дні? Насправді я ніколи й на мислі не мав, що надійде мить, коли мені доведеться з кимось говорити про

це, навіть із Роландом. Але, як завжди, не так сталося, як гадалося, еге ж?

Ніхто йому не відповів.

— Що ж, перейдімо до суті справи. Передусім ви розповісте мені все, що знаєте. І коли я кажу все, це значить все. Навіть такі подробиці, що можуть видатися вам незначущими. Геть усе. Зрозуміли?

Макс подивився на приятелів.

— Почну я,— запропонував він.

Алісія з Роландом згодилися. Віктор Крей дав знак починати.

Впродовж наступних півгодини Макс, не зупиняючись, розповідав усе, що пам'ятав, а старий уважно дивився на нього, й на лиці його не відбивалися ні недовіра, ні очікуваній Максом подив.

Коли хлопець закінчив свою оповідь, Віктор Крей дістав і ретельно набив люльку.

— Непогано,— пробурмотів він.— Непогано...

Доглядач маяка запалив люльку, й хмарка пахучого солодкуватого диму огорнула приміщення. Віктор Крей повільно затягнувся, смакуючи дрібного млива тютюн, і зручно вмостиився в кріслі. Потім, дивлячись в очі приятелів, заговорив...

— Восени мені виповниться сімдесят два роки, і хоча я втішаюся думкою, що не виглядаю на такий вік, проте відчуваю кожен прожитий рік, наче важку кам'яну брилу на своїх плечах. З віком починаєш бачити деякі речі. Приміром, тепер я знаю, що життя людини ділиться здебільшого на три етапи. На першому людина й гадки не має, що колись постаріє, ні що час плине, і від першого свого дня, коли ми народжуємося, ми прямуємо до єдиного кінця. Коли минає перша молодість, починається другий етап: людина вже усвідомлює крихкість власного життя, і те, що по-первах є звичайним занепокоєнням, росте в людині, перетворюючись на море сумнівів і непевностей, що супроводять її вже до скону. Нарешті під кінець життя починається третій етап примирення з дійсністю, а відтак покірливого чекання. Впродовж життя я знав багатьох людей, які затрималися на одному з цих етапів і ніколи його не подолали. Це жахливо.

Віктор Крей пересвідчився, що всі троє мовчки уважно дивляться на нього, але їхні очі, здавалося, запитували, про що це він говорить. Зробивши ще одну затяжку, старий усміхнувся.

— Це путь, яку кожен із нас повинен навчитися проходити на самоті, благаючи Господа, щоб той

допоміг йому не збитися на манівці раніше, ніж він дістанеться кінця. Якби всі ми були здатні зрозуміти на самому початку життя те, що видається таким простим, цей світ уникнув би багатьох знегод і нещасть. А проте — і в цьому полягає один із найбільших парадоксів усесвіту — ця благодать дається нам лише тоді, коли вже запізно. Кінець уроку.

Ви запитаєте, для чого я пояснюю вам усе це. Що ж, я вам скажу. Іноді, один раз на мільйон випадків, хтось іще зовсім юний усвідомлює, що життя — це путь без воротня, й вирішує, що з ним таке не пройде. Це наче в грі, яка тобі не подобається, і ти вирішуєш вдатися до шахрайства. Здебільшого тебе викривають, і на тому шахрування закінчується. Але часом шахраєві щастить. І коли замість кісток або карт на кону життя та смерть, такий шахрай стає дуже небезпечним.

Багато років тому, коли мені було стільки літ, як вам зараз, життя звело мене з одним із найбільших шахраїв, що топтали землю. Я так ніколи й не вінав його справжнього імені. В бідній околиці, де я жив, усі хлопці звали його Каїном. А дехто називав його Володарем Туману, бо подейкували, буцімто він завжди з'являвся з густого туману, що огортає нічні завулки, а вдосвіта знову зникав у ньому.

Каїн був гарним на лиці молодиком, але ніхто не знат, хто він і звідки. Щовечора в якомусь із околичних завулків Каїн збирал одягнених у дрантя, брудних, замашених заводською кітнявою хлопців і пропонував їм угоду. Кожен міг висловити якесь бажання, і Каїн його виконував. А натомість він вимагав лише одного: беззастережної покори. Одного вечора Ангус, мій найкращий приятель, привів мене туди, де Каїн зустрічався з місцевими хлопцями. Цей Каїн був убраний так, наче щойно вийшов з театру, і весь час посміхався. Його очі, здавалося, мінилися в пітьмі, говорив він поважно і неквапно. Хлопці казали, буцімто Каїн чаклун. Я не вірив жодному слову з усіх тих легенд, що поширювалися про нього, й налаштувався був того вечора поглузувати з удаваного чаклуна. Однак, пригадую, в його присутності будь-який натяк на кпини миттю вивітрювався. Щойно я його побачив, одразу відчув страх і, певна річ, не вимовив ані слова. Того вечора чимало хлопців з нашої вулиці звірили Каїнові свої бажання. Коли всі висловилися, Каїн вступив холодні очі туди, де стояли ми з Ангусом. Він запитав, чи маємо якісь бажання ми. Мені відібрало мову, а Ангус, на мій подив, заговорив. Його батько того дня втратив роботу. Ливарний завод, на якому працювала більшість дорослих чоловіків

із нашої околиці, звільняв працівників, замінюючи їх на автомати, які могли працювати довше й до того ж не розтуляли рота. Першими на вулиці мали опинитися найзатятіші з-поміж робітників сперечальники. Ангусів батько мав у цій лотереї безпрограшний шанс на виліт.

З того самого дня поставити на ноги Ангуса та п'ятьох його братів і сестер, які тулилися в жалюгідній халупі з відсирілої цегли, стало непосильною задачею. Ангус ледь чутно пробурмотів Каїнові своє прохання: нехай батька поновлять на роботі. Каїн згодився і, як мені й розповідали, знову розчинився в тумані. Наступного дня Ангусового батька несподівано покликали на завод. Каїн дотримав свого слова.

За два тижні ми поверталися з Ангусом увечері додому з мандрівного ярмаркового балагана, що отаборився на околиці міста. Щоб не надто спізнюватися, ми вирішили скоротити дорогу і пішли вздовж старої покинutoї залізничної колії. Ми простували цією злощасною місциною при свіtlі місяця, коли раптом завважили, що з туману виринула постать, загорнута в плащ, на якому вимальовувалася обведена колом золота шестикутна зірка, і рушила просто на нас. То був Володар Туману. Ми так і заклякли на місці. Каїн підійшов до нас, як завжди усміхнений,

і звернувся до Ангуса. Мовляв, час платити за послугу. Переляканий Ангус згодився. Каїн сказав, що прохання в нього просте, йдеться про звичайне зведення рахунків. У ті часи найзаможнішою людиною в нашій околиці, єдиним справжнім багатієм був такий собі Сколімоський, торговець-поляк, котрий тримав крамницю, де продавалися харчі та одіж і де скуплялися всі тамтешні мешканці. Ангус повинен був підпалити крамницю Сколімоського. Зробити це треба було наступної ночі. Ангус хотів був запротестувати, але слова застягли у нього в горлянці. В очах Каїна світилося щось таке, що було зrozуміло: він не згодиться ні на що, крім беззастережної покори. Чаклун зник так само, як і з'явився.

Ми чимдуж побігли, і коли я залишив Ангуса біля дверей його дому, в очах приятеля був такий жах, що в мене стислося серце. Наступного дня я шукав його скрізь, але Ангуса не було. Я злякався, що приятель надумав виконати злочинне доручення Каїна, і вирішив підстерегти його вночі біля крамниці Сколімоського. Однак Ангус так і не прийшов, і тієї ночі крамниця поляка не згоріла. Мені було соромно, що я засумнівався у своєму приятелеві, тож, на мою думку, найкраще, що я міг зробити, це піти та заспокоїти його: я добре знав Ангуса й здогадався, що він, певно, сховався вдома

й тремтить од страху, боячись можливої Каїнової покари. Наступного ранку я подався туди. Ангуса не було. Його матір зі сльозами на очах розповіла, що хлопець не очував у дома, й попросила мене розшукати та привести його.

Із завмиранням серця я обійшов нашу околицю вздовж і впоперек, обнишпорив усі найбрудніші закутки. Ангуса ніхто не бачив. Надвечір, коли я був вже без сил і не знав, де ще шукати приятеля, мене раптом осяяв похмурий здогад. Я попрямував до старої покинutoї залізничної колії й пішов по рейках, що в нічній пітьмі слабо поблизували під місячними променями. Мені не довелося довго йти. Мій приятель лежав на колії в тому самому місці, де позаминулої ночі з туману з'явився Каїн. Я хотів на-мацати пульс, але мої руки не знайшли на його тілі шкіри. Лише кригу. Тіло моого приятеля перетворилося на недоладну фігуру з голубої паруючої криги, що повільно розтоплювалася на покинутій колії. На його шиї висів невеличкий медальйон із тим самим символом, що й плащ Каїна,— обведену колом шестикутною зіркою. Я залишався біля Ангуса, поки риси його обличчя не зникли назавжди, перетворившись у темряві на калюжу крижаних сліз.

Тієї самої ночі, коли мене нажахала доля моого приятеля, крамницю Сколімоського охопила страшна

пожежа. Я ніколи нікому не розповідав про те, що мої очі бачили того дня.

За два місяці моя родина переїхала на південь, далеко від тих місць, і з часом я почав думати, що Володар Туману — це лише прикрай спомин похмурих років у тому бідному, брудному й галабурдному місті, де минуло мое дитинство... Та коли я знову зустрівся з ним, то зрозумів, що це був лише початок.

РОЗДІЛ ДЕСЯТИЙ

— Моя наступна зустріч із Володарем Туману відбулася одного вечора, коли мій батько, якого підвищили до головного техніка текстильної фабрики, повів нас у великий парк атракціонів, розташований на дерев'яному причалі, що вганявся далеко в море, наче такий собі підвішений у повітрі кришталевий палац. У сутінках видовище різnobарвних огнів атракціонів над морем вражало. Я зроду не бачив такої краси. Батько радів: він урятував свою родину від жалюгідного майбутнього на півночі й тепер був поважною шанованою людиною і мав достатньо грошей, щоб його діти розважалися не гірше, ніж будь-який столичний хлопчак. Ми швидко повечеряли, а тоді батько дав кожному з нас по кілька монет, аби ми витратили їх на те, що собі уподобаємо,

а сам прогулювався тим часом попідруч із матір'ю серед вичепурених місцевих жителів і шикарних туристів.

Я був у захваті від величезного водяного колеса, що безперервно крутилося на одному з кінців при-
чалу — відблиски його вогнів було видно за кілька
миль на всьому узбережжі. Я поквапився зайняти
чергу до водяного колеса і, поки чекав, завважив не-
подалік якийсь балаган. Серед лотерейних кіосків і
тирів яскраве багряно-червоне світло опромінювало
таємничий балаган такого собі доктора Каїна — ві-
шчуна, чаклуна та провидця, як зазначалося в афіші,
на якій третьюорядний художник намалював лице
Каїна, котрий загрозливо дивився на всіх цікавих,
які підходили до нового лігва Володаря Туману.
Плакат і тіні, що їх багряно-червоний ліхтар від-
кидав на балаган, надавали йому моторошного й
похмурого вигляду. На вході в приміщення висіла
завіса з вишитою чорними нитками шестикутною
зіркою.

Зачарований цим видовищем, я вийшов із черги
до водяного колеса й наблизився до входу в балаган.
Я намагався зазирнути всередину крізь вузьку шпа-
рину, коли раптом завіса відхилилась і якась жінка
в чорному вбранні з білою, наче молоко, шкірою та
темними проникливими очима знаком запросила

мене увійти. Всередині, за письмовим столом, на якому стояла гасниця, я розгледів чоловіка на ім'я Каїн, із яким колись познайомився дуже далеко звідси. Великий темний кіт із золотавими очима вилизувався, сидячи біля його ніг.

Довго не роздумуючи, я ввійшов і наблизився до столу, за яким на мене чекав усміхнений Володар Туману. Я й досі пам'ятаю його голос, глухий і спокійний, коли він, перекриваючи гіпнотичну музику шарманки, що чулася ніби здаля, вимовив моє ім'я.

— Вікторе, друже,— прошепотів Каїн,— якби я не був провидцем, то сказав би, що це долі було загадно, щоб наші дороги знову перетнулися.

— Хто ви? — промирив юний Віктор, краєчком ока стежачи, як примарна жінка розчиняється в темряві приміщення.

— Я доктор Каїн. На плакаті написано,— відказав той.— Розважаєшся з родиною?

Віктор проковтнув слину й ствердно хитнув головою.

— Це добре,— вів далі чаклун.— Розваги — як опій: вони підносять нас над біdnістю та болем, що-правда, тільки на якусь мить.

— Я не знаю, що таке опій,— озвався Віктор.

— Наркотик, синку,— розтлумачив Каїн стомленим голосом, позираючи на годинник, що лежав на стажерці праворуч од нього.

Віктору здалося, що стрілки годинника рухаються в зворотному напрямку.

— Часу не існує, тому не варто його гаяти. Ти вже придумав бажання?

— Я не маю жодного.

Каїн засміявся.

— Ти ба! Всі ми маємо не одне, а сотні бажань. І як мало нагод надає нам життя, щоб їх здійснити,— Каїн співчутливо подивився на загадкову жінку.— Чи не так, люба?

Жінка, мовби це був якийсь бездушний предмет, не відповіла.

— Але бувають щасливчики, Вікторе,— мовив Каїн, перехилившись через стіл,— як ти. Бо ти сам можеш здійснювати свої мрії, Вікторе. І знаєш як.

— Як Ангус? — дошкульно запитав Віктор, увагу якого саме привернула дивна обставина, якої він не міг просто так викинути з голови: Каїн жодного разу не зморгнув.

— Нешансний випадок, друже. Прикрий нещасний випадок,— у голосі Каїна вчуvalися гіркота

й зажура.— Було б помилкою вважати, що мрії можна здійснити, не давши нічого взамін. Тобі так не здається, Вікторе? Адже це було б несправедливо. Ангус хотів забути про певні зобов'язання, а це неприпустимо. Однак залишмо минуле в минулому. Поговорімо про майбутнє, про твоє майбутнє.

— То ось що ви зробили? Здійснили мрію? Перетворилися на те, чим ви є зараз? І що вам довелося дати навзамін?

Зміїна посмішка сповзла з лиця Каїна, він витріщився на Віктора Крея. Хлопець на якусь мить перелякався, що цей чоловік кинеться на нього й розірве на шматки. Нарешті Каїн знову посміхнувся й зітхнув.

— Ти розумний юнак. Це мені подобається, Вікторе. Ale тобі ще треба багато чого навчитися. Коли будеш готовий, приходь сюди. Ти знаєш, як мене знайти. Сподіваюсь, ми скоро побачимося.

— Сумніваюся,— Віктор підвівся й попрямував до виходу.

Жінка, мов поламана лялька, яку раптом смікнули за мотузку, знову підійшла, наміряючись його провести. Хлопець уже був за кілька кроків од виходу, коли почув за спиною голос Каїна:

— I ще одне, Вікторе. Стосовно бажань. Поміркуй, пропозиція залишається в силі. Може, якщо це

не цікавить тебе, хтось із твоєї щасливої родини має якусь приховану мрію. Це мій фах...

Не відповівши, Віктор вийшов із балагана. Глибоко вдихнувши свіже вечірнє повітря, він швидко попрямував на пошуки рідних. Поки хлопець віддалявся, схожий на виття гієни сміх доктора Каїна поступово заглушила музика, що долинала з каруселі.

Макс досі заворожено слухав розповідь старого, не наважуючись поставити бодай одне з тисяч запитань, що вирували в його голові. Віктор Крей, здавалося, прочитав думки хлопця й посварив того пальцем.

— Терпіння, хлопче, на все свій час. Переривати не можна. Згода?

Хоча попередження стосувалося Макса, проте всі троє водночас кивнули.

— Гаразд, гаразд... — пробурмотів доглядач маяка.

— Того вечора я раз і назавжди вирішив тримати-ся подалі від цього типа й постаратися викреслити

з пам'яті згадку про нього. Але це було нелегко. Хоч би хто він був, доктор Каїн мав дивовижну здатність вчепитися в людину, мов заноза, яка, що більше ти докладаєш зусиль, аби її витягти, то глибше впивається в твою шкіру. Я не міг ні з ким заговорити про це, аби мене не прийняли за сновиду, і не міг звернутися до поліції, бо навіть не знов, із чого почати. Тож учинив так, як і слід вчиняти в таких випадках: чекав, поки спливе час.

На новому місці нам велося добре, і я познайомився з людиною, котра дуже мені допомогла. Це був священик, який викладав у школі математику й фізику. На перший погляд здавалося, що він завжди витає десь у хмарах, однак священик був розважливою людиною, розум якої дорівнював лише доброті,— обидві ці риси священик намагався приховати за велими переконливим поводженням такого собі божевільного вченого з народу. Він приохотив мене до ґрунтовного навчання й математики. Не дивно, що за кілька років його роботи вчителем моє покликання до наук робилося дедалі очевиднішим. Спершу я хотів був наслідувати його і стати вчителем, однак священик вищепетив мене й заявив, що я повинен поїхати до університету вивчати фізику та зробитися найкращим на всю країну інженером. Мовляв, або це, або він негайно позбавить мене голосу.

Він виклопотав мені стипендію на навчання в університеті й насправді скерував моє життя в тому напрямку, яким я мав іти. Священик помер за тиждень до того, як я одержав диплом. Мені не соромно зізнатися, що його кончина вразила мене так само, як смерть батька, а може, й більше. В університеті я познайомився з людиною, котра спричинилася до моєї наступної зустрічі з доктором Каїном: я потоваришивав із молодим студентом-медиком на ім'я Ричард Фляйшман, який походив із надзвичайно багатої родини (принаймні мені так здавалося). Це був майбутній доктор Фляйшман, котрий через багато років наказав звести будинок на узбережжі.

Ричард Фляйшман був непогамовним хлопцем, дуже схильним до надмірностей. За своє життя він звик, що все відбувається так, як він того побажає, і коли з якоїсь причини щось суперечило його сподіванням, усе викликало в нього лютъ. За іронією долі ми заприятлювали, коли обидва закохалися в одну жінку — Еву Грей, дочку найнестерпнішого й найдеспотичнішого викладача хімії на ціле університетське містечко. Спершу ми прогулювалися втрьох, а по неділях, коли той понура Теодор Грей не забороняв, виrushали в туристичні поїздки. Однак така ідилія тривала недовго. Найцікавіше те,

що ми з Фляйшманом не почувалися суперниками й зробилися нерозлучними друзями. Щовечора, повернувши Еву до печери понури Теодора Грэя, ми разом поверталися додому, знаючи, що рано чи пізно один із двох опиниться поза грою.

Поки ця мить не настала, ми провели два найкращі роки в моєму житті. Але все має свій кінець. Наша нерозлучна трійця розпалася в день одержання дипломів. Я здобув усі мисливі лаври, проте моя душа страждала через смерть старого наставника, тож Ева з Ричардом вирішили, що, хоча я не вживав спиртного, цього вечора вони повинні напоїти мене ѹ хай там що звільнити мою душу від печалі. Не варто й казати, що той понура Теодор, котрий попри те, що був глухий як пень, здавалося, чув крізь стіни, розкрив їхній план, і вечір скінчився тим, що ми з Фляйшманом, п'яні як ніч, опинилися вдвох у якісь смердючій забігайлівці, де наввипередки вихвалили предмет нашого неможливого кохання — Еву Грэй.

Того ж таки вечора, коли ми, спотикаючись, поверталися до університетського містечка, біля залізничної станції перед нами з туману виринув ярмарковий балаган. Вирішивши, що коло на каруселі буде найкращим ліком у нашему стані, ми з Фляйшманом пішли туди й опинилися перед входом до балагана

віщуна, чаклуна та провидця доктора Каїна, як і далі стверджувала злощасна афіша. У Фляйшмана виникла геніальна ідея. Ми ввійдемо й попросимо віщуна розкрити таємницю: кого з двох обере Ева? Попри те, що в мене паморочилася голова, мені вистачило здорового глузду не заходити туди, але забракло твердості, щоб утримати приятеля, котрий рішуче переступив поріг балагана.

Мабуть, я знепритомнів, бо не пам'ятаю, що відбувалося наступні кілька годин. Коли очуняв, потерпаючи від страшного головного болю, виявилося, що ми з Фляйшманом лежимо на якійсь старій дерев'яній лаві. Вже розвиднювалося, ярмаркові вози зникли, мовби весь повний вогнів, шуму та людської юрби світ, що вирував тут напередодні, був лише виплодом уяви наших п'яних голів. Підвівши, ми огледіли пустку довкола себе. Я спитав приятеля, чи пам'ятає він бодай щось із минулої ночі. Фляйшман, з усіх сил намагаючись пригадати, відказав, що йому насnilося, буцімто він увійшов до балагана віщуна й на запитання про найбільше своє бажання відповів, що прагне любові Еви Грей. Потім він засміявся, жартуючи з нашого сп'яніння, певний, що нічого такого насправді не було.

За два місяці Ева Грей і Ричард Фляйшман одружилися. Вони навіть не запросили мене на

весілля. Відтоді я не бачив їх довгі двадцять п'ять років.

Одного дощового зимового дня якийсь чоловік у макінтоші йшов за мною від контори до моого дому. З вікна їдалні я бачив, що незнайомець стоїть унизу й чекає на мене. Недовго вагаючись, я вийшов на вулицю, готовий викрити загадкового підглядача. Це був Річард Фляйшман; він тримтів од холоду, роки прорили зморшки на його обличчі. Він мав очі людини, яку цькували все життя. Я запитав колишнього приятеля, скільки місяців він не спав. Змусив його піднятися й напоїв гарячою кавою. Не наважуючись дивитися мені в очі, він заговорив про ту давню ніч і балаган доктора Каїна.

Я без зайвої балаканини поцікавився, чого заjadав од нього Каїн в обмін на здійснення мрії. Фляйшман, на обличчі якого відбилися страх і сором, опустився переді мною навколошки й, плаочучи, попросив моєї допомоги. Я не звернув уваги на його тужбу й наполіг, аби він дав мені відповідь. Що він пообіцяв докторові Каїну за його послугу?

— Мого первістка,— мовив він.— Я пообіцяв йому моого первістка...

Фляйшман зізнався, що багато років потайки давав дружині ліки, які не дозволяли їй завагітніти. Однак із плином часу Ева Фляйшман впала в сильну депресію, й відсутність такого жданого нащадка перетворила їхній шлюб на пекло. Фляйшман боявся, що коли Ева не завагітніє, то невдовзі збожеволіє або порине в таку глибоку тугу, що її життя поволі згасне, мов свічка без повітря. Він сказав, що не має до кого звернутися, і попросив у мене пробачення й допомоги. Зрештою я відповів, що допоможу йому, але не через нього, а через ті узи, які досі єднали мене з Евою Грей, і в пам'ять про нашу стару дружбу.

Того ж вечора я виставив Фляйшмана зі свого дому, але не з тим наміром, про який подумав цей чоловік, котрого я колись вважав своїм приятелем. Я йшов за ним назирці під дощем через усе місто, запитуючи себе, навіщо я це роблю. Сама лише гадка про те, що Еві Грей, котра відкинула мене, коли ми обоє були молоді, доведеться віддати свою дитину цьому жалюгідному чаклунові, була нестерпною, й цього було досить, аби я знову зустрівся сам-на-сам із доктором Каїном, хоча молодість моя вже розтанула і я щораз краще усвідомлював, що можу програти цю гру.

Фляйшман привів мене до нового лігва моого давнього знайомця, Володаря Туману. Мандрівний цирк був тепер його домівкою, і, на мій подив, доктор Каїн відмовився від свого титулу віщуна та провидця й виступав тепер у новому амплуа — скромнішому, але водночас відповіднішому до його почуття гумору. Тепер він був блазнем із пофарбованим у білий і червоний кольори обличчям, хоча його очі, що мінилися різними кольорами, виказали б його навіть під дюжиною шарів гриму. На щоглі біля цирку Каїна височіла шестикутна зірка, і чаклун оточив себе всілякою потолоччю, що під виглядом мандрівних артистів, здавалося, приховувала щось дуже лихе. Два тижні я стежив за цирком Каїна й невдовзі виявив, що за потерпим жовтуватим наметом переховується небезпечна зграя ошуканців, злочинців і крадіїв, які вдавалися до грабунку скрізь, де пролягала їхня путь. Я дізнався також, що оскільки доктор Каїн не церемонився, вибираючи собі прислужників, то за ним тягнувся моторошний слід злочинів, зникнень і пограбувань, які не пройшли повз увагу місцевої поліції — вона нюхом чуяла сморід, що його залишав по собі цей примарний цирк.

Звісно, Каїн розумів, що й до чого, тож вирішив якнайшвидше ушитися з країни разом зі своїми

друзяками, але зробити це слід було потайки, по можливості обминувши надокучливі поліцейські формальності. Відтак, скориставшись картярським боргом, який так вчасно піднесла йому на таці дурість капітана-голландця, Каїн тієї ночі сів на корабель. А за ним і я.

Те, що сталося в ту буряну ніч, я сам не можу пояснити: страшна негода потягla «Орфея» назад до берега й жбурнула на рифи, проломивши при цьому корпус і відкривши течу, так що судно затонуло за лічені секунди. Я переховувався в одному з рятівних човнів, який викинуло з корабля, коли той наразився на риф; хвилі прибили човен до берега. Це врятувало мені життя. Каїн зі спільниками переховувався в лялі під якимись ящиками, побоюючись військового контролю при проходженні каналу. Ймовірно, коли крижана вода затопила нутрощі корабля, вони навіть не збагнули, що сталося...

— Але ж,— нарешті урвав старого Макс,— їхні тіла так і не знайшли.

Віктор Крей згодився.

— Під час таких бур море часто поглинає тіла,— уточнив доглядач маяка.

— Однак повертає їх назад, нехай навіть через багато днів,— завважив Макс.— Я читав про це.

— Не вір усьому, що прочитаєш,— мовив старий,— хоча в цьому разі це правда.

— Що ж тоді сталося? — втрутилася в розмову Алісія.

— Багато років у мене була одна версія, в яку я сам не вірив. Тепер, здається, вона підтверджується...

— Я єдиний вижив після аварії «Орфея». А проте, опритомнівши в лікарні, зрозумів, що сталося щось дивне. Я вирішив побудувати цей маяк і залишитися жити тут, але про це ви вже знаєте. Я знов, що та ніч не означала зникнення доктора Каїна, а лише давала перепочинок. Тому я залишався тут усі ці роки. З часом, коли батьки Роланда померли, я став опікуватися ним, а він зробився моїм єдиним товарищем у добровільному вигнанні.

Втім, це ще не все. З роками я припустився другої фатальної помилки. Я надумав зв'язатися з Евою Грей. Хотів узнати, чи мало якийсь сенс усе, через що мені довелося пройти. Фляйшман випередив мене і, дізнавшись, де я мешкаю, прийшов до мене. Я розповів йому про все, що сталося, і це, здається,

звільнило мого колишнього приятеля від усіх при-
мар, що мучили його впродовж років. Він вирішив
звести будинок на узбережжі, і невдовзі народився
маленький Якоб. Це були найкращі роки в житті
Еви. Поки її син не помер.

Того дня, коли Якоб Фляйшман утопився, я зро-
зумів, що Володар Туману ніколи нікуди не зникав.
Він залишався в тіні, неквапно чекаючи, коли якась
сила знову приведе його в світ живих. І ніщо не має
такої сили, як обіцянка...

РОЗДІЛ ОДИНДЦЯТЫЙ

Коли старий доглядач маяка закінчив свою оповідь, на годиннику Макса була майже п'ята. Знадвору над бухтою замрячило, і вітер з моря стукотів у віконниці будиночка при маяку.

— Наближається буря,— мовив Роланд, вдивляючись у свинцевий обрій над морем.

— Час повернатися додому, Максе,— проказала Алісія,— тато скоро зателефонує.

Макс не надто впевнено згодився. Він повинен був добре обміркувати все, що розповів старий, спробувати зібрати деталі головоломки. Чоловік, котрий доклав чималих зусиль, щоб пригадати історію свого життя, здавалося, поринув у апатичну мовчанку й, сидячи в кріслі, відсторонено дивився в порожнечу.

— Максе,— нагадала Алісія.

Макс підвівся й мовчки попрощався зі старим, котрий злегка хитнув їому головою. Роланд подивився на доглядача маяка, а тоді вийшов проводити приятелів.

— І що тепер? — запитав Макс.

— Не знаю навіть, що й думати,— стенула племічина Алісія.

— Ти не віриш в історію Роландового дідуся? — наполягав Макс.

— У таку історію важко повірити. Має бути якесь інше пояснення.

Макс запитально подивився на Роланда.

— Сказати чесно? — озвався той.— Я не знаю. Їдьмо. Я проводжу вас, поки нас не накрила гроза.

Алісія вмостилася на Роландовому велосипеді, й вони, не зронивши більше ні слова, поїхали. Макс на якусь мить обернувся подивитися на дім при маяку та спробував уявити, чи могли проведені в самотності на цій скелі роки примусити Віктора Крея вигадати цю зловісну історію, в яку той, здавалося, вірив без жодних вагань. Підставивши лице свіжій мряці, хлопець поїхав крутосхилом.

Історія Каїна й Віктора Крея крутилася у нього в голові, коли він виїхав на дорогу, що простяглася вздовж бухти. Крутячи під дощем педалі, Макс почав

зводити докупи факти в єдиний прийнятний, на його думку, спосіб. Якщо припустити, що вся розповідь старого щира правда, хоча в це важко було повірити, ситуація все одно залишалася незрозумілою. Могутній чаклун, котрий поринув у тривалий летаргічний сон, здавалося, поволі повертається до життя. Коли так, смерть маленького Якоба Фляйшмана була першою ознакою його повернення. А проте було в усій цій історії щось таке, що доглядач маяка досі приховував і що не вміщалося в Максовій голові.

Перші блискавки осяяли небо червоними спалахами, й вітер з силою жбурнув Максові в лиці перші великі краплі дощу. Хлопець додав швидкості, хоча його ноги ще не відпочили після ранкового марафону. До будинку на узбережжі залишалася пара кілометрів. Макс зрозумів, що не може просто прийняти розповідь старого, гадаючи, нібито вона пояснює все. Фантасмагоричний сад статуй і подій цих перших днів у селищі свідчили про те, що зловісний механізм запущено, і ніхто не може передбачити, що станеться відтепер. Макс вирішив — з допомогою Роланда й Алісії чи без — продовжити розслідування й докопатися до істини, розпочавши з того єдиного, що, здавалося, могло привести до суті цієї загадки: з плівок Якоба Фляйшмана. Що більше Макс думав про цю історію, то більше

переконувався: Віктор Крей розповів їм не всю правду. Далеко не всю.

Алісія з Роландом чekали на ганку, коли змоклий до рубця Макс залишив велосипед під гаражним навісом і прибіг, щоб сховатися від зливи.

— Це вже вдруге на цьому тижні такий дощ,— засміявся Макс.— Якщо так триватиме й далі, я за-коцюроблюся. Ти ж не поверратимешся назад у таку хлющу, Роланде?

— Боюся, що доведеться,— озвався той, дивлячись на щільну завісу дощу.— Не хочу залишати дідуся самого.

— Принаймні візьми плаща, бо підхопиш запалення легенів,— наказала Алісія.

— Плащ не потрібен. Я звиклий. До того ж це літня гроза. Вона швидко минеться.

— Голос досвіду,— пожартував Макс.

— Авжеж.

Приятелі обмінялися поглядами.

— Краще не повернатися до цієї теми до завтра,— докинула Алісія.— Міцний сон допоможе нам побачити все більш виразно. Здається, так завжди кажуть.

— Але хто сьогодні засне після такої історії? —
заперечив Макс.

— Твоя сестра має рацію,— мовив Роланд.

— Дурниці,— відрубав Макс.

— Поговорімо про інше. Завтра я знову збираюся поплавати під водою біля корабля. Можливо, виловлю секстант, який дехто впустив,— проказав Роланд.

Макс подумки формулював нищівну відповідь: мовляв, це не найкраща ідея — знову плавати під водою біля «Орфея», однак Алісія випередила його.

— Ми будемо там,— озвалася вона.

Шосте чуття підказало Максові, що сестра відповіла в множині з простої чесності.

— Тоді до завтра,— близкучі очі Роланда дивилися на Алісію.

— Я теж тут,— лагідно нагадав Макс.

— До завтра, Максе,— Роланд уже прямував до велосипеда.

Залишаючись на ганку, брат із сестрою дивилися, як Роланд іде під дощем, поки його силует не загубився вдалині.

— Перевдягнися, Максе. А я тим часом приготую щось на вечірю.

— Ти? Ти не вміеш куховарити.

— А хто тобі сказав, що я куховаритиму, юначе? Тут тобі не готель. Мерщій додому,— скомандувала Алісія, лукаво усміхаючись.

Макс вирішив дослухатися сестриної поради й увійшов у дім. Через відсутність Ірини й батьків він почувався незваним гостем у чужій оселі, якою з першого дня здавався йому будинок на узбережжі. Піднімаючись сходами до своєї кімнати, він подумав, що вже два дні не бачить огидного Ірининого кота. Він не вважав це страшною втратою, й думка про кота одразу вивітрилася у нього з голови.

Вірна своєму слову Алісія не згаяла на кухні жодної зайвої секунди, приготувавши лише найнеобхідніше. Вона вкраяла кілька скибок житнього хліба, намостила їх маслом і мармеладом і поставила на стіл дві склянки молока.

— Помовч,— пригрозила Алісія.— Я народилася на світ не для того, щоб куховарити.

— Не зарікайся,— озвався Макс, якому не дуже хотілося їсти.

Вечеряли мовчки, чекаючи, що от-от задзвонить телефон і вони узнають новини з лікарні, але телефон мовчав.

— Можливо, вони телефонували раніше, коли ми були на маяку,— припустив Макс.

— Можливо,— пробурмотіла Алісія.

На обличчі сестри відбилося занепокоєння.

— Якби щось сталося, вони б зателефонували ще,— розважливо проказав Макс.— Усе буде гаразд.

Алісія ледь усміхнулася братові, переконавши Макса в його природженій здатності підбадьорювати інших аргументами, в які він сам не вірив.

— Сподіваюся,— згодилася Алісія.— Я, мабуть, піду спати. А ти?

Допивши молоко, Макс обвів поглядом кухню.

— Я зараз, от тільки щось іще з'їм. Я зголоднів,— збрехав хлопець.

Щойно двері до кімнати Алісії зачинилися, Макс відсунув склянку й пішов до гаража на пошуки ще якихось плівок із колекції Якова Фляйшмана.

Макс увімкнув проектор, і зі жмута світла на стіні з'явилася розпливчасти картина того, що здавалося сукупністю символів. Зображення поступово сфокусувалося, і Макс зрозумів, що гадані символи — ніщо як розміщені в колах цифри, і те, що він

бачить — циферблат годинника. Стрілки не рухалися, й від них на циферблат лягали тіні — можна було припустити, що зйомки проводилися сонячної днини або при яскравому освітленні. В кадрі ще кілька секунд був циферблат, а потім — спершу дуже повільно, а тоді дедалі швидше — стрілки годинника почали рухатися в зворотному напрямку. Камера одсунулася назад, і глядач на власні очі міг пересвідчитися, що годинник висить на ланцюжку. Потім камера відсунулася ще на півтора метри, й стало видно, що ланцюжок тримає рука. Рука статуй.

Макс одразу впізнав сад статуй, який вони вже бачили на першій плівці Якоба Фляйшмана кілька днів тому. Цього разу статуй знову стояли не так, як пам'ятав Макс. Як і на першій плівці, камера почала рухатися від фігури до фігури без переходів і пауз. Що два метри об'єктив камери зупинявся навпроти обличчя однієї зі статуй. Макс роздивився одне по одному застиглі лиця цієї зловісної циркової трупи — тепер він міг уявити, як її учасники гинуть у цілковитій темряві в трюмі «Орфея», куди ринула крижана вода.

Нарешті камера повільно наблизилася до фігури, що стояла в центрі шестикутної зірки. Це був блазень. Доктор Каїн. Володар Туману. Макс упізнав нерухому фігуру кота біля його ніг — той простягав

у порожнечу пазуриstu лапу. Хлопець не пригадував, чи бачив його в саду статуй, але міг би заприєгтися, що дивовижна схожість цього страхітливого кам'яного кота із тим створінням, якого Ірина підібрала в перший день на станції, аж ніяк не випадкова. Дивлячись на ці фігури під стукотіння дощу об шибки, поки гроза віддалялася в бік суходолу, дуже легко було повірити в історію, яку розповів їм сьогодні доглядач маяка. Зловісної присутності цих загрозливих постатей було досить, щоб відкинути будь-який сумнів, хоч яким розважним він би здавався.

Камера наблизилася до обличчя блазня, зупинила-ся за півметра від нього й кілька секунд не рухалася. Глянувши на бобину, Макс пересвідчився, що плівка закінчується й залишилося переглянути метри два. Якийсь рух на екрані привернув його увагу. Кам'яне обличчя майже непомітно поворухнулося. Макс підвівся й підійшов до стіни, на яку проектувалося зображення. Зіниці кам'яних очей розширилися. А губи повільно розтяглися в жорстокій посмішці, викрививши довгий ряд великих і гострих, наче у вовка, зубів. Макс відчув, що до горла йому підкотився клубок.

За кілька секунд зображення зникло, і Макс почув звук обертання порожньої бобини. Плівка закінчилася.

Вимкнувши проектор, Макс глибоко вдихнув. Тепер хлопець вірив усьому, що розповів Віктор Крей, але від цього йому не лише не полегшало, а радше навпаки. Він піднявся до своєї кімнати й зачинив двері. У вікні даленів сад статуй. Територію за білим муром знову огорнув густий непроглядний туман.

Однак того вечора танцюючий туман з'явився не з лісу, а мовби виходив із саду.

За кілька хвилин Макс, який намагався заснути й викинути з голови обличчя блазня, що стояло в нього перед очима, уявив, що це ніякий не туман, а холодне дихання доктора Каїна, котрий, посміхаючись, очікував часу свого повернення.

РОЗДІЛ ДВАНАДЦЯТИЙ

Наступного ранку Макс прокинувся з ватяною головою. За вікном стояла сонячна днина. Хлопець ліниво потягнувся й узяв зі столика свого кишеневого годинника. Найперша його думка була, що годинник зламався. Макс підніс його до вуха й перевідчився, що механізм працює чудово, отже, це він збився з курсу. Була дванадцята година.

Він скочив з ліжка й побіг сходами вниз. На столі в кухні лежала записка. Макс узяв її, записка була написана витонченим почерком сестри:

*Добриденъ, спляча красуне!
Коли ти читатимеш цю записку, я вже буду
на березі з Роландом. Я позичила в тебе велосипед,*

сподіваюсь, ти не проти. Я бачила, вчора ввечері ти переглядав «кіно», тому вирішила тебе не будити. Тато телефонував рано вранці й сказав, що вони поки не знають, коли повернуться додому. Стан Ірини не змінився, але лікарі сподіваються, що за кілька днів вона вийде з коми. Я переконала тата (а це було нелегко), щоб він про нас не турбувався.

Звісно, сніданку немає.

Ми будемо на березі. Приємних снів...

Алісія

Макс тричі перечитав записку, а тоді знову по-клав її на стіл. Побіг нагору й швидко умив лицє. Потім одягнув плавки та синю сорочку й пішов до гаража по другий велосипед. Хлопець ішле не виїхав на дорогу, що вела до берега, а його шлунок уже вимагав своєї ранкової порції. Діставши селища, Макс змінив курс і поїхав до ратушної площі, де містилася пекарня. За п'ятдесят метрів од неї вже чулися смачні запахи, на які негайно відреагував його шлунок, і Макс переконався, що прийняв вірне рішення. Після трьох невеличких кексів і двох шоколадок він знову взяв курс на берег, а на його обличчі сяяла усмішка праведника.

Алісія поставила велосипед при в'їзді на дорогу, що вела до берега, де стояла халабуда Роланда. Залишивши поряд і свій, Макс подумав: хоча селище не схоже на кубло дрібних злодіїв, проте купити замки буде не зайде. Поглянувши на маяк, який височів над скелями, хлопець попрямував до берега. Максові залишалося пройти кілька метрів порослою високою травою стежиною, що виходила до бухти, коли він спинився.

На березі, метрів за двадцять од місця, де стояв Макс, на півдорозі між морем і піском, лежала Алісія. Над нею, підтримуючи Алісію за талію, схилився Роланд і ціluвав її у губи. Макс відступив на крок і сховався за кущами, сподіваючись, що його не побачать. Кілька секунд він стояв отак, не рухаючись і міркуючи, що тепер робити. Наблизитися до них із безглуздою усмішкою та привітатися? Чи поїхати кудись на велосипеді?

Макс не любив шпигувати, але не втримався й ще раз подивився з-за буйних рослин на сестру й Роланда. Він чув їхній сміх і бачив, як рука Роланда боязко погладжує тіло Алісії,— при цьому рука так трептіла, що було зрозуміло: це він уперше або щонайбільше вдруге опинився в такій ситуації. Макс

запитав себе, чи в сестри це теж перша така пригода і, на свій подив, зрозумів, що не може дати відповіді на цю загадку. Хоча вони все життя прожили під одним дахом, Алісія була для Макса таємницею під сімома печатками.

Хлопець почувався спантеличеним: побачити Алісію, котра лежить на березі й цілується з Роландом, було для нього повною несподіванкою. Він з самого початку здогадався, що між Роландом і сестрою пробіг взаємний струм, але одна справа це уявляти, і зовсім інша — бачити на власні очі. Макс іще раз подивився на них, і раптом відчув, що не має права бути тут, бо ця мить належить тільки його сестрі й Роландові. Він тихенько повернувся до велосипеда й поїхав геть.

Дорогою Макс запитував себе, чи не ревнue. Мабуть, просто роками він гадав, нібито його сестра — велика дівчинка, котра не має ніяких секретів і, звісно, ні з ким не цілується. Хлопець засміявся з власної наївності, і поступово побачене почало його втішати. Він не міг передбачити, що станеться наступного тижня чи наприкінці літа, але того дня Макс був певен, що сестра почувається щасливою. Такою він не бачив її вже багато років.

Макс знову поїхав до центру селища й загальмував біля місцевої бібліотеки. Перед входом стояла стара

засклена дошка оголошень з розкладом та іншими об'явами, там же висіла місячна афіша єдиного на багато кілометрів навколо кінотеатру й карта селища. Зосередивши увагу на карті, Макс уважно її вивчив. Вигляд селища більш-менш відповідав його уявленню про місцевість.

Карта в подробицях відтворювала порт, центр селища, північний берег, де стояв дім Карверів, бухту, де на глибині лежав «Орфей», маяк, спортивні майданчики поблизу станції й місцевий цвінттар. Чому він раніше не подумав про це? Макс подивився на годинник: той показував десять хвилин на третю. Сівши на велосипед, він поїхав головною вулицею вглиб селища до невеликого цвінттаря, де сподівався знайти могилу Якоба Фляйшмана.

Місцевий цвінттар був класичної прямокутної форми; розташувався він у кінці обсадженої з обох боків високими кипарисами висхідної дороги. Нічого особливого. Трохи постарілі мури та звичайний для всіх цвінттарів краєвид: за винятком кількох днів на рік, коли відвідують померлих, сюди рідко ходив, хіба що на похорон. Брама була прочинена, а побіле іржею металеве оголошення сповіщало,

що цвінттар відкритий для відвідувань з дев'ятої години ранку до п'ятої по обіді влітку та з восьмої до четвертої взимку. Може, там і був якийсь сторож, але Макс його не заважив.

Їдучи туди, Макс гадав, що побачить похмуре словісне місце, однак сяйливе літнє сонце надавало цвінттарю подоби невеличкого монастиря, спокійного та трохи сумного.

Притуливши велосипед до муру, хлопець ступив на територію цвінттаря. Там було багато скромних надгробків у традиційному стилі, а довкола них зводилися новіші склепи.

Макс припускав, що Фляйшмані свого часу могли поховати маленького Якова десь подалі звідси, однак інтуїція підказувала йому, що рештки спадкоємця доктора Фляйшмана спочивають у тому самому селищі, де він народився. Максові знадобилося майже півгодини, щоб знайти могилу Якова на краю цвінттаря в тіні двох старих кипарисів. Це був невеликий кам'яний склеп, якому час і дощі надали дещо занедбаного вигляду. Високий склеп нагадував будиночок із почорнілого, вкритого мохом мармуру із залишними дверцятами, обабіч яких стояли скульптури двох ангелів, що сумно дивилися на небо. На заіржавілому прутті дверцят з незапам'ятних часів зберігся букетик сухих квітів.

Макс відчув піднесену ауру цього місця, де — попри те, що сюди вочевидь давно ніхто не приходив, — відгомін болю та трагедії здавався досі свіжим. Кам'яними плитками Макс підійшов до склепу й зупинився на порозі. Дверцята були напівпрочинені, зсередини віяв затхлий запах. Довкола стояла абсолютна тиша. Хлопець кинув останній погляд на кам'яних ангелів, що стерегли могилу Якоба Фляйшмана, і ввійшов до склепу, розуміючи, що, коли завагається бодай на хвилину, то чимдуж чкурне звідси.

Всередині склепу було темно, і Максові вдалося розгледіти розкидані по підлозі зів'ялі квіти — вони вели до надгробка з викарбуваним іменем Якоба Фляйшмана. Однак було тут іще дещо. На плиті, що ховала рештки хлопчика, під його іменем виднілося зображення обведеної колом шестикутної зірки.

По спині Макса пробігли мурашки, і він уперше запитав себе, навіщо прийшов у це місце сам. Сонячне світло за його спиною поволі тъмяніло. Макс дістав годинника: йому здалося, що, можливо, він тут надто затримався і сторож зачинив браму, залишивши його на цвинтарі, мов у пастці. Проте стрілки годинника показували кілька хвилин по третій. Макс глибоко зітхнув і заспокоївся.

Він востаннє оглянув склеп і, пересвідчившись, що тут немає нічого такого, що могло би пролити світло

на історію доктора Каїна, вирішив іти. І тут хлопець завважив, що він у склепі не сам: якийсь темний силует скралливо, наче комаха, рухався по стелі. Макс відчув, як годинник вислизає з його вкритих холодним потом рук, і підвів очі. Один із кам'яних ангелів, яких він бачив при вході, йшов догори ногами по стелі. Фігура зупинилася й, дивлячись на Макса, хижо посміхнулася й погрозила пазуристим пальцем. Риси обличчя, поступово змінюючись, перетворилися на знайому личину блазня, під якою ховався доктор Каїн. Макс прочитав у його погляді лють і ненависть. Хлопець хотів кинутися до виходу й утекти, але не міг поворухнутися. За кілька секунд видіння зникло у мороці, а Макс довгі п'ять секунд стояв, заклякнувши на місці, немов паралізований.

Оговтавшись, він щодуху побіг до виходу, не на важуючись озирнутися, поки врешті не сів на велосипед і не від'їхав метрів на сто від цвінтарної брами. Натискаючи на педалі, хлопець поступово узяв себе в руки. Він розумів, що став жертвою якогось трюку, жахливої маніпуляції його страхами. Та навіть якщо це було так, про те, щоб повернутися й забрати годинник, зараз не йшлося. Заспокоївшись, Макс знову поїхав до бухти. Але цього разу йому потрібні були не Алісія та Роланд, а старий доглядач маяка, до якого він мав декілька запитань.

Старий дуже уважно вислухав розповідь про те, що сталося на цвінтарі. Коли Макс замовк, доглядач маяка згідливо хитнув головою та знаком припросив хлопця сісти поруч.

— Я можу говорити з вами відверто? — запитав Макс.

— Саме цього я сподіваюсь од тебе, юначе,— відповів старий.— Ну, кажи.

— По-моєму, вчора ви не розповіли нам усього, що знаєте. Тільки не питайте, чому я так думаю. Просто серце підказує.

Обличчя доглядача маяка залишалося незворушним.

— А що ти ще думаєш, Максе? — запитав Віктор Крей.

— Думаю, цей доктор Каїн, чи як його там, щось затіває. І дуже скоро,— вів далі Макс.— А ще я думаю, що всі події останніх днів — лише знак того, що повинно статися.

— Того, що повинно статися,— повторив доглядач маяка.— Цікавий спосіб дати цьому визначення, Максе.

— Знаєте, пане Крей,— урвав його Макс,— що йно я пережив смертельний страх. Уже кілька днів

відбуваються дуже дивні речі, і я певен, що моїй родині, вам, Роландові, мені самому загрожує небезпека. Я не хочу більше загадок.

Віктор Крей усміхнувся.

— Це мені подобається. Прямо й категорично,— невпевнено засміявся він.— Знаєш, Максе, я розповів вам учора історію доктора Каїна зовсім не для того, щоб вас розважити чи згадати старі часи. Я зробив це для того, аби ви знали, що відбувається, й пильнували. Ти занепокоєний кілька днів, а я двадцять п'ять років стою отут на маяку з єдиною метою: стежити за цим чудовиськом. Це єдина мета моого життя. Я також буду відвертим з тобою, Максе. Я не збираюся викидати за борт двадцять п'ять років лише через те, що тільки-но прибулий хлопець надумав погратися в детектива. Можливо, я не повинен був нічого вам казати. Можливо, тобі краще забути все, що я тобі розповів, і триматися подалі і від статуй, і від моого внука.

Макс хотів був щось заперечити, але доглядач маєка зробив йому знак мовчання.

— Я вам розповів більше, ніж вам варто знати,— підсумував Віктор Крей.— Не підганяй події, Максе. Забудь про Якоба Фляйшмана і сьогодні ж спали всі плівки. Це найкраща порада, яку я можу тобі дати. А тепер, юначе, йди.

Віктор Крей дивився, як Макс на велосипеді спускається крутосхилом. Сказані хлопцеві слова були суворі й несправедливі, проте в глибині душі старий вірив, що мусив вчинити саме так. Хлопець був тямуший, його неможливо було ошукати. Макс усвідомлював, що старий щось приховав, але навіть уявити не міг масштабів таємниці. Події прискорювалися, і по двадцяти п'ятьох роках страх і тривога через появу доктора Каїна знов постали перед Віктором Креєм на схилі життя, коли він почувався слабким і самотнім.

Він спробував викинути з голови гіркий спогад усього свого життя, пов'язаний із цим лиходієм: від брудного кварталу, де минуло Вікторове дитинство, до затворництва на цьому маяку. Володар Туману спалив його найкращого друга дитинства, відняв єдину кохану жінку і — нарешті — вкраав у нього кожну хвилину зрілих років його довгого життя, перетворивши Віктора Крея на свою тінь. Нескінченними ночами на маяку старий зазвичай думав про те, яким могло би бути його життя, якби долі не заманулося, щоб перетнулися їхні шляхи — Віктора й цього могутнього чаклуна. Тепер він знов, що спогади, які супроводжуватимуть його в останні роки, будуть лише вигаданими епізодами з життя, якого він так і не прожив.

Його єдина надія була пов'язана тепер із Роландом — з твердою обіцянкою, яку він дав сам собі: убезпечити Роландове майбутнє від цього кошмару. Залишалося надто мало часу, а сили в нього були вже не ті, що колись. За якихось два дні виповниться двадцять п'ять років з тієї ночі, коли «Орфей» потонув за кілька метрів звідси, і Віктор Крей відчував, що сили Каїна з кожною хвилиною зростають.

Наблизившись до вікна, старий подивився на темний обрис «Орфея», що лежав у синіх водах бухти. Залишалося кілька годин до заходу сонця й настання, можливо, його останньої ночі на маяку.

Коли Макс зайшов до будинку на узбережжі, залишка Алісії й далі лежала на столі в їdalні, а це означало, що сестра досі не повернулася з побачення з Роландом. Самотність, що панувала в домі, додалася до самотності, яку відчував Макс у цю хвилину. В голові у нього досі лунали слова старого. Хоча Максові було прикро, що доглядач маяка так із ним повівся, він не ображався на старого. Він був певен, що той щось приховує, але знав: коли старий так чинить, то має на це вагому причину. Хлопець піднявся до своєї кімнати й витягнувся на ліжку, думаючи про

те, що ця справа йому не до снаги: хоча деталі головоломки в нього перед очима, він не знає, як їх зібрати докупи.

Можливо, варто дослухатися порад Віктора Крея й забути бодай на кілька годин усю цю історію. Киїнувши погляд на нічний столик, хлопець побачив, що книжка про Коперника, якої він кілька днів не гортав, досі там — наче раціональна протиотрута від усіх загадок, що оточували його. Він розгорнув книжку на тому місці, до якого дочитав минулого разу, та спробував зосередитися на роздумах про рух планет у космосі. Не виключено, що допомога Коперника знадобиться йому, щоб розгадати цю загадку. Однак він ішле раз упевнився, що Коперник обрав не той час, щоб з'явитися на світ. У безмежному всесвіті було надто багато речей, неприступних для людського розуму.

Роздія тринацятий

За кілька годин, коли Макс уже повечеряв і дочитати йому залишалося якихось десять сторінок, він почув, як до саду перед будинком в'їздять велосипеди. До Макса долинали приглушені голоси Роланда й Алісії: вони ще майже годину шепотілися на ганку. Близько півночі Макс знову поклав книжку на нічний столик і вимкнув лампочку. Нарешті він почув, як Роландів велосипед віддаляється дорогою, що простяглася вздовж берега, а тоді долинули кроки Алісії, котра повільно піднімалася сходами. Сестрині кроки на якусь мить завмерли біля Максових дверей. Невдовзі вони подріботіли ще кілька метрів до її кімнати. Макс чув, як сестра, скинувши туфлі на дощану підлогу, повалилася на ліжко. Він згадав, як Роланд цілував Алісію уранці на березі, й посміхнувся

у напівтемряві. Цього разу хлопець був певен, що сестра засне набагато пізніше, ніж він.

Наступного ранку Макс прокинувся ще до сходу сонця і вдосвіта вже крутив педалі, поспішаючи до селищної пекарні з наміром купити смачний сніданок, поки Алісія не приготувала щось на свій розсуд (намащений мармеладом і маслом хліб із молоком). Уже був ранок, а селище досі стояло тихе-тихе, і це нагадало Максові недільні ранки в місті. Лише поодинокі мовчазні перехожі переривали цей летаргічний сон вулиць, на яких навіть будинки з напівпрочиненими віконницями, здавалося, ще спали.

Вдалини, за молом, кілька рибацьких човнів, що складали місцевий флот, на цілісінський день виходили в море. Пекар і його юна дочка, дебела й рум'яна, втрічі товща за Алісію, привіталися з Максом і, передаючи йому тацю зі щойно випеченими булочками, запитали про самопочуття Ірини. Новини тут мали крила, і тутешній лікар, відвідуючи хворих, здається, не лише ставив їм термометри.

Максові вдалося повернутися додому, поки щойно випеченні ласощі ще зберігали тепло, проти якого неможливо було встояти. Без годинника він не знав

точного часу, але припускав, що було близько восьмої. Йому не хотілося чекати, поки прокинеться Алісія, тож хлопець вирішив удастися до хитрощів. Під приводом гарячого сніданку він поклав на тацю здобу й кілька серветок, поставив склянки з молоком і піднявся сходами до кімнати Алісії. Кісточками пальців він стукав у двері, поки сестра нарешті не озвалася, пробурмотівши щось невиразне.

— Доставка в кімнату,— мовив Макс.— Можна ввійти?

Штовхнувши двері, він увійшов до кімнати. Алісія лежала, сховавши голову під подушку. Макс розирнувся і завважив розкидані на стільцях одіж та особисті речі Алісії. Кімната жінки завжди здавалася Максу чарівною загадкою.

— Рахую до п'ятьох, а тоді снідатиму сам.

Сестрине лице виткнулося з-під подушки, і Алісія вдихнула запах масла, що витав у повітрі.

Роланд чекав їх на березі, вбраний у старі, з відрізаними холошами штани, що правили йому за купальний костюм. Поряд красувався невеличкий — завдовжки менш як три метри — човен. Суденце, здавалося, пролежало на березі років зо тридцять,

дерев'яна обшивка на ньому набула сіруватого кольору, який не могли приховати кілька плям синьої фарби на поверхні. Проте Роланд вочевидь пишався своїм човном так, наче йшлося про розкішну яхту. І поки брат із сестрою йшли по камінню до берега, Макс завважив, що на носу човна Роланд нещодавно, можливо, навіть цього ранку написав фарбою його назву — «Орфей-2».

— Відколи в тебе човен? — запитала Алісія, вказуючи на непоказну шлюпку, на яку Роланд уже повантажив спорядження для підводного плавання та дві плетінки з таємничим вмістом.

— Вже три години. Один із рибалок хотів був порубати його на дрова, але я переконав віддати човен мені в обмін на одну послугу.

— Послугу? — перепитав Макс. — По-моєму, це ти зробив йому послугу.

— Можеш залишатися на суходолі, якщо хочеш, — глузливо відказав Роланд. — Ну, всі на борт!

Вираз «на борт» мало пасував до такого сумнівного суденця, але після того, як човен подолав перші п'ятнадцять метрів, Макс пересвідчився, що його прогноз стосовно негайної корабельної аварії не виправдався. Насправді човен плив упевнено, слухаючись кожного енергійного Роландового гребка.

— Я прихопив один невеличкий винахід — він вас здивує,— мовив Роланд.

Макс потягнувся до одної з плетінок і на кілька сантиметрів підняв покришку.

— Що це? — прошепотів він.

— Підводне вікно,— пояснив Роланд.— Це ящик зі склом в основі; якщо покласти його на поверхню води, можна бачити дно, не занурюючись. Як у вікно.

— Так ти принаймні хоч щось побачиш,— глузливо кинув Макс, звертаючись до Алісії.

— А хто тобі сказав, що я збираюся сидіти в човні? Сьогодні пірнаю я,— відповіла та.

— Ти? Але ж ти не вмієш плавати під водою! — вигукнув Макс, дражнячи сестру.

— Якщо ти називаєш підводним плаванням те, що виробляв учора, то звісно, не вмію,— відбулася жартом Алісія, не піdnімаючи сокири війни.

Роланд продовжував веслувати, не звертаючи уваги на перепалку брата й сестри, й зупинив човен метрів за сорок від берега. Під ними на дні, немов велика акула на піску, вичікувально простяглась темна тінь «Орфея».

Роланд розкрив одну з плетінок і видобув звідти закріплений на товстій пошарпаній линві якір. Побачивши таке спорядження, Макс подумав, що все це

морське причандалля, либонь, дісталося Роландові разом із човном, якого той урятував від заслуженої та гідної його стану смерті.

— Обережно, бо забризкаю! — вигукнув Роланд і шубовснув у море якір, який, потягнувши за собою майже п'ятнадцять метрів линви й піднявши на поверхню невеличку хмарку бульбашок, нарешті застиг вертикально.

Роланд дав течії відтягти суденце на кілька метрів і прив'язав кінець линви до невеличкого кільця, що звисало з носа човна. Той трохи погойдався на хвилях, а тоді застиг, і при цьому його обшивка зарипіла. Макс підозріло подивився на їхню посудину.

— Човен не потоне, Максе. Повір мені, — мовив Роланд, діставши підводне вікно й поклавши його на воду.

— Те саме казав перед відплиттям капітан «Титаніка», — озвався Макс.

Алісія перехилилася, щоб глянути вниз крізь підводне вікно, і вперше побачила на глибині остов «Орфея».

— Неймовірно! — вигукнула дівчина, зачарована підводним видовищем.

Роланд задоволено усміхнувся й простягнув їй окуляри та ласти.

— Зараз ти побачиш його зблизька.

Першою у воду стрибнула Алісія. Роланд, сидячи на борту човна, заспокійливо подивився на Макса.

— Не турбуйся. Я стежитиму за нею. Нічого не станеться,— запевнив він.

Роланд стрибнув у море й підплів до Алісії, котра чекала метрів за три від човна. Помахавши Максові, вони за мить зникли під водою.

Під водою Роланд узяв Алісію за руку й повільно поплив із нею до решток «Орфея». Температура води була трохи нижчою, ніж під час попереднього занурення, й на глибині холод ставав відчутнішим. Роланд уже звик, що так часом буває в перші дні літа через сильні холодні течії, що плинуть із моря на глибині шість-сім метрів. Ось чому Роланд одразу вирішив, що цього дня не дозволить ні Алісії, ні Максові опускатися разом із ним до остова «Орфея» — для цього їм вистачить інших літніх днів.

Алісія з Роландом обплівли затонулий корабель. Час від часу вони зупинялися, щоб піднятися на поверхню ковтнути повітря й кинути спокійний погляд на судно, осяяне тьмяним примарним світлом, що йшло з глибини. Роланд відчував, що Алісія в захваті від цього видовища, й не спускав із неї очей. Хлопець

усвідомлював, що плавати під водою спокійно, в своє задоволення він може лише на самоті.

Занурюючись із кимось, а надто з новачками, як його нові приятелі, він несамохіть опинявся в ролі такої собі підводної няньки. Та хай там як, хлопцеві було особливо приємно розділяти з Алісією та її братом цей чарівний світ, що вже не один рік належав лише йому. Він почувався гідом зачарованого музею, котрий супроводить екскурсантів у їхній фантастичній прогулянці підводним храмом.

Втім, підводна панорама обіцяла інші принади. Роланду подобалось дивитися на тіло Алісії, що рухалося під водою. З кожним змахом руки він бачив, як напружаються м'язи її тулуба й ніг, а шкіра набуває голубуватої блідості. Насправді він почувався зручніше, спостерігаючи за нею ось так, коли вона не помічала його нервового погляду. Вони знову піднялися, щоб відсапатися, й побачили, що човен із незрушною постаттю Макса віддалився вже метрів на двадцять. Алісія радісно усміхнулася. Роланд відповів їй сяйливою усмішкою, але про себе подумав, що було б краще повернутися на човен.

— Можна ми запливемо на корабель? — запитала Алісія, важко дихаючи.

Роланд завважив, що руки й ноги дівчини вкрилися гусячою шкірою.

— Не сьогодні,— озвався він.— Повертаймося на човен.

Усмішка зникла з обличчя Алісії: вона бачила, що Роланд чимось занепокоєний.

— Щось сталося, Роланде?

Роланд спокійно усміхнувся й заперечливо похитав головою. Йому не хотілося говорити зараз про підводні течії температурою в п'ять градусів. Алісія вже попливла до човна, і тут у Роланда обірвалося серце. Просто в нього під ногами дном бухти рухалась якась темна тінь. Алісія озирнулася. Роланд знаками показав дівчині, щоб та плила не зупиняючись, а сам занурив голову у воду, щоб обдивитися дно.

Чорний, схожий на велику рибу силует, звиваючись, плавав довкола «Орфея». На якусь мить Роландові здалося, що це акула, та, глянувши на тінь удруге, хлопець зрозумів, що помилився. Він поплив за Алісією, не відволячи погляду від химерної істоти, яка мовби переслідувала їх. Силует звивався в тіні «Орфея», не виходячи на світло. Роланд лише бачив видовжене, наче у великої змії, тіло й дивне миготливе сяйво, що огортало його габою тъмяних відблисків. Поглянувши на човен, Роланд пересвідчився, що до нього залишалося ще понад десять метрів. А тінь під ногами, здавалося,

змінила курс. Роланд глянув на дно й побачив, що істота виходить на світло й повільно піднімається на поверхню.

Благаючи вишні сили, щоб Алісія нічого не помітила, хлопець міцно схопив дівчину за руку й щодуху поплив до човна. Перелякані Алісія спантеличено подивилася на нього.

— Пливи до човна! Швидко! — гукнув Роланд.

Алісія не розуміла, що відбувається, однак на обличчі Роланда відбився такий жах, що вона, не роздумуючи й не сперечаючись, поквапилася виконати наказ. Роландів крик стривожив Макса, котрий бачив, як відчайдушно його приятель з Алісією пливуть до нього. За мить він завважив темну тінь, що піднімалася під водою.

— О Господи! — перелякано пробурмотів хлопець.

У воді Роланд підштовхнув Алісію й відчув, що дівчина торкнулася борта човна. Макс швидко схопив сестру під пахви й потягнув угору. Алісія щосили била ластами й зрештою вихопилася з води й, опинившись у човні, впала на Макса. Той із човна вже простягнув руку приятелеві — і в цей момент Роланд прочитав у нього на обличчі жах: Макс щось побачив у нього за спиною. Роландова рука ковзнула по Максовому передпліччю, й хлопець подумав,

що йому, либонь, не вдається вийти живим із води. Він відчув на своїх ногах чиєсь холодні цупкі обійми, а тоді його з нестримною силою потягнуло в глибину.

Подолавши перші секунди страху, Роланд розплющив очі й роздивився того, хто тягнув його за собою на темне дно. На мить хлопцеві здалося, що він став жертвою галюцинації. Те, що він побачив, було не твердим тілом, а силуетом, утвореним наче сильно концентрованою рідиною. Роланд деякий час дивився на цю маревну водяну фігуру, що рухалася, весь час змінюючи форму, а тоді спробував вивільнитися з її смертельних обіймів.

Водяна істота крутнулася, й у хлопця втупилося фантасмагоричне обличчя блазня, яке він бачив у снах. Блазень роззвив величезну пащу, повну довгих і гострих, наче різницькі ножі, зубів, а його очі зробилися завбільшки з блюдця. Роландові забракло повітря. Ця істота, хоч хто вона була, могла на власний розсуд змінювати подобу, а її наміри здавалися очевидними: вона тягla Роланда всередину потонулого корабля. Поки Роланд запитував себе, скільки часу він зможе притриматися отак, не

дихаючи, перш ніж сили зрадять його й він захлинеться, світло довкола нього згасло. Він опинився всередині «Орфея» в абсолютній пітьмі.

Макс проковтнув слину, начепив окуляри для підводного плавання й намірився стрибнути у воду й плисти на пошуки приятеля. Він розумів, що спроба звільнити Роланда безглузда. Передусім тому, що він іще заледве вміє плавати під водою, та навіть якби й добре плавав, хлопцеві було страшно уявити, що б сталося, якби ця дивна істота, яка схопила Роланда, погналася під водою за ним, Максом. А проте він не міг спокійно сидіти в човні, чекаючи, поки приятель загине. Поки Макс напинав ласти, у нього в голові пролетіла тисяча розумних пояснень того, що сталося. Роланда звела судома; через зміну температур під водою в нього стався напад... Хлопець волів би, щоб справдилася будь-яка з цих теорій, аби тільки не сталося те, що він бачив на власні очі: Роланда потягla в глибину якась невідома сила.

Перш ніж пірнути, Макс востаннє глянув на Алісію. На обличці сестри виразно відбивалася боротьба між бажанням урятувати Роланда та страхом, що її

брата спіткає така ж доля. Поки голос здорового глузду не взяв гору, Макс стрибнув і занурився в прозорі води бухти. Під його ногами, скільки сягало око, простягнувся остов «Орфея». Макс плив до носа корабля, туди, де в нього на очах зник під водою Роланд. Крізь тріщини в затонулому кораблі Максові привиділися миготливі вогники: через отвір, пробитий рифами в ллялі двадцять п'ять років тому, струміла цівка світла. Макс поплив до цієї пробоїни. Здавалося, всередині «Орфея» хтось запалив сотні свічок.

Зависнувши над пробоїною, Макс піднявся на поверхню ковтнути повітря, а тоді знову занурився й поплив, не спиняючись, поки не дістався остова корабля.

Спуск на десятиметрову глибину виявився значно легшим, ніж він уявляв. На півдорозі він відчув сильний біль у вухах і злякався, що під водою в нього луснутуть барабанні перетинки. Коли на своєму шляху хлопець наразився на холодну течію, всі його м'язи напружилися, наче металеві дроти, і йому довелося щосили бити ластами, щоб течія не підхопила його й не понесла, мов сухий листок. Міцно вчепившись у борт корабля, Макс спробував заспокоїтися. Легені в нього палали; хлопець відчував, що от-от піддасться страху. Глянувши вгору, на поверхню води, він

побачив маленький і такий далекий човен. І зrozумів, що, коли не діяти негайно, не варто було й опускатися сюди.

Світло йшло нібито з трюмів, і Макс поплив по цьому сліду; йому відкрилося фантасмагоричне видовище затонулого корабля, схожого на зловісні підводні катакомби. Хлопець рухався вздовж якогось проходу, де, наче медузи, плавали клапті зотліої парусини. В кінці проходу Макс завважив напівпрочинені двері, за якими, здавалося, було джерело світла. Не звертаючи уваги на огидні дотики парусини, Макс ухопився за дверну ручку й щосили рвонув її на себе.

Двері вели до одного з головних відсіків трюму: саме там Роланд намагався вивільнитися з обіймів водяної істоти, яка тепер набула подоби блазня з саду статуй. Світло, що його бачив Макс, струміло з її хижих, величезних як на таку мармизу очей. Макс проник у відсік; істота підвела голову й подивилася на нього. Хлопцеві інстинктивно закортіло якнайшвидше втекти, та побачивши приятеля у пастці, Макс не відвів погляду від знавіснілих очей потвори. Істота змінила подобу, і Макс упізнав кам'яного ангела з місцевого цвинтаря.

Роландове тіло припинило опір і знерухоміло. Істота відпустила його, і Макс, не чекаючи на

продовження, підплів до приятеля та схопив за руку. Роланд знепритомнів. Якщо не витягти його на поверхню за кілька секунд, він загине. Макс потягнув його до дверей. У ту ж таки мить істота з тулубом ангела й лицем блазня з довгими зубами метнулася до нього, простягнувши дві гострі пазурісті лапи. Випроставши руку, Макс зацідив істоті кулаком в обличчя. Але відчув на дотик тільки воду, таку холодну, що йому обпекло шкіру. Доктор Каїн зновуявляв свої фокуси.

Макс відвів руку, й видіння зникло, а заразом і світло, що йшло від нього. Повітря бракувало, і Макс швидко потягнув Роланда проходом через увесь трюм до пробоїни в корпусі корабля. Коли вони дісталися туди, Максові здалося, що легені в нього ось-ось луснуть. Не в змозі тамувати подих довше, він випустив усе накопичене повітря, підхопив непритомного Роланда й поплив, щосили б'ючи ластами, на поверхню, щоб теж не знепритомніти через брак повітря.

Агонія останніх десяткох метрів підйому, здавалося, тривала цілу вічність. Коли нарешті Макс виринув на поверхню, то наче заново народився. Алісія стрибнула у воду й поплила до них. Макс кілька разів глибоко вдихнув, переборюючи колючий біль у грудях. Затягти Роланда в човен було нелегко, і Макс

завважив, що Алісія, силкуючись підняти безживне тіло на борт, подряпала собі руки об пощерблену обшивку.

Затягнувши Роланда в човен, вони поклали приятеля долілиць й почали раз по раз тиснути йому на спину, аби випорожнити легені від води. Спіtnіла, з закриваленими руками, Алісія схопила Роланда і спробувала відновити йому дихання. Їй довелося повторити цю операцію п'ять разів, аж поки тіло хлопця не струсонулося, й він, тримтячи, не почав вивергати морську воду, а Макс тим часом тримав його. Нарешті, глибоко вдихнувши, Алісія, затиснувши хлопцеві ніздрі, енергійно видихнула накопичене повітря Роландові в рот.

Аж тоді Роланд розплющив очі, й до його пожовкленого обличчя поступово став поверматися звичний колір. Макс допоміг йому підвестиця й поволі відновити дихання.

— Зі мною все гаразд,— пробелькотів Роланд, піdnіssши руку, аби заспокоїти приятелів.

Алісія опустила руки й заголосила — це вперше Макс бачив, щоб вона так побивалася. Хлопець зачекав іще кілька хвилин й, упевнившись, що Роланд може сам триматися на ногах, взявся за весла й скерував човен до берега. Роланд мовчки дивився на приятеля, який урятував йому життя. Макс зناє, що

цей розпачливий і повний вдячності погляд відтепер завжди буде з ним.

У халабуді брат із сестрою поклали Роланда на ліжко й укрили ковдрою. Нікому не хотілося говорити про те, що сталося, принаймні зараз. Це вперше по-гроза Володаря Туману виявилася такою відчутною, і важко було добрati слова, щоб виразити тривогу, яка їх опосіла. Здоровий глузд підказував, що слід братитися до нагальних справ, і так вони й учинили. Роланд мав у халабуді невелику аптечку, і Макс продезінфікував Алісії рани. За кілька хвилин Роланд заснув. Алісія із засмученим видом дивилася на нього.

— Роланд одужає. Він просто без сил,— мовив Макс.

Алісія подивилася на брата.

— А ти? Ти врятував юному життя,— з голосу Алісії було зрозуміло, що її нерви на межі.— Ніхто б не зробив того, що зробив ти, Максе.

— Він зробив би це заради мене,— заперечив Макс, не бажаючи говорити на цю тему.

— Як ти почуваєшся? — правила своєї Алісія.

— Направду? — запитав Макс.

Алісія ствердно хитнула головою.

— Мабуть, я зараз блюватиму,— усміхнувся Макс.— Ніколи в житті я не почувався так кепсько.

Алісія міцно обійняла брата. Макс так і закляк з опущеними руками, не знаючи, що спричинило таку реакцію Алісії — прояв сестриної ніжності чи страх, який дівчина щойно пережила, коли вони намагалися повернути Роланда до життя.

— Я люблю тебе, Максе,— прошепотіла Алісія.— Ти чуєш?

Макс ніяково мовчав. Алісія розтиснула обійми й відвернулася до дверей. Макс завважив, що сестра плаче.

— Ніколи не забувай цього, братику,— прошепотіла вона.— А тепер трохи поспи. Я теж посплю.

— Якщо я зараз засну, то вже не прокинусь,— зітхнув Макс.

За п'ять хвилин усі троє міцно спали в халабуді на березі, і ніяка в світі сила не змогла б їх розбудити.

РОЗДІЛ ЧЕТЫРНАДЦЯТИЙ

На смерканиі Віктор Крей зупинився метрів за сто од будинку на узбережжі, де знайшли свою нову оселю Карвери. Це був той самий будинок, в якому Ева Грей — єдина жінка, котру він насправді кохав, — народила Якоба Фляйшмана. Він знову побачив той самий білий фасад, і це роз'ярило давні рани, хоча Віктор Крей гадав, нібіто вони назавжди затягнулися. Світло в будинку не горіло, здавалося, там нікого не було. Віктор Крей припустив, що брат із сестрою, мабуть, затрималися в селищі з Роландом.

Наблизившись до будинку, додглядач маяка промінув білий паркан, що його оточував. Ті самі двері й вікна, які він чудово пам'ятав, виблискували в останніх променях сонця. Старий перетнув сад, дійшов до заднього подвір'я і вийшов у поле, що простяглося

за будинком. Удалині височів ліс, а біля самого його початку виднів сад статуй. Віктор Крей давно не приходив сюди й зупинився подивитися на нього здаля, побоюючись того, що могло ховатися за цим муром. Крізь темне пруття грат із саду статуй пробивався густий туман.

Віктор Крей почувався старим, йому було лячно. Страх, що гриз йому душу, був той самий, який він спізнав багато років тому в провулку робітничого передмістя, де до нього уперше долинув голос Володаря Туману. Тепер, на схилі літ, здавалося, це коло замикається, і з кожним ходом старий відчував, що в нього не залишилося тузів для останнього закладу.

Доглядач маяка твердим кроком дійшов до входу в сад статуй. Невдовзі туман, що вихоплювався зсередини, огорнув його по пояс. Віктор Крей сунув тремтячу руку в кишеню плаща й видобув старий, але ретельно заряджений перед виходом із дому револьвер, а ще потужний ліхтар. Зі зброєю в руці він увійшов на територію саду і, запаливши ліхтар, освітив її. Промінь світла вихопив незвичну картину. Віктор Крей опустив зброю й протер очі, гадаючи, що став жертвою галюцинації. Щось було не так... або принаймні не те, що він сподівався побачити. Промінь світла знову прорізав туман. Це була не мара: сад статуй стояв порожній.

Старий спантеличено дивися на спорожнілі п'єдестали. Він саме намагався дати лад своїм думкам, коли здаля до нього долинули розкоти грози, що наблизялася, і він подивився на обрій. Загрозлива пелена темних тривожних хмар простяглась на небі, наче чорнильна пляма на водоймі. Бліскавка розколола небо навпіл, і відлуння грому докотилося до берега, мов барабаний дріб, що передує битві. Віктор Крей почув літанію* бурі, що зароджувалася в морі, й нарешті, згадавши, що таку саму картину він уже спостерігав двадцять п'ять років тому на борту «Орфея», зрозумів, що має статися.

Макс прокинувся в холодному поту й кілька секунд не міг утямити, де він. Серце в нього калатало, як мотор старого мотоцикла. За кілька метрів од себе хлопець углядів знайоме лицез: Алісія спала поруч із Роландом, і Макс згадав, що він у халабуді на березі. Він готовий був заприсягтися, що спав лише кілька хвилин, хоча насправді його сон тривав майже годину. Макс тихенько підвівся й вийшов на свіже повітря, ѹ образи болісного кошмару, коли вони

* Літанія — урочиста церковна відправа й католицька молитва.

з Роландом задихалися в трюмі «Орфея», поволі танули в його пам'яті.

На березі було порожньо, й відплив потягнув Роландів човен у море, де невдовзі його мала підхопити течія; скоро невеличке суденце безповоротно загубиться в безмірі океану. Макс наблизився до самісінського моря й оболоснув лиць та плечі прохолодною водою. Тоді підійшов до завороту, за яким відкривалося зручне місце для риболовлі, й сів на каміння, зануривши ноги у воду й сподіваючись віднайти спокій, якого не приніс йому сон.

Макс відчував, що за подіями останніх днів тайтися якась логіка. В повітрі витало відчуття невідворотної небезпеки, і якщо зосередитися на цьому, можна було накреслити висхідну лінію появ доктора Каїна. З кожною годиною, що збігала, його присутність, здавалося, ставала відчутнішою. В очах Макса це було схоже на складний механізм, у якому деталі припасовувалися одна до одної, а осереддям було темне минуле Якоба Фляйшмана: від зафіксованих на плівці загадкових відвідин саду статуй до неймовірної істоти, яка щойно ледь не вкоротила їм віку.

Підсумувавши події дня, Макс зрозумів, що вони не можуть дозволити собі розкіш бездіяльно чекати на нову зустріч із доктором Каїном — слід

було упередити його дії та спробувати передбачити, яким буде його наступний крок. Для Макса існував лише один спосіб це з'ясувати: йти слідами, що їх Якоб Фляйшман залишив багато років тому на своїх плівках.

Не збираючись будити Алісію та Роланда, Макс сів на велосипед і поїхав до будинку на узбережжі. Вдалий, над лінією обрію, з нічого виникла темна цятка й почала поширюватися, мов смертоносний газ. Це зароджувалася буря.

Повернувшись додому, Макс вставив у проектор бобину. Поки він їхав, температура значно знизилася й продовжувала падати. Перші відлуння бурі долинали між поодинокими поривами вітру, що стукотів у віконниці. Перш ніж увімкнути проектор, Макс побіг сходами нагору й напнув на себе суху одіж. Стара дощана підлога рипіла в нього під ногами — здавалося, вона не витримає натиску вітру. Перевдягаючись, Макс у вікно побачив, що буря, наближаючись, вкрила небо темною габою на кілька годин раніше, ніж зазвичай западала ніч. Хлопець зачинив вікно на засувку й спустився до вітальні, щоб увімкнути проектор.

На стіні знову ожили кадри, і Макс зосередився на них. Цього разу камера рухалася знайомими місцями — коридорами будинку на узбережжі. Макс упізнав інтер'єр вітальні, де сидів зараз, переглядаючи плівку. Оздоблення й меблі були інші, будинок мав розкішний і помпезний вигляд перед об'єктивом, що повільно окреслював кола та являв очам стіни й вікна, мовби прочинивши двері пастки часу, крізь які можна було потрапити в помешкання десятирічної давнини.

Кілька хвилин на першому поверсі — і плівка переносила глядача на другий.

Зупинившись на порозі в коридорі, камера наблизилася до дверей, що вели до кімнати, в якій до злосчастної пригоди мешкала Ірина. Двері прочинилися, і камера проникла в напівтемне приміщення. Тут було порожньо, і камера зупинилася перед стінною шафою.

Кілька секунд на екрані нічого не відбувалося, і об'єктив не зафіксував у порожній кімнаті жодного руху. Та раптом дверцята шафи рвучко відчинилися, вдарившись об стіну, і захиталися на завісах. Макс напружив зір, аби розгледіти, що було всередині темної шафи, і завважив, як із мороку з'явилася рука в білій рукавичці, що тримала на ланцюжку якийсь близкучий предмет. Макс відгадав, що мало статися

за мить: із шафи вийшов доктор Каїн й усміхнувся в камеру.

Макс упізнав предмет, що його тримав доктор Каїн,— це був подарований батьком годинник, що його хлопець загубив у склепі Якоба Фляйшмана. Тепер годинник був у руці чаклуна, котрий якимось чином — у фантасмагоричному світі чорно-білих образів, що з'являлися зі старого проектора,— за- володів Максовою найбільшою дорогоцінністю.

Камера наблизилася до годинника, і Макс виразно побачив, як його стрілки з неймовірною швидкістю, яка дедалі наростала, рухаються назад, поки їхнє мигтіння не зробилося таким швидким, що за ним неможливо було встежити. Невдовзі з циферблата пішов дим, посипалися іскри, й урешті-решт годинник загорівся. Макс зачудовано споглядав це видовище, не в змозі відірвати очей від палаючого годинника. За мить камера різко розвернулася до стіни й вихопила старий туалетний столик, над яким висіло дзеркало. Камера наблизилася до нього й завмерла, а в дзеркалі чітко відбилося обличчя того, хто тримав її в руках.

Макс проковтнув слину; нарешті він був сам-на-сам із тим, хто багато років тому знімав ці плівки в цьому ж таки будинку. Він упізнав дитяче усміхнене лицце того, хто знімав сам себе. Той мав менше років,

але риси обличчя й погляд були ті самі, що їх Макс часто бачив останніми днями: Роланд.

Плівка застрягла в проекторі, й зображення на екрані повільно згасло. Вимкнувши проектор, Макс стиснув кулаки, щоб стримати трептіння рук. Якоб Фляйшман і Роланд — одна людина.

Спалах блискавки на мить занурив вітальню в пітьму, і Макс завважив за вікном якусь людину, що стукотіла кісточками пальців у шибку й знаками просила дозволу ввійти. Запаливши у вітальні світло, Макс упізнав мертвенно-бліде перелякане обличчя Віктора Крея, який, судячи з його виду, щойно побачив привіда. Макс пішов до дверей і впустив старого. Вони мали багато про що поговорити.

РОЗДІЛ Р'ЯТНЯДЦЯТЬ

Макс простягнув доглядачеві маяка чашку гарячого чаю й зачекав, поки той зігріється.

Віктор Крей весь тремтів, і Макс не знав, чи це через холодний вітер, що приніс із собою бурю, чи через страх, який старий вочевидь уже не в змозі був приховувати.

— Що ви робили там, надворі, пане Крей?

— Я був у саду статуй,— опанувавши себе, мовив старий.

Він зробив ковток і поставив чашку з паруючим чаєм на стіл.

— Де Роланд, Максе? — стривожено запитав доглядач маяка.

— А чого ви питаете? — в голосі Макса вчуvalася недовіра, яку викликав у нього

старий після останніх відкриттів, зроблених хлопцем.

Доглядач маяка, мабуть, відчув його підозру й почав жестикулювати, наче хотів щось пояснити, але не міг добрati слів.

— Максе, цієї ночі станеться щось жахливе, якщо ми цьому не завадимо,— вимовив зрештою Віктор Крей, розуміючи, що його слова звучать не надто переконливо.— Я повинен знати, де Роланд. Його життя в небезпеці.

Макс мовчав, уважно дивлячись у благальне лице старого. Він не вірив жодному щойно мовленому ним слову.

— Чи є життя, пане Крей, Роланда чи Якова Фляйшмана? — хлопець вимогливо чекав на відповідь.

Старий стулив повіки і з прикрістю зітхнув.

— Я не розумію тебе, Максе,— пробурмотів він.

— А по-моєму, розумієте. Я знаю, що ви збрехали мені, пане Крей,— Макс докірливо дивився в обличчя старому.— І знаю, хто насправді Роланд. Ви від самого початку нам брехали. Чому?

Віктор Крей підвівся, підійшов до одного з вікон і глянув надвір, наче на когось чекав. Будинок струсонув новий перекіт грому. Буря наближалася до берега, і Макс чув, як ревуть у морі хвилі.

— Скажи мені, де Роланд, Максе,— знову попросив старий, спостерігаючи за тим, що діялося назовні.— Не можна гаяти часу.

— Не знаю, чи можу я вам довіряти. Якщо хочете, щоб я вам допоміг, спершу розкажіть усю правду.

Макс не бажав, щоб доглядач маяка знову відбувся недомовками.

Обернувшись, старий суворо подивився на хлопця. Макс твердо витримав його погляд, даючи зrozуміти, що анітрохи його не боїться. Віктор Крей, мабуть, оцінив ситуацію та знесилено опустився в одне з крісел.

— Гаразд, Максе. Я розповім тобі правду, якщо ти цього хочеш,— пробурмотів він.

Макс умостився навпроти нього та ствердно хитнув головою, готовий слухати розповідь старого.

— Майже все, що я розповів вам того разу на маяку, було правою,— розпочав Віктор Крей.— Мій колишній приятель Фляйшман пообіцяв докторові Каїну свого первістка в обмін на любов Еви Грей. Через рік після весілля, коли я вже втратив зв'язок із ними обома, доктор Каїн почав учащати до Фляйшмана й нагадувати тому про їхню угоду. Фляйшман щосили намагався уникнути народження дитини, навіть якби це загрожувало його шлюбу. Після того, як «Орфей» затонув, я відчув, що повинен

написати їм і звільнити від покари, яка впродовж довгих років робила їх нещасними. Я гадав, нібіто погроза доктора Каїна назавжди похована в морі, або щонайменше був таким нерозважним, що сам переконав себе в цьому. Фляйшман відчував провину й борт переді мною й хотів, аби ми втрьох — Ева, він і я — знову були разом, як в університетські роки. Звісно, це було безглаздям. За цей час сталося багато чого. Та все одно йому заманулося звести будинок на узбережжі, під дахом якого невдовзі народився його син Якоб. Малюк був благословенням Божим, він повернув їм обом радість життя. Так принаймні здавалося, бо від самої ночі, коли він народився, я зінав, що щось негаразд. Тоді вдосвіта мені знову наснився доктор Каїн. Поки хлопчик підростав, Фляйшман з Евою були настільки засліплени радістю, що не спромоглися розпізнати небезпеку, яка їм загрожувала. Обоє докладали всіх зусиль, щоб зробити сина щасливим, і вдовольняли всі його бажання. Ніколи не було на землі такої балуваної та пещеної дитини, як Якоб Фляйшман. Проте поступово ознаки присутності Каїна робилися дедалі відчутнішими. Одного дня, коли Якубу було п'ять років, хлопчик бавився на задньому подвір'ї й пропав. Фляйшман з Евою годину по годині відчайдушно шукали сина, але того й сліду не було. Коли споночіло, Фляйшман

узяв ліхтар і заглибився в ліс, боячись, що малюк заблукав у заростях і з ним щось трапилося. Фляйшман пригадав, що, коли шість років тому зводили будинок, біля самісінського лісу стояло невелике замкнене й порожнє приміщення, де давним-давно, судячи з усього, була пса́рня, зруйнована на початку століття. Тут тримали жертвових тварин. Тієї ночі Фляйшмана осяяв здогад, що, можливо, хлопчик забрів туди й опинився в пастці. Його підозра виявилася почасти вірною, але там він знайшов не лише сина.

Приміщення, яке роками стояло порожнім, цього разу було заповнене статуями. Якоб саме бавився серед фігур, коли батько знайшов і забрав його. За кілька днів Фляйшман прийшов до мене на маяк і розповів про те, що сталося. Він змусив мене заприєгтися, що, коли раптом із ним щось трапиться, я подбаю про малюка. Але це був тільки початок. Фляйшман приховував від дружини дивні речі, що відбувалися довкола хлопчика, та в глибині душі він розумів, що виходу немає і рано чи пізно Каїн повернеться за тим, що належить йому.

— Що сталося тієї ночі, коли Якоб утопився? — урвав старого Макс, передбачаючи відповідь, але сподіваючись, що слова доглядача маяка розвіють його побоювання.

Схиливши голову, Віктор Крей якусь мить мовчав.

— Тоді, як і сьогодні, було 23 червня — дата, коли затонув «Орфей»; у морі того дня розігралася страшна буря. Рибалки квапилися закріпiti свої човни, а мешканці селища зачиняли двері й вікна, як робили це в ніч корабельної аварії. Буря перетворила поселення на селище-привид. Я стояв на маяку, коли раптом мене охопило жахливе передчуття: хлопчик у небезпеці. Безлюдними вулицями я чимдуж побіг сюди. Якоб вийшов із дому й простував до берега, об який з люттю розбивалися хвилі. З неба лило так, що видимість була майже нульовою, проте я завважив сяйливу фігуру, що виринула з води й простягла до хлопчика два довгі лаписька, схожі на щупальця. Якоб, мов загіпнотизований, ішов просто до цієї водяної істоти, яку я не міг добре розгледіти в темряві. То був Каїн, я не сумнівався в цьому, але здавалося, начеб усі його личини перемішалися в цій мінливій істоті... Мені важко пояснити, що це було...

— Я бачив цю істоту,— Макс не хотів, аби старий гаяв час на описання створіння, яке сам він споглядав лише кілька годин тому.— Продовжуйте.

— Я запитав себе, де ж Фляйшман і його дружина, чому вони не намагаються врятувати сина, й глянув

на будинок. Група схожих на рухомі кам'яні фігури циркачів утримувала подружжя на ганку.

— То були садові статуй,— уточнив Макс.

Старий ствердно хитнув головою.

— В цю мить я думав лише про те, як урятувати хлопчика. Істота тримала його й тягla в море. Я кинувся до неї й заступив їй дорогу. Величезна водяна істота розчинилася в пітьмі. Якоб потонув. Я пірнав кілька разів, поки нарешті намацав у темряві тіло й витягнув його на берег. Я відніс хлопчика на пісок, подалі від хвиль, і спробував його оживити. Статуй зникли разом із Каїном. Фляйшман з Евою кинулися до мене, щоб урятувати сина, та коли вони прибігли, в того вже й пульс не можна було намацати. Ми перенесли його до будинку, але всі наші спроби повернути хлопчика до життя виявилися марними: малюк помер. Фляйшман не тямив себе, він вибіг надвір і кричав до бурі, обіцяючи Каїнові власне життя в обмін на життя сина. За кілька хвилин Якоб несподівано розплющив очі. У нього був шок. Він не впізнавав нас і, здається, не пам'ятав власного імені. Ева закутала сина, віднесла нагору й поклала спати. Невдовзі вона спустилася, підійшла до мене й дуже спокійним голосом мовила, що, коли хлопчик залишиться з ними, його життю загрожуватиме небезпека. Вона попросила, щоб я подбав про нього й виростив, наче свого

сина, наче дитину, яка, якби доля обрала інший шлях, могла бути нашою. Фляйшман не наважився увійти в дім. Я погодився виконати прохання Еви Грей і побачив у її очах, як вона відмовляється від того єдиного, що давало сенс її життю. Наступного дня я забрав хлопчика. Фляйшманів я відтоді не бачив.

Віктор Крей зробив довгу паузу. Максові здалося, що старий намагається стримати слези. А той затулив обличчя білими старечими руками.

— За рік я дізнався, що Фляйшман помер від якоїсь рідкісної інфекції після того, як його вкусила бродячий собака. І навіть зараз я не знаю, чи живе ще в якомусь куточку країни Ева Грей.

Макс подивився на пригнічене лице старого й зрозумів, що даремно засуджував його, хоча волів би, щоб той виявився негідником. Витримати це було б легше, ніж те, що випливало з його слів.

— Ви вигадали історію Роландових батьків, навіть його ім'я...

Крей ствердно кивнув, розкриваючи найбільшу таємницю свого життя перед тринадцятилітнім хлопцем, якого бачив лише кілька разів.

— І Роланд не знає, хто він насправді?

Старий заперечливо похитав головою, і Макс зауважив слези гніву в його очах, які він видивив за стільки років чатування на вершині маяка.

— Хто ж тоді похований у склепі Якоба Фляйшмана на цвінтарі? — запитав Макс.

— Ніхто,— відказав старий.— Цього склепу ніколи не будували й не було там ніякого поховання. Він з'явився на цвінтарі наступного тижня після бурі. Тутешні люди гадають, буцімто це Фляйшман наказав звести склеп для свого сина.

— Не розумію,— озвався Макс.— Якщо не Фляйшман, то хто ж його побудував і навіщо?

Віктор Крей із прикрістю усміхнувся.

— Каїн,— проказав він нарешті.— Каїн звів його й відтоді приготував для Якоба.

— О Господи,— прошепотів Макс, розуміючи, що, можливо, він згаяв дорогоцінний час, змусивши старого розповісти всю правду.— Треба негайно забрати Роланда з халабуди.

Удари хвиль, що розбивалися об берег, збудили Алісію. Була ніч, і судячи з того, як по даху халабуди порошив дощ, поки вони спали, над бухтою розігралася сильна буря. Алісія, котра досі не оговталася від пережитого, підвелається й побачила, що Роланд, як і раніше, лежить у ліжку й щось бурмоче вві сні. Макса в халабуді не було, й Алісія вирішила, що брат

вийшов і сидить десь, спостерігаючи дощ над морем: Макс любив дощ. Прочинивши двері, Алісія оглянула берег.

З моря до халабуди, наче сторожка примара, насувався густий синій туман, й Алісії почувся шепот десятків голосів, що мовби долинав із туману. Дівчина з грюкотом зачинила двері й зіперлася на них із твердим наміром не піддаватися паніці. Грюкіт розбудив Роланда; хлопець розплющив очі й над силу сів на ліжку, не розуміючи, як він тут опинився.

— Що відбувається? — кволим голосом прошепотів він.

Алісія вже розтулила губи, щоб відповісти, але її щось спинило. Роланд приголомшено дивився, як до халабуди крізь усі шпарини проникає густий туман й огортає Алісію. Дівчина заверещала, а двері, на які вона спиралася, вилетіли назовні, вирвані з завіс невидимою силою. Зіскочивши з ліжка, Роланд метнувся до Алісії, яка віддалялася в бік моря — її обхопила утворена туманом пазуриста лапа. Якась фігура заступила Роланду дорогу, й хлопець упізнав водяногого привида, котрий тягнув його в морську глибину. Вовче лице блазня прояснювало.

— Привіт, Якобе,— прошепотів голос, не розтуляючи драглистих губ.— Ось тепер ми розважимося.

Роланд удалив водянисту істоту, їй силует Каїна розсіявся в повітрі. А в порожнечу ринули незчисленні літтри води. Роланд вибіг надвір і потрапив під удар бурі. В небі над бухтою висіли густі багряні хмари. З їхнього скупчення на одну зі скель впала сліпуча блискавка, перетворивши її на тонни кременистого пороху, що обрушився на берег зливою розпечених скалок.

Алісія кричала, намагаючись вирватися зі смертельних обіймів, а Роланд біг по камінню до берега. Він спробував ухопити дівчину за руку, але тут здригнулося море, ѹ хлопець упав. Коли він знову підвівся, вся бухта тремтіла в нього під ногами, і Роланд почув страшне ревище, що долинало звідкілясь із глибини. Хлопець відступив на кілька кроків, силкуючись зберегти рівновагу, і побачив, як із дна моря на поверхню виринає гіантська осяйна істота, від якої навсібіч розходяться кількаметрові хвилі. Посеред бухти Роланд завважив знайому щоглу, що підносилася з води. Повільно перед його спантеліченим поглядом на поверхню піднявся огорнутий сяйливим німбом «Орфей».

На капітанському містку, загорнутий у свій плащ, підніс догори сріблясту патерицю Каїн, і нова блискавка впала на нього, осяявши яскравим світлом

❖ Володар Туману ❖

увесь остов «Орфея». Відлуння хижого сміху ча-
клуна прокотилося бухтою. А тим часом примарна
рука кинула Алісю до його ніг.

— Мені потрібен ти, Якобе,— пролунав голос
Каїна в голові Роланда.— Якщо не хочеш, щоб вона
померла, приходь по неї...

РОЗДІЛ ШІСТЬНАДЦЯТИЙ

Макс крутів педалі під дощем, коли зненацька спалахнула блискавка, і хлопець побачив, як із глибини, осяяній гіпнотичним світлом, що йшло від його металевої поверхні, виринув «Орфей». Старий корабель Каїна знову плив бурхливими водами бухти. Макс щосили натискав на педалі, боячись, що, коли прийде до халабуди, вже буде запізно. Він залишив позаду старого доглядача маяка, котрий не міг витримати його темпу. Доїхавши до берега, Макс кинув велосипед і побіг до Роландової халабуди. Хлопець побачив вирвані з завіс двері й помітив на березі закляклу фігуру приятеля, котрий зачудовано дивися на корабель-привид, що розгинав хвилі. Макс подякував вишнім силам і побіг обійти Роланда.

— З тобою все гаразд? — крикнув він проти вітру, що налітав на берег.

Роланд подивився на нього: в його очах застиг жах пораненої і нездатної втекти від переслідувача тварини. Макс побачив дитяче обличчя хлопчика, котрий стояв із камерою навпроти дзеркала, і відчув, як по його тілу пробіг морозець.

— Він забрав Алісю, — вимовив нарешті Роланд.

Макс знов: приятель не уявляє, що відбувається насправді, і розумів, що спроба пояснити йому все лише ускладнить справу.

— Хай там що, — проказав Макс, — тримайся від нього подалі. Чуєш? Тримайся подалі від Каїна.

Роланд не звернув уваги на його слова й по пояс увійшов у воду. Макс метнувся за ним і спробував зупинити приятеля, але Роланд був дужчим за нього, легко вивільнився і, перш ніж поплисти, відштовхнув Макса.

— Стривай, — скрикнув Макс. — Ти не розумієш, що відбувається! Він шукає тебе!

— Я знаю, — відповів Роланд і, не давши Максові вимовити ні слова, кинувся в хвилі й, подолавши під водою кілька метрів, поплив у бік «Орфея». Розважлива половина Максової душі розплачливо волала, аби хлопець якнайшвидше повертається до халабуди й забився під ліжко, поки все минеться. Та,

як завжди, Макс послухав другої половини й поплив за приятелем, певний, що цього разу не вернеться живим на землю.

Заховані в рукавичку довгі пальці Каїна зімкнулися, мов обценъки, на зап'ястку Алісії, ю дівчина відчула, що чаклун тягне її по слизькій палубі «Орфея». Алісія щосили намагалася вирватися з його пазурів. Каїн обернувся ю, без жодних зусиль піднявши її в повітря, наблизив своє лице до обличчя Алісії так, що між ними залишалося всього лише кілька сантиметрів, і дівчина побачила, як збільшуються та змінюють колір із синього на золотавий зіниці його палаючих люттю очей.

— Я не повторюватиму двічі,— пригрозив чаклун безжivним металевим голосом.— Не смикайся, бо пошкодуєш. Зрозуміла?

Чаклун боляче стиснув руку Алісії своїми пальцями, ю дівчина перелякалася, що Каїн, мов суху глину, перетре на порох кістки у неї на зап'ястку. Вона збегнула, що чинити опір марно, ю нервово хитнула головою. Каїн послабив хватку ю посміхнувся. В його посмішці не було ні співчуття, ні милосердя, лише лютъ. Чаклун відпустив Алісію, ю вона знову впала на палубу,

вдарившись чолом об метал. Торкнувшись власної шкіри, вона відчула, як болить рана від падіння. Не давши дівчині ні хвилини перепочинку, Каїн знову схопив її за забиту руку й потягнув у глиб корабля.

— Підведись,— наказав чаклун, підштовхуючи її, поки вони рухалися переходом, що тягнувся від капітанського містка «Орфея» до кают на палубі.

Перебірки тут були почорнілі та вкриті іржею і клейким шаром темних водоростей. Днище «Орфея» сантиметрів на двадцять було залите багнистою рідиною, від якої йшли нудотні випари. Різний мотлох плавав тут, через сильну хитавицю перекидаючись то в той, то в той бік. Схопивши Алісію за волосся, доктор Каїн прочинив двері однієї з кают. Хмара газів і гнильна вода, що накопичилася тут за двадцять п'ять років, наповнили повітря смородом. Алісія затамувала подих. Чаклун боляче смикнув її за волосся й протягнув до дверей каюти.

— Найкращий номер на кораблі, люба. Капітанська каюта для моєї почесної гості. І приємне товариство.

Каїн брутално заштовхав дівчину до каюти й зачинив двері. Алісія впала навколошки й помацала стіну позаду себе, шукаючи, на що б зіпертися. В каюті було темно, лише крізь вузький ілюмінатор, по-рослий за довгі роки перебування під водою товстим

напівпрозорим шаром водоростей і напіврозкладених органічних речовин, пробивалося трохи світла. Буря весь час підкидала корабель, штовхаючи дівчину до стіни каюти. Вчепившись у якісь заржавілі труби, Алісія вдивлялася в темряву, намагаючись не думати про сморід, яким було просякнуте приміщення. За кілька хвилин її очі звикли до мороку, і вона змогла обдивитися в'язницю, яку приготував їй Каїн. Судячи з усього, звідси не було іншого виходу, ніж через двері, які чаклун замкнув перед тим, як піти. Алісія розпачливо шукала металевий прут або інший предмет, яким можна було б спробувати виламати двері, однак нічого не траплялося. Її руки обмацували пітьму в пошуках знаряддя, яке б дозволило вибратися звідси, і раптом наштовхнулися на якусь притулену до стіни річ. Алісія відсахнулася, пойнята жахом. Невідомі рештки капітана «Орфея» впали їй до ніг, і Алісія зрозуміла, що мав на увазі Каїн, говорячи про приемне товариство. Доля була не на боці старого летючого голландця. Гуркіт моря й негода заглушили зойки Алісії.

З кожним метром, який Роланд долав на шляху до «Орфея», роз'яріле море затягувало хлопця під

воду й викидало на поверхню, жбурляючи його на рифи й засмоктуючи у пінистий вир, проти якого він був безсилій. А корабель перед ним опирався бурунам, які накочувала на нього негода.

Що ближче він підплівав до корабля, то важче Роландові було контролювати в буряном морі напрямок, у якому несла його течія, і хлопець боявся, що наступна хвиля може зненацька жбурнути його об борт «Орфея» — і він знепритомніє. Якби таке сталося, море жадібно проковтнуло б його й ніколи не повернуло на поверхню. Роланд занурився під воду, щоб обминути гребінь хвилі, що насувалася на нього, й виринув знову, упевнившись, що хвиля віддаляється до берега, перетворившись на бурхливу каламутну водяну масу.

«Орфей» здіймався за якихось дванадцять метрів од нього, і хлопець, дивлячись на цю сталеву стіну розжареного світла, розумів, що не зможе видертися на палубу. Єдиний можливий шлях пролягав крізь утворену рифами в остові «Орфея» пробоїну, яка й спричинилася до того, що корабель двадцять п'ять років тому пішов на дно. Пробоїна була на ватерлінії і з кожною новою хвилею з'являлася й опускалася під воду. Клапті металу довкола чорної пробоїни нагадували пащу якоїсь великої морської тварини. Сама лише ідея пробратися на корабель крізь цю

пастку лякала Роланда, але то був єдиний шанс дістатися Алісії. Хлопець зробив усе можливе, щоб його не забрала чергова хвиля, і щойно її гребінь пройшов над його головою, кинувся до пробоїни й, наче людина-торпеда, пірнув у морок.

Віктор Крей одним духом подолав зарості диких трав, що відділяли бухту від дороги до маяка. Дощ і вітер щосили шмагали старого й заважали рухатися, наче то були невидимі руки, які прагнули віддалити його від цього місця. Коли він дістався берега, «Орфей» в ореолі надприродного світла був уже посеред бухти — він плив просто на скелі. Ніс корабля розгинав хвилі, що обрушувалися на палубу, щораз здіймаючи хмару білої піняви. Тінь розпачу насунулася на старого: його найгірші побоювання справдилися, він програв; роки послабили його розум, і Володар Туману знову його ошукав. Тепер Віктор Крей благав небо лише про одне — аби не було надто пізно, щоб урятувати Роланда від уготованої йому чаклуною долі. В цю мить старий охоче віддав би своє життя, якби це дало Роландові бодай найменший шанс на порятунок. Однак невиразне передчуття підказувало

йому, що він не зможе виконати обіцянку, яку дав матері хлопця.

Віктор Крей попрямував до Роландової халабуди з марною надією знайти його там. Однак не було й сліду ні Макса, ні дівчини, а вигляд зірваних із завіс і повалених дверей розбудив у ньому найгірші підо-зри. І раптом у серці старого зажевріла іскра надії: в халабуді горіло світло. Доглядач маяка поспішив туди, гукаючи Роланда. Та назустріч йому вийшла кам'яна фігура металевника ножів.

— Пізно тужити, діду,— мовив той, і старий упі-знав голос Каїна.

Віктор Крей відступив на крок, але позаду нього хтось був, і не встиг старий зреагувати, як відчув сильний удар по потилиці. А потім запала темрява.

Макс завважив, що Роланд проник на «Орфей» крізь пробоїну, але відчував, що його сили тануть із кожним новим ударом хвиль. Він плавав набагато гірше, ніж Роланд, і йому насилу вдається тримати-ся так довго на поверхні, хіба що він знайде спосіб потрапити на корабель. З іншого боку, з кожною хвилиною хлопець дедалі більше впевнювався, що небезпека чатує на них саме на кораблі: Макс розумів,

що чаклун заманює їх на свою територію, наче мух на мед.

Почувся оглушливий гуркіт, і Макс побачив, як гіантська стіна води, здійнявшись за кормою «Орфея», швидко насувається на корабель. За кілька секунд удар хвилі потягнув судно на скелю, воно врізалося носом у кам'яні брили, і його сильно струсонуло. Щогла зі світовою сигналізацією, що височіла над капітанським містком, впала на борт, а її кінець опинився за кілька метрів від Макса, котрий поквапився зануритись у воду.

Макс насилу добувся до щогли, вчепився в неї й кілька секунд відпочивав і відсапувався. Звівши очі, хлопець завважив, що повалена щогла простяглася, наче міст, яким він може видертися на палубу. Поки нова хвиля не відкинула його геть і не забрала з собою назавжди, Макс почав дертися на «Орфей», не помічаючи постаті, що, схилившись на поручень правого борту, незрушно чекала на нього.

Течія штовхала Роланда, який плив через затоплене лляло «Орфея», і хлопець затуляв руками обличчя, щоб не наразитися на рештки давньої корабельної аварії, які досі плавали у воді. Роланд

віддався на ласку хвиль, коли це раптом корабель струсонуло, а його самого кинуло на перебірку, юнга вдалося вхопитися за металеві сходи, що вели на палубу.

Роланд поліз вузькими сходами нагору й дістався люка, що вів до машинного відділення, де стояли поламані двигуни «Орфея». Перетнувши машинне відділення, він опинився в проході, з якого можна було піднятися на палубу, а вже там швидко здолав інший прохід, уздовж якого були розташовані каюти, юнга потрапив на капітанський місток. З дивним почуттям Роланд упізнавав тут кожен куток і кожен предмет, які стільки разів споглядав, плаваючи під водою. З цього спостережного пункту Роланд бачив усю передню палубу «Орфея», по якій гуляли хвилі, розбиваючись об місток. Раптом Роланд відчув, що якась нестримна сила штовхає «Орфей» уперед, юнга ошелешено уздрів, як із мороку на ніс корабля насувається скеля. За мить судно вдариться об неї.

Роланд швидко вчепився в штурвал, але його ноги посковзнулися на шарі водоростей, що вкрив поверхню «Орфея». Хлопець пролетів кілька метрів і вдарився об старий радіопередавач, а коли корабель врізався в скелю, Роланда добряче струсонуло. Коли найгірше, здавалось, минулося, хлопець підвівся й крізь бурю почув зовсім поряд людський голос.

Потім голос почувся знову, й Роланд упізнав його: це Алісія гукала на допомогу.

Щоб вилізти на палубу «Орфея», Максові довелося дертися по щоглі десяток метрів, але хлопцеві здалося, що їх більше сотні. Деревина була гнилою й такою вищербленою, що, видершись нарешті на борт, хлопець відчув, як нестерпно сверблять його подряпани руки та ноги. Однак Макс розважливо вирішив не зупинятися, щоб роздивитися свої подряпини, й простягнув руку до металевого поручня.

Міцно вчепившись у нього, хлопець невдало стрибнув на палубу й упав долілиць. Темна тінь схилилася над ним, і Макс звів очі, сподіваючись побачити Роланда. Але то був Каїн: він розгорнув свого плаща й показав хлопцеві золотавий предмет, що погойдувався на ланцюжку. Макс упізнав свій годинник.

— Ти шукаєш це? — запитав чаклун, опустившись навколошки поруч із хлопцем і погойдуючи перед його очима годинник, який Макс загубив у склепі Якова Фляйшмана.

— Де Якоб? — запитав Макс, не звертаючи уваги на глузливу гримасу, що відбилася на лиці Каїна, наче воскова маска.

— Ось головне питання,— відказав чаклун,— і ти допоможеш мені відповісти на нього.

Каїн стиснув годинник у кулаці, і Макс почув хрускіт металу. Коли чаклун знову простягнув долоню, від батькового подарунка залишилася невідзінана купка роздавлених гвинтиків і коліщаток.

— Часу, любий Максе, не існує; це ілюзія. Навіть твій Коперник відкрив би це, якби йому, власне, не забракло часу. Смішно, еге ж?

Макс подумки прораховував шанси стрибнути з борту й утекти від чаклуна. Біла рукавичка Каїна здушила хлопцеві горло — не встиг він і дихнути.

— Що ви збираєтесь зі мною робити? — зойкнув Макс.

— А що б ти зробив із собою на моєму місці?

Мертва хватка Каїна не давала Максові дихати, в нього запаморочилася голова.

— Гарне питання. Еге ж?

Чаклун кинув Макса на палубу. Хлопець ударився об іржаве залізяччя, й на якусь мить у нього помутніло в очах, його нудило.

— Чому ви переслідуєте Якоба? — промимрив Макс, щоб виграти час, який міг знадобитися Роландові.

— Бізнес є бізнес, Максе,— озвався чаклун.— Я виконав свою частину угоди.

— Але що для вас життя якогось хлопця? — запитав Макс.— До того ж ви вже помстилися, вбивши доктора Фляйшмана, чи не так?

Каїнове лице проясніло, наче Макс щойно поставив запитання, на яке він хотів відповісти ще на початку їхньої розмови.

— Коли вчасно не віддаєш боргів, треба платити відсотки. Але це не скасовує самого боргу. Такий мій закон,— прошипів чаклун.— І цим я живлюся. Життям Якоба й багатьох таких, як він. Знаєш, скільки років я блукаю світом, Максе? Знаєш, скільки в мене імен?

Макс заперечливо похитав головою; він радів кожній миті, яку чаклун гаяв, розмовляючи з ним.

— Розкажіть мені про це,— ледь чутно проіказав хлопець, удаючи поштикий страх перед співрозмовником.

Каїн утішено усміхнувся. І в цю мить сталося те, чого Макс боявся найбільше. Крізь гуркіт бурі почувся голос Роланда, який гукав Алісію. Макс і чаклун перезирнулися; обидва чули цей голос. Посмішка зникла з лиця Каїна, воно спохмурніло, й він знову прибрав виду хижого й кривавого лиходія.

— Чудово,— пробурмотів він.

Макс проковтнув слину, приготувавшись до найгіршого.

Чаклун простягнув руку, і вражений Макс побачив, як пальці один по одному перетворюються на довгі голки. Вдалині знову почувся крик Роланда. Каїн озирнувся, а Макс кинувся до борту корабля. Пазуриста лапа чаклуна вхопила його за потилицю й повільно розвернула так, що Макс опинився вічна-віч із Володарем Туману.

— Шкода, що твій приятель не такий спритний, як ти. Можливо, мені варто було б укласти угоду з тобою. Але це іншим разом,— проказали губи чаклуна.— До побачення, Максе. Сподіваюсь, з минулого разу ти вже навчився плавати під водою.

Чаклун із силою паровоза жбурнув Макса в повітря, повертаючи його морю. Тіло хлопця описало десятиметрову дугу, а тоді впало у збурену воду й занурилося в потужну крижану течію. Макс відчайдушно борсався у воді, щоб видобутися на поверхню, щосили бив руками й ногами, щоб згубна стихія не засмоктала його й не потягla на темне дно. Він плив наосліп, відчуваючи, що його легені от-от луснуть, і нарешті випірнув за кілька метрів од скель. Тоді вдихнув повітря й, силкуючись залишатися на поверхні, дав хвилям віднести себе до скелястої гряди й учепився за прискалок, із якого можна було видерти нагору й урятуватися. Гостре каміння дряпало шкіру, лишаючи на тілі численні

рани, але руки й ноги в нього так задубіли від холоду, що хлопець майже не відчував болю. Намагаючись не зірватися, він піднявся на кілька метрів і нарешті знайшов серед кам'яних брил залом, куди не потрапляли хвилі. Лише тоді він простягнувся на твердому камені й відчув такий жах, що не міг повірити в свій порятунок.

РОЗДІЛ СІМНАДЦЯТИЙ

Двері каюти поволі прочинилися, й Алісія, котра незрушно сиділа навпочіпки в темному закутку, затамувала подих. Тінь Володаря Туману відбилася на підлозі, а його палючі, мов вуглини, очі змінили колір із золотавого на багряний. Каїн зайшов до каюти й наблизився до дівчини. Алісія спробувала приховати страх і визивно подивилася на гостя. Перед таким проявом хоробрості чаклун розплівся в собачій посмішці.

— Це, мабуть, родинне. У всіх геройські замашки,— люб'язно підсумував чаклун.— Ви починаєте мені подобатися.

— Чого вам треба? — в тремтячому голосі Алісії забриніла зневага.

Каїн, здавалося, зважував запитання й дуже обережно зняв рукавички. Алісія помітила, що пальці

в нього довгі й гострі, як леза кинджалів. Каїн тицьнув на неї пальцем.

— Це залежить від обставин,— лагідно пояснив чаклун, не зводячи очей з Алісії.— Що запропонуеш мені ти?

— Я не маю для вас нічого,— відказала та, глянувши крадькома на прочинені двері каюти.

Каїн, прочитавши її думки, погрозив пальцем.

— Це було б нерозважливо,— завважив він.— Повернімося до нашої розмови. Чому б нам не укласти угоду? Такий собі пакт між дорослими.

— Яку угоду? — Алісія намагалася уникати гіпнотичного погляду Каїна, котрий із жадібністю пожирача людських душ, здавалося, висмоктував її волю.

— Оце мені подобається, поговорімо про справи. Скажи, Алісіє, ти б хотіла врятувати Якова... перепрошую, Роланда? По-моєму, він гарний хлопець,— чаклун надзвичайно лагідно вимовляв кожне слово своєї пропозиції.

— А що ви хочете натомість? Моє життя? — Алісія кинула це, навіть не замислюючись над сенсом сказаного.

Чаклун, скрестивши руки, звів у задумі брови. Алісія завважила, що він жодного разу не змигнув.

— Я мав на увазі дещо інше, моя люба,— чаклун провів пучкою вказівного пальця по нижній губі.— Як щодо життя твого первістка?

Каїн повільно підійшов до неї й наблизив своє лице до обличчя дівчини. Алісія відчула солодкуватий нудотний сморід, що йшов від Каїна. Витримавши його погляд, Алісія плонула чаклунові в лиці.

— Ідіть ви до пекла! — гнівно мовила вона.

Крапельки сlinи випарувалися, наче потрапили на розжарену металеву праску.

— Люба дівчинко, я звідти прийшов,— озвався Каїн.

Чаклун повільно простягнув руку без рукавички до обличчя Алісії. Дівчина заплющила очі й кілька секунд відчувала на своєму чолі холодний дотик його пальців і довгі гострі нігті. Чекання зробилося безкінечним. Нарешті Алісія почула кроки, що віддалялися, а потому двері каюти знову зачинилися. Сморід розвіявся крізь шви в люку, наче пара крізь повітряний клапан. Алісії хотілося плакати й калатати в двері, щоб угамувати лють, але вона постаралася не втратити самоконтроль і зберегти ясний розум. Вона повинна була вибратися звідси й мала на це обмаль часу.

Дівчина підійшла до дверей та обмацала їх, сподіваючись знайти якийсь отвір або шпарину,

щоб спробувати їх виламати. Нічого. Каїн зачинив її в саркофазі з побитого часом алюмінію в товаристві кісток колишнього капітана «Орфея». В цю мить корабель сильно струсонуло, і Алісія впала на підлогу. Невдовзі зсередини корабля почувся глухий звук. Алісія притулила вухо до дверей та уважно прислухалася; без сумніву, це був плескіт води. Великої кількості води. Переякана Алісія зрозуміла, що сталося: корабель наповнювався водою, «Орфей» знову тонув, і першими під водою мали опинитися трюми. Цього разу дівчина не могла стримати панічного зойку.

Роланд у пошуках Алісії безуспішно обнишпорив увесь корабель. «Орфей» перетворився на підводні катакомби з нескінченними переходами й зачиненими дверима. Чаклун міг ховати дівчину де завгодно. Хлопець повернувся на капітанський місток і спробував відгадати, де зараз бранка. Коли корабель струсонуло, Роланд упав на мокру слизьку підлогу. З мороку на містку з'явився Каїн: він наче виринув із якоїсь шпарини в металевому помості.

— Ми тонемо, Якобе,— розважливо пояснив чаклун.— Ти ніколи не мав відчуття своєчасності, чи не так?

— Не знаю, про що ви кажете. Де Алісія? — Роланд був готовий кинутися на ворога.

Чаклун заплющив очі та звів долоні, наче збирався читати молитву.

— Десь на цьому кораблі,— спокійно відповів Каїн.— Коли вже ти виявився таким дурним, що дістався сюди, то не зіпсуй усю справу. Ти хочеш урятувати їй життя, Якобе?

— Мене звати Роландом!

— Роланд, Якоб... Чим одне ім'я краще за інше? — засміявся Каїн.— У мене самого їх чимало. Яке твоє бажання, Роланде? Хочеш урятувати подружку, еге ж?

— Куди ви її поділи? — повторив Роланд.— Будьте ви прокляті! Де вона?

Чаклун потер руки, наче йому було холодно.

— Знаєш, скільки часу потрібно такому кораблю, як оцей, щоб затонути, Якобе? Можеш не відповідати. Щонайбільше кілька хвилин. Вражає, еге ж? Ну, кажи,— засміявся Каїн.

— Можете звати мене Якобом чи як вам завгодно, вам потрібен я,— мовив Роланд.— Ось він я; нікуди я не втечу. Відпустіть її.

— Як оригінально, Якобе,— чаклун підійшов до хлопця.— Твій час вийшов, Якобе. Даю тобі хвилину.

«Орфей» почав повільно кренитися на правий борт. Вода, що ринула на корабель, вирувала внизу, й послаблена металева конструкція здригалася перед шаленством потоку, який прокладав собі путь в утробі судна, шматуючи його, мов паперовий кораблик.

— Що я повинен робити? — в голосі Роланда вчувалося благання.— Чого ви від мене чекаєте?

— Добре, Якобе. Бачу, ти починаєш розуміти. Сподіваюсь, ти виконаєш ту частину угоди, яку не спромігся виконати твій батько. Не більше і не менше.

— Мій батько загинув в аварії, я...— відчайдушно намагався пояснити Роланд.

Чаклун по-батьківськи поклав руку хлопцеві на плече. Роланд відчув металевий дотик його пальців.

— Півхвилини, хлопче. Трохи запізно для родинних історій,— урвав його Каїн.

Вода з силою билася об палубу, де був капітанський місток, і Роланд востаннє благально подивився на чаклуна. Каїн опустився перед Роландом навколошки й посміхнувся.

— Укладемо угоду, Якобе? — прошепотів чаклун.

На очах у Роланда виступили сльози, він повільно кивнув.

— Добре, добре, Якобе, — прошепотів Каїн. — Ласкаво просимо додому...

Чаклун підвівся й указав на один із проходів, що тяглися від капітанського містка.

— Останні двері в цьому коридорі, — мовив Каїн. — Але вислухай мою пораду. Коли ти їх відчишиш, ми вже будемо під водою, і в твоєї подружки не залишиться ні краплі повітря, щоб дихати. Ти чудово плаваєш під водою, Якобе. І здогадаєшся, що треба робити. Пам'ятай про умову...

Каїн востаннє посміхнувся й, загорнувшись у плащ, зник у темряві, а на капітанському містку почалися кроки, що віддалялися, залишаючи вм'ятини на металевій обшивці корабля. Хлопець кілька секунд стояв нерухомо, відсапуючись, поки судно не струсонуло знову, а його самого не відкинуло до безживного штурвалу. Вода почала заливати капітанський місток.

Роланд побіг до проходу, на який указав чаклун. З люків лилася вода, затоплюючи прохід, а «Орфей» тим часом щораз більше занурювався в морську глибину. Роланд марно бив кулаками в двері.

— Алісіє! — кричав він, хоча розумів, що вона навряд чи чує його по той бік сталевої переборки.— Це я, Роланд! Затамуй подих! Я витягну тебе звідси!

Роланд учепився в коліща на дверях і з усіх сил, дряпаючи руки, стрався зрушити його з місця й крутонути, а крижана вода вже сягала йому вище пояса й прибуvalа далі. Коліща зсунулося на якісь пару сантиметрів, Роланд глибоко вдихнув і знову наліг на нього, змушуючи повільно крутитися, а крижана вода тим часом сяgnula обличчя й кінець кінцем затопила весь прохід. «Орфей» поринув у морок.

Коли двері прочинилися, Роланд заплив під водою до темної каюти, навпомацки шукаючи Алісію. Він пережив жахливу мить, коли йому здалося, що чаклун ошукав його й тут нікого немає. Хлопець розплаючив під водою очі й, пересилуючи біль, спробував розгледіти щось у підводному мороці. Нарешті його руки знайшли плаття Алісії, котра відчайдушно боролася зі страхом і ядухою. Роланд обійняв дівчину й хотів заспокоїти, але дівчина не знала, хто чи що хапає її в темряві. Розуміючи, що у нього в запасі лише кілька секунд, Роланд обхопив її за шию й витягнув у прохід. Корабель продовжував невмолимо занурюватися в морську

глибинь. Алісія опиралася, а Роланд тягнув її до капітанського містка проходом, у якому плавали уламки, що їх вода винесла з утроби «Орфея». Хлопець зінав, що не можна залишати корабель, поки той не торкнеться дна, бо інакше їх неминуче засмокче підводна течія. А проте він також розумів, що минуло вже принаймні тридцять секунд відтоді, як Алісія востаннє вдихнула повітря, і в цій ситуації, та ще й через страх, вона от-от наковтається води. Підйом на поверхню може виявитися для неї смертельним. Каїн до дрібниць спланував свою гру.

Чекання, поки «Орфей» торкнеться дна, зробилося нескінченним, а коли почувся удар, частина даху над капітанським містком впала на Алісію та Роланда. Відчувши різкий біль у нозі, хлопець зрозумів, що металева конструкція затисла йому щиколотку. Сяйво від «Орфея» повільно поширювалося в морській глибині.

Борючись із колючим болем, що скував йому ногу, Роланд відшукав у мороці обличчя Алісії. Очі в дівчини були розплющені, вона задихалася. Вона не могла більше ані миті тамувати подих: останні бульбашки повітря вихоплювалися з-поміж її губ, наче перлинни, що несли в собі останні миттєвості згасаючого життя.

Роланд обхопив руками її обличчя: він хотів, щоб Алісія зазирнула йому в очі. Їхні погляди перетнулися під водою, і дівчина одразу зрозуміла, що він збирається робити. Алісія заперечливо похитала головою, намагаючись відсторонитися від Роланда. Той показав їй на свою щиколотку, затиснуту в смертельних обіймах металевою балкою. Алісія підпливла в крижаній воді до поваленої балки й спробувала звільнити Роланда. Хлопець і дівчина розpacливо подивилися одне на одного. Ніхто б не зміг зрушити тонни сталі, що тримали Роланда. Алісія знову підпливла до хлопця й обійняла його, відчуваючи, що непритомніє через брак повітря. Не чекаючи більше ні миті, Роланд обхопив руками обличчя Алісії й, притиснувшись губами до її губ, видихнув їй у рот повітря, що зберіг для неї, як це від самого початку передбачив Каїн. Алісія ввібрала повітря з губ Роланда й обійняла хлопця, злившись із ним у рятівному цілунку.

Хлопець кинув на неї розpacливий прощальний погляд і — проти волі дівчини — виштовхнув її з капітанського містка, і Алісія повільно попливла вгору. Вона бачила Роланда востаннє. За кілька секунд дівчина виринула посеред бухти й угледіла, що буря віддаляється у відкрите море, забравши з собою всі надії, які вона покладала на майбутнє.

Завваживши над водою лице Алісії, Макс знову кинувся у хвилі та швидко поплив до неї. Сестра насили трималася на поверхні й щось нерозбірливо бурмотіла, сильно кашляючи та випльовуючи воду, якої наковталася, коли піднімалася з морського дна. Макс обхопив її за плечі й тягнув отак, поки за кілька метрів од берега не намацав ногами дно. Старий доглядач маяка, який чекав на березі, кинувся на допомогу. Вдвох вони витягли Алісію з води й поклали на піску. Віктор Крей хотів намацати пульс, але Макс обережно відвів тремтячу руку старого.

— Вона жива, пане Крей,— мовив Макс, погладжуючи сестрине чоло.— Вона жива.

Старий хитнув головою й залишив Алісію під опікою Макса. Хитаючись, наче солдат після тривалого бою, Віктор Крей пішов берегом і зайшов по пояс у море.

— Де мій Роланд? — пробурмотів старий, обернувшись до Макса.— Де мій онук?

Макс мовчки дивився на доглядача маяка й бачив, як душа бідолашного старого, як та сила, що тримала його всі ці довгі роки на вершині маяка, збігає, наче жменька піску крізь пальці.

— Він не повернеться, пане Крей,— відповів нарешті хлопець зі слізьми на очах.— Роланд не повернеться.

Старий доглядач маяка глянув на нього, наче не розумів його слів. Тоді ствердно хитнув головою, але знов обернувся в бік моря, мовби сподіваючись, що внук вирине з води й підійде до нього. Тим часом море поступово вгамувалося, й над обрієм загорілася гірлянда зірок. Роланд не повернувся.

РОЗДІЛ ВІСІМНАДЦЯТЫЙ

На другий день після бурі, що спустошила берег за довгу ніч 23 червня 1943 року, Максимільян та Андреа Карвери повернулися до будинку на узбережжі з маленькою Іриною, якій уже не загрожувала небезпека, хоча для остаточного одужання їй потрібно було ще кілька тижнів. Потужний вітер, що проніссся селищем удосвіта, залишив по собі повалені дерева й електричні стовпи, викинуті з моря на алею човни та розбиті шибки на добрій половині фасадів тутешніх домів. Алісія з Максом мовчки сиділи на ганку, і щойно вийшовши з автівки, яка привезла їх із міста, Максимільян Карвер з облич і подергого одягу дітей одразу завважив, що сталося щось жахливе.

Батько ще не встиг сформулювати перше запитання, та з погляду Макса зрозумів, що пояснень, якщо

вони взагалі колись будуть, доведеться зачекати. Але хай що сталося, Максимільян Карвер знов, і для цього — а таке нечасто трапляється в людському житті — не потрібні були ні слова, ні докази: за сумними поглядами дітей прозирає кінець певного етапу їхнього життя, який безповоротно відійшов у минуле.

Перш ніж увійти до будинку, Максимільян Карвер зазирнув у бездонні очі Алісії, котра відчуєно дивилася ген за обрій, немов сподівалася дістати звідти відповіді на всі запитання; запитання, на які ні він, ні будь-хто інший не зможуть відповісти. Раптом він подумав, що його дочка підросла й одного дня, якого вже недовго чекати, виrushить у нову путь на пошуки власних відповідей.

Залізничну станцію накрила хмара пари — це чахкав паровоз. Останні пасажири квапилися сісти у вагони й попрощатися з родичами та друзями, які проводжали їх до перону. Макс глянув на старий годинник, що зустрів їх тут у день прибуття до селища, й упевнився, що тепер його стрілки назавжди застигли на місці. Хлопець-носій підійшов до Макса й Віктора Крея з простягнутою рукою та явним бажанням отримати чайові.

— Валізи вже у вагоні, пане.

Старий доглядач маяка дав йому кілька монет, і хлопець відійшов, перераховуючи здобич. Макс і Віктор Крей усміхнулися, наче цей епізод видався їм комедінм і йшлося про звичайне прощання.

— Алісія не змогла прийти, тому що... — почав був Макс.

— Не треба. Я розумію, — урвав його старий. — Перекажи їй мої вітання. І бережи її.

— Авжеж.

Начальник станції дав свисток. Поїзд от-от мав рушити.

— Ви не скажете мені, куди їдете? — запитав Макс, вказавши рукою на поїзд, що чекав на рейках. Віктор Крей усміхнувся й простягнув хлопцеві руку.

— Хай куди б я їхав, я ніколи не зможу залишити ці місця.

Пролунав другий свисток. Віктор Крей мав уже піднятися до вагона. Контролер чекав на приступці.

— Мені треба йти, Максе, — мовив старий.

Макс міцно обійняв його, і доглядач маяка обхопив хлопця руками.

— Я маю для тебе дещо.

Макс узяв із рук старого невеличку коробочку. Легенько потрусиив її, і всередині щось забряжчало.

— Ти не відкриєш її? — запитав старий.

— Коли ви вже поїдете.

Доглядач маяка стенув плечима.

Віктор Крей підійшов до вагона, й контролер простигнув йому руку, допомагаючи піднятися. Коли доглядач маяка був уже на верхній приступці, Макс кинувся до нього.

— Пане Крей!

Старий обернувся і з цікавістю подивився на хлопця.

— Приємно було з вами познайомитися, пане Крей.

Віктор Крей востаннє усміхнувся йому й злегка тицьнув себе вказівним пальцем у груди.

— Мені також, Максе,— озвався він.— Мені також.

Поїзд повільно рушив, і слід його пари загубився вдалині. Макс стояв на пероні, поки поїзд перетворився на малесеньку цятку, яку вже неможливо було розгледіти на обрії. Лише тоді хлопець відкрив коробочку, яку дав йому старий, і виявив у ній низку ключів. Макс усміхнувся. Це були ключі від маяка.

ЕРІЯӨГ

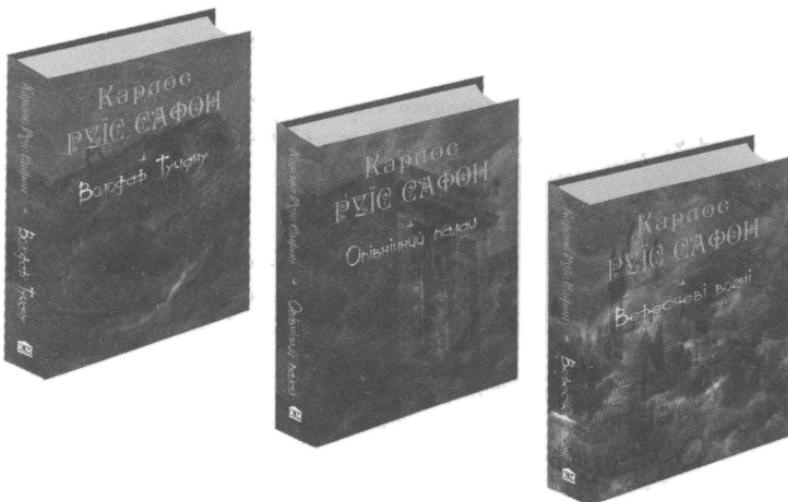
Останні тижні літа принесли нові звістки про війну, яка — в цьому були впевнені всі — мала от-от скінчитися. Максимільян Карвер відкрив свою майстерню в невеличкому приміщенні неподалік майдану, де стоїть церква, і невдовзі в селищі не залишилося жодного мешканця, який би не відвідав цю крамничку чудес Максовоого батька. Маленька Ірина повністю одужала й, здавалося, не пам'ятала пригоди, що трапилася з нею на сходах будинку на узбережжі. Вони з матір'ю звикли подовгу прогулюватися берегом, шукаючи мушлі й невеличкі скам'яніlostі, з яких розпочали збирати колекцію, що восени обіцяла зробитися предметом заздрощів нових Ірининих однокласниць.

Макс, вірний дорученню старого доглядача, що-вечора приїздив на велосипеді до маяка й запалював світло, яке до світанку мало вести кораблі. Хлопець піднімався на вежу й звідти дивився на море, як це робив упродовж майже всього свого життя Віктор Крей.

Стоячи одного вечора на маяку, Макс виявив, що його сестра Алісія ходить на берег — туди, де стояла халабуда Роланда. Вона приходила сама й годинами мовчки сиділа на піску, вступившись поглядом у море. Вони вже ніколи не розмовляли так, як робили це, коли з ними був Роланд, й Алісія ніколи не згадувала те, що сталося тієї ночі в бухті. Макс від самого початку поважав її мовчання. В останні дні вересня, що передвіщали настання осені, образ Володаря Туману, здавалося, остаточно вивітрився з їхньої пам'яті, наче сон на світанку.

Часто, дивлячись із маяка униз на Алісію, котра сиділа на березі моря, Макс згадував слова Роланда, коли той зізнався, що, можливо, це буде його останнє літо в селищі, якщо його заберуть до війська. Тепер, хоча брат із сестрою майже не розмовляли про це, Макс знов, що спомин про Роланда й про це літо, коли вони обое зіштовхнулися з чаклунством, назавжди залишиться з ними й єднатиме їх усе життя.

Карлос РУІС САФОН

Сафон пропонує моторошну подорож... у компанії чудових персонажів... І що не менш важливо, Сафонові вдається по-справжньому налякати, а ще він фахівець у несподіваних поворотах сюжету, які рухають оповідь уперед.

«Publisher's Weekly»

Літературно-художнє видання

Карлос Руїс Сафон

ВОЛОДАР ТУМАНУ

Роман

Відповідальний редактор *H. Тисовська*

Коректор *T. Літенська*

Комп'ютерна верстка *O. Журавльова*

ТОВ «Видавництво «Країна Мрій»

04074, Київ, вул. Лугова, 9, тел./факс: +380 44 502 25 73

E-mail: info@kmbooks.com.ua

www.kmbooks.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, видотівників, розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 2077 від 27.01.2005

Ексклюзивним дистрибутором книжок видавництва

«Країна Мрій» є ТОВ «РДЦ «Ексмо-Україна»

04050, Київ, пр-т Московський, 9^б, офіс 6-101

тел.: +380 44 495 79 80, факс: +380 44 495 79 81

E-mail: sale.ukr@eksmo.com.ua

Регіональні представництва видавництва «Країна Мрій»:

ТОВ «Ексмо-Захід»: Львів, вул. Бузкова, 2; тел./факс: +38 032 245 00 19; office@eksmo.lviv.ua

ТОВ «Ексмо-Крим»: Сімферополь, вул. Київська, 153; тел./факс: +38 0652 22 90 03, +38 0652 54 32 99

ТОВ «Ексмо-Хід»: Харків, вул. Гвардійців Залізничників, 8; тел./факс: +38 057 734 99 05, +38 057 724 11 56

Склад-магазин РДЦ «Ексмо-Україна»: Донецьк, вул. Артема, 160; тел./факс: +38 062 381 81 05; eksmodonetsk@ukr.net

Підписано до друку 14.07.2011. Формат 84x108/32.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Умов. друк. арк. 11,76. Обл.-вид. арк. 5,72. Гарнітура «Шкільна».

Наклад 2 000 прим. Замовлення 11-314.

Віддруковано з наданого оригінал-макету

на ПАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»

09117, Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4

Коли, підхоплена війною, родина Карверів змушена переселитися з міста в невелике селище на морському узбережжі, ні юний Макс, ні його старша сестра Алісія навіть не уявляють, які моторошні пригоди на них очікують. Та щойно вони облаштовуються в новому домі, де багато років тому сталася трагедія, і Макс випадково натрапляє на загадковий сад статуй, маховик неймовірних подій починає розкручуватися, і стримати його вже не зможе ніщо... Карлос Руїс Сафон, один із найвідоміших сучасних іспанських письменників, автор світових бестселерів «Тінь вітру» та «Ігри янгола», своїм романом «Володар Туману» не розчарує найвиагливішого читача.

ISBN 978-617-538-041-3